

MOPR
MOPR
Lublin

SPRAWOZDANIE
z realizacji zadań
Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Lublinie za 2013 rok

Lublin, kwiecień 2014

opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

Spis treści

I. STRUKTURA ORGANIZACYJNA I ZATRUDNIENIE	4
1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA	4
1.1. <i>Obszar działania pionu ds. pomocy środowiskowej:</i>	5
1.2. <i>Obszar działania pionu ds. wsparcia społecznego:</i>	5
1.3. <i>Obszar działania pionu ds. świadczeń socjalnych:</i>	6
1.4. <i>Inne działy, sekcje i stanowiska pracy bezpośrednio podległe dyrektorowi:</i>	6
2. KADRA REALIZUJĄCA ZADANIA POMOCY SPOŁECZNEJ	7
2.1. <i>Zatrudnienie pracowników</i>	7
2.2. <i>Wykształcenie pracowników</i>	8
II. DOCHODY I WYDATKI.....	9
1. DOCHODY.....	9
2. WYDATKI.....	10
2.1. <i>Wydatki ze względu na zakres finansowania zadania</i>	10
2.2. <i>Wydatki zrealizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w 2013 roku z podziałem na formy wsparcia</i>	11
III. LICZBA WYDANYCH DECYZJI ADMINISTRACYJNYCH	14
IV. ŚWIADCZENIOBIORCY POMOCY SPOŁECZNEJ.....	15
1. ŚWIADCZENIOBIORCY KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH	15
2. ŚWIADCZENIOBIORCY KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ NIEPIENIĘŻNYCH	17
V. POMOC ŚRODOWISKOWA	20
1. RODZINY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY ŚRODOWISKOWEJ.....	22
1.1. <i>Rzeczywista liczba korzystających z pomocy</i>	22
1.2. <i>Struktura rodzin objętych pomocą/typy rodzin</i>	22
2. POWODY PRYZNANIA POMOCY.....	23
3. ZADANIA WŁASNE I ZLECONE GMINY	26
4. WIELOLETNI PROGRAM „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA”	26
5. POMOC W FORMIE USŁUG OPIEKUŃCZYCH, SPECJALISTYCZNYCH USŁUG OPIEKUŃCZYCH I SPECJALISTYCZNYCH USŁUG OPIEKUŃCZYCH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	28
6. KONTRAKTY SOCJALNE	29
7. OŚRODKI WSPARCIA I PLACÓWKI DZIAŁAJĄCE W STRUKTURACH MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY RODZINIE.....	31
7.1. <i>Dzienny Ośrodek Wsparcia – Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów</i>	31
7.2. <i>Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych</i>	33
7.3. <i>Centrum Aktywności Środowiskowej</i>	39
7.4. <i>Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin</i>	42
8. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI	44
9. UCZESTNICTWO W POROZUMIENIACH	49
10. UCZESTNICTWO W PARTNERSTWACH	50
11. WSPÓŁPRACA PRZY REALIZACJI PROJEKTÓW FINANSOWANYCH ZE ŹRÓDEŁ ZEWNĘTRZNYCH	52
11.1. <i>Projekt „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim”</i>	52
11.2. <i>Projekt „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej</i>	52
12. REALIZACJA INNYCH PROGRAMÓW I INICJATYW.....	53
VI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA	56
1. WSPIERANIE RODZINY	56
1.1. <i>Poradnictwo specjalistyczne</i>	56
1.2. <i>Asystenci rodziny</i>	57
1.3. <i>Placówki wsparcia dziennego</i>	59
1.4. <i>Pozostałe formy wspierania rodziny</i>	63
2. ZADANIA ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	63

3. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	67
3.1. Rodzinna piecza zastępcza.....	67
3.2. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.....	71
3.3. Rodziny pomocowe.....	72
3.4. Instytucjonalna piecza zastępcza.....	73
4. USAMODZIELNIENIA	80
VII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA	84
1. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKACH WSPARCIA	85
2. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	87
3. OŚRODKI WSPARCIA	89
VIII. POMOC NA RZECZ CUDZOZIEMCÓW	90
1. POMOC DLA CUDZOZIEMCÓW MAJĄCA NA CELU WSPIERANIE PROCESU INTEGRACJI	90
2. POMOC DLA CUDZOZIEMCÓW UDZIELONA NA ZASADACH OGÓLNYCH	91
3. WSPÓŁPRACA I UDZIELANIE WSPARCIA W KONTAKTACH Z INNYMI INSTYTUCJAMI ORAZ ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	92
IX. GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	94
X. MIESZKANIA CHRONIONE	95
1. MIESZKANIA CHRONIONE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE, FIZYCZNIE, Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI ORAZ W PODESZŁYM WIEKU.....	95
2. MIESZKANIA CHRONIONE DLA CUDZOZIEMCÓW	95
3. MIESZKANIA CHRONIONE DLA OSÓB USAMODZIELNIANYCH	96
XI. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA LUBLIN 2005 – 2013.....	98
XII. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH ŚRODKAMI UNII EUROPEJSKIEJ	100
1. PROJEKT SYSTEMOWY „CZŁOWIEK INWESTYCJĄ W SPOŁECZEŃSTWO” REALIZOWANY W RAMACH POKL.....	100
2. PROJEKTY REALIZOWANE NA RZECZ CUDZOZIEMCÓW WSPÓŁFINANSOWANE Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU NA RZECZ UCHODźCÓW.....	102
XIII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH I REHABILITACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	104
1. ŚWIADCZENIA SOCJALNE I REHABILITACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	104
2. ŚWIADCZENIA REALIZOWANE PRZEZ PION ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH.....	105
2.1. Świadczenia realizowane przez dział ds. świadczeń socjalnych oraz dział ds. obsługi, ewidencji i informacji mieszkańców.	105
2.2. Zadania realizowane przez dział ds. osób niepełnosprawnych.....	106
3. REALIZACJA ZADAŃ PIONU DS. ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH	106
3.1. Realizacja zadań działu obsługi, ewidencji i informacji mieszkańców.....	106
3.2. Realizacja zadań działu świadczeń socjalnych.....	107
3.3. Realizacja zadań działu ds. osób niepełnosprawnych.....	109
4. ANALIZA WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ I PRYZNANYCH FORM WSPARCIA W 2013 ROKU	110
4.1. Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny.....	110
4.2. Pomoc rządowa dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne	115
4.3 Świadczenia i formy wsparcia realizowane przez dział ds. osób niepełnosprawnych	116
XIV. NADZÓR I KONTROLE	120
XV. GŁÓWNE ZADANIA DO REALIZACJI W 2014 ROKU	125

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną miasta Lublin, przy pomocy której Prezydent wykonuje zadania samorządu gminnego i powiatowego z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych, postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, zaliczki alimentacyjnej, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, określone ustawą o pomocy społecznej oraz innymi ustawami. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa. Duże znaczenie dla funkcjonowania Ośrodka mają również środki finansowe pozyskiwane z funduszy unijnych.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania własne i zlecone powiatowi, określone ustawami oraz zadania pomocy społecznej przyjęte do realizacji na podstawie zawartych porozumień i umów z organami administracji rządowej lub jednostkami samorządu terytorialnego.

Zadania Ośrodka określają w szczególności: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o świadczeniach rodzinnych, o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej oraz ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

W 2013 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował realizację szerokiego spektrum działań ukierunkowanych na zmianę wizerunku pomocy społecznej oraz na promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców.

Duży nacisk położono również na współpracę ze środowiskiem lokalnym w ramach Programu Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin na lata 2009 – 2013 przyjętego Uchwałą Nr 549/XXVII/2008 Rady Miasta Lublin z dnia 18 grudnia 2008r.

Zadania realizowane przez Ośrodek wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2005 – 2013, przyjętą uchwałą Nr 797/XXXIII/2005 Rady Miasta Lublin z dnia 8 września 2005r.

I. STRUKTURA ORGANIZACYJNA I ZATRUDNIENIE

1. Struktura organizacyjna

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie funkcjonuje na podstawie regulaminu organizacyjnego wprowadzonego Zarządzeniem nr 140/8/2012 Prezydenta Miasta Lublina z dnia 17 sierpnia 2012 roku, zmienionego Zarządzeniem nr 43/9/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 13 września 2013 roku. Zgodnie z postanowieniem Regulaminu, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie jest jednostką organizacyjną realizującą w sposób zintegrowany ustawowe zadania Miasta Lublin – miasta na prawach powiatu w zakresie pomocy społecznej.

Zadania Ośrodka realizowane są w ramach trzech pionów, jako zespołów zadań przyporządkowanych poszczególnym zastępcom Dyrektora oraz dwóch działów podległych bezpośrednio Dyrektorowi:

- ◆ **pion ds. pomocy środowiskowej**, zajmującego się w szczególności: systematyzowaniem realizacji pomocy w formie przyznawania świadczeń i pracy socjalnej osobom i rodzinom, organizowaniem, nadzorowaniem i koordynowaniem pracą filii Ośrodka, działaniami na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej, realizacją zadań z zakresu organizacji pracy z rodziną oraz wspierania rodziny, organizacją systemu rodzinnej pieczy zastępczej, pozyskiwaniem i realizacją projektów finansowanych ze środków pozabudżetowych Ośrodka oraz innych zadań z zakresu pomocy środowiskowej,
- ◆ **pion ds. wsparcia społecznego**, zajmującego się w szczególności: koordynacją wykonywania zadań publicznych przez placówki opiekuńczo – wychowawcze i placówki wsparcia dziennego, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, w tym schroniska dla bezdomnych, mieszkania chronione i noclegownie, udzielaniem pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnianie wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo- wychowawcze i rodziny zastępcze, spraw dotyczących interwencji kryzysowej, sporządzania sprawozdań z działalności Ośrodka, specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, zadań z zakresu integracji cudzoziemców w Polsce, a także innych zadań z zakresu wsparcia społecznego,
- ◆ **pion ds. świadczeń socjalnych** realizuje zadania z zakresu: świadczeń rodzinnych, postępowania egzekucyjnego wobec świadczeniobiorców, postępowania w sprawach z zakresu zaliczek alimentacyjnych, postępowania w sprawach z zakresu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zdrowotnej osób niepełnosprawnych oraz innych zadań z zakresu ustalania, przyznawania i wypłaty świadczeń socjalnych,
- ◆ **dział finansowo - księgowy** zajmujący się obsługą finansowo-księgową Ośrodka, za którego prawidłowe wykonywanie zadań odpowiada główny księgowy,
- ◆ **dział obsługi** w skład którego wchodzi: sekcja administracyjna, sekcja informatyków oraz sekcja organizacyjna.

Ponadto w Ośrodku funkcjonują bezpośrednio podległe Dyrektorowi: samodzielne stanowisko pracy ds. audytu wewnętrznego oraz sekcja radców prawnych.

1.1. Obszar działania pionu ds. pomocy środowiskowej:

W obszarze działania pionu ds. pomocy środowiskowej funkcjonują:

- ▲ **dział ds. pomocy środowiskowej**, który w szczególności realizuje zadania dotyczące: spraw z zakresu pomocy środowiskowej, organizacji i koordynowania realizacji zadań statutowych przez filie Ośrodka w zakresie wdrażania nowych inicjatyw, organizacji szkoleń, doradztwa metodyki pracy socjalnej, organizacji i koordynowania realizacji prac społecznie użytecznych, prowadzenia spraw z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej dotyczących rodzin zastępczych zawodowych, prowadzenia spraw dotyczących zawierania porozumień z innymi powiatami w przedmiocie umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.
- ▲ **dział ds. pozyskiwania i realizacji projektów**, zajmujący się w szczególności pozyskiwaniem i realizacją projektów finansowanych ze środków pozabudżetowych Ośrodka mieszczących się w zadaniach statutowych Ośrodka,
- ▲ **zespół ds. pieczy zastępczej i asysty rodzinnej**, który realizuje zadania z zakresu organizacji pracy z rodziną oraz wspierania rodziny i organizacji systemu pieczy zastępczej.
- ▲ **filie**, zajmujące się realizacją pomocy w formie przyznawania i wypłaty świadczeń z pomocy społecznej, świadczenia pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin, organizacji i aktywizacji społeczności lokalnej, prowadzenia spraw z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej dotyczących rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych

Filie są komórkami organizacyjnymi Ośrodka, usytuowanymi w poszczególnych dzielnicach miasta:

- Filia nr 1, przy ul. Lubartowskiej 6 - 8,
- Filia nr 2, przy ul. Kresowej 9,
- z Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. A. Grygowej 4B,
- Filia nr 3, przy ul. Mieszka I – 4,
- ze Świetlicą Socjoterapeutyczną przy ul. Głębokiej 10,
- Filia nr 4, przy ul. Kompozytorów Polskich 8,
- Filia nr 5, przy ul. Nałkowskich 114, w skład, której wchodzi:
- Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów przy ul. Nałkowskich 114,
- Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych przy ul. Młyńskiej 18,
- Świetlica Socjoterapeutyczna przy ul. Piekarskiej 27.

W skład Filii, które podlegają bezpośrednio zastępcy Dyrektora ds. pomocy środowiskowej, wchodzi dział, wieloosobowe stanowiska pracy oraz sekcje pracy socjalnej.

1.2. Obszar działania pionu ds. wsparcia społecznego:

W obszarze działania pionu ds. wsparcia społecznego funkcjonują:

- ⤴ **dział ds. domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia**, który w szczególności realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej dotyczącej domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia, mieszkań chronionych i noclegowni,
- ⤴ **dział ds. placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz integracji ze środowiskiem**, który w szczególności realizuje zadania z zakresu: pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej dotyczące dzieci, młodzieży, placówek wsparcia dziennego i instytucjonalnej pieczy zastępczej, integracji cudzoziemców, mieszkań chronionych, porozumień z innymi powiatami w przedmiocie umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- ⤴ **dział ds. planowania, strategii oraz sprawozdawczości**, który realizuje zadania z zakresu planowania i sprawozdawczości, opracowania programów gminnych i powiatowych oraz strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- ⤴ **Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin**, która realizuje zadania w zakresie świadczenia usług poradnictwa rodzinnego i psychologicznego dla osób i rodzin.

1.3. Obszar działania pionu ds. świadczeń socjalnych:

W obszarze działania pionu ds. świadczeń socjalnych funkcjonują:

- ⤴ **dział ds. świadczeń socjalnych**, zajmujący się w szczególności: ustalaniem, przyznawaniem i wypłatą świadczeń socjalnych, postępowaniem egzekucyjnym wobec świadczeniobiorców, postępowaniem wobec dłużników alimentacyjnych oraz sprawozdawczością w tym zakresie,
- ⤴ **dział obsługi, ewidencji i informacji mieszkańców**, zajmujący się w szczególności: przyjmowaniem, rejestrowaniem, weryfikacją, ustalaniem uprawnień, redystrybucją złożonej dokumentacji przez osoby ubiegające się o świadczenia socjalne oraz wydawaniem zaświadczeń i udzielaniem informacji dotyczących ustalania, przyznawania i wypłaty świadczeń socjalnych,
- ⤴ **dział ds. osób niepełnosprawnych**, zajmujący się realizacją zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

1.4. Inne działy, sekcje i stanowiska pracy bezpośrednio podległe dyrektorowi:

1. **dział finansowo - księgowy**, zajmujący się obsługą finansowo - księgową Ośrodka, za którego prawidłowe wykonywanie zadań odpowiada główny księgowy,
2. **dział obsługi Ośrodka**
  - sekcja organizacyjna,
  - sekcja administracyjna,
  - sekcja informatyków,
3. **sekcje i samodzielne stanowiska pracy:**
  - sekcja radców prawnych,
  - samodzielne stanowisko ds. audytu wewnętrznego.

2. Kadra realizująca zadania pomocy społecznej

2.1. Zatrudnienie pracowników

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnione były **1 192 osoby**. Najwyższy stan zatrudnienia notuje się w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie – 481 osób, w Domach Pomocy Społecznej – 461 osób, a w ośrodkach wsparcia 233 osoby.

Tabela 1. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin ¹

	Liczba pracowników	% w stosunku do ogółu
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE, w tym:	481	40,35
Pion Świadczeń Socjalnych	75	6,29
w tym dział ds. osób niepełnosprawnych	14	1,17
Zespół ds. pieczy zastępczej i asysty rodzinnej	26	2,18
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	461	38,67
OŚRODKI WSPARCIA	233	19,55
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	17	1,43

Kadrę pomocy społecznej w MOPR tworzą przede wszystkim pracownicy socjalni (w tym m. in. starsi pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej oraz starsi specjaliści pracy socjalnej). Stan zatrudnienia w 2013 roku wynosił 186 pracowników socjalnych, co stanowiło 38,67% ogółu pracowników jednostki, w tym w sekcjach pracy socjalnej (w terenie) 173 pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisem ustawowym (art.110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej) w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

Według danych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin, liczba mieszkańców Lublina wynosiła **328 916 osób** (stan wg zameldowania na pobyt stały na dzień 31 XII 2013r.) oraz **10 963** osób zameldowanych na pobyt czasowy. Biorąc pod uwagę wymogi określone ustawą MOPR powinien zatrudniać, co najmniej 164 pracowników socjalnych wykonujących pracę socjalną w środowisku. Wymóg dotyczący liczby zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców był w okresie sprawozdawczym spełniony.

¹ Dane na podstawie sprawozdania MPiPS-03 za 2013 rok oraz danych własnych.

2.2. Wykształcenie pracowników

Pracownicy MOPR posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe: 4 osoby posiadają tytuł naukowy doktora, 66,32% pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim, 9,15% posiada wykształcenie wyższe zawodowe. W 2013 roku, 34 osoby stanowiące 7,07% ogółu pracowników jednostki, kontynuowało naukę celem podwyższenia swoich kwalifikacji zawodowych.

Tabela 2. Struktura wykształcenia pracowników MOPR w 2013 roku

Wykształcenie pracowników ogółem (stan na dzień 31.12.2013)	Liczba osób	stosunek %
Doktoranckie	4	0,83
Wyższe magisterskie	319	66,32
Wyższe zawodowe	44	9,15
w tym podyplomowe (dotyczy wyższych magisterskich i zawodowych)	128	26,61
Policealne	88	18,30
Średnie	25	5,20
Zawodowe	1	0,21
RAZEM	481	x

II. DOCHODY I WYDATKI

1. Dochody

W 2013 roku dochody Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublin wyniosły łącznie:
10 492 544,26 zł.

Tabela 3. Dochody MOPR uzyskane w 2013 roku, według źródeł pozyskania (w zł)

Tytuł uzyskania dochodów	Plan	Wykonanie
Zadania własne gminy	2 340 493	1 889 496,45
Zadania własne powiatu	5 161 513	5 292 830,90
Zadania zlecone	1 703 500	3 310 154,96
Zadania własne realizowane z udziałem środków europejskich	0,00	61,95
Razem	9 205 506	10 492 544,26

Dochody Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie Lublin w 2013 roku uzyskane w ramach realizacji zadań własnych pochodziły głównie:

- z tytułu odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone mieszkańcom z terenu miasta Lublin w wysokości **1 678 984,08 zł**,
- z tytułu odpłatności rodzin za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w wysokości **125 375,31 zł**,
- z tytułu odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia **35 202,11 zł**,

Dochody MOPR Lublin w 2013 roku, uzyskane w ramach realizacji zadań zleconych, pochodziły głównie:

- ze ściągłości należności dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłacanego wierzycielom funduszu alimentacyjnego i zaliczki alimentacyjnej, w łącznej wysokości 2 662 708,43 zł (z odsetkami). Kwotę 283 075,10 zł pozyskano ze spłat zaliczki alimentacyjnej natomiast 2 821 705,12 zł pochodziły ze spłat dłużników alimentacyjnych w ramach wypłaconych wierzycielom świadczeń z funduszu alimentacyjnego.
- z tytułu wpłat świadczeń nienależnie pobranych (dot. świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego) w wysokości 292 412,09 zł.

2. Wydatki

W 2013 r. wydatki MOPR w Lublinie osiągnęły poziom: **163 011 600,30zł.**

2.1. Wydatki ze względu na zakres finansowania zadania

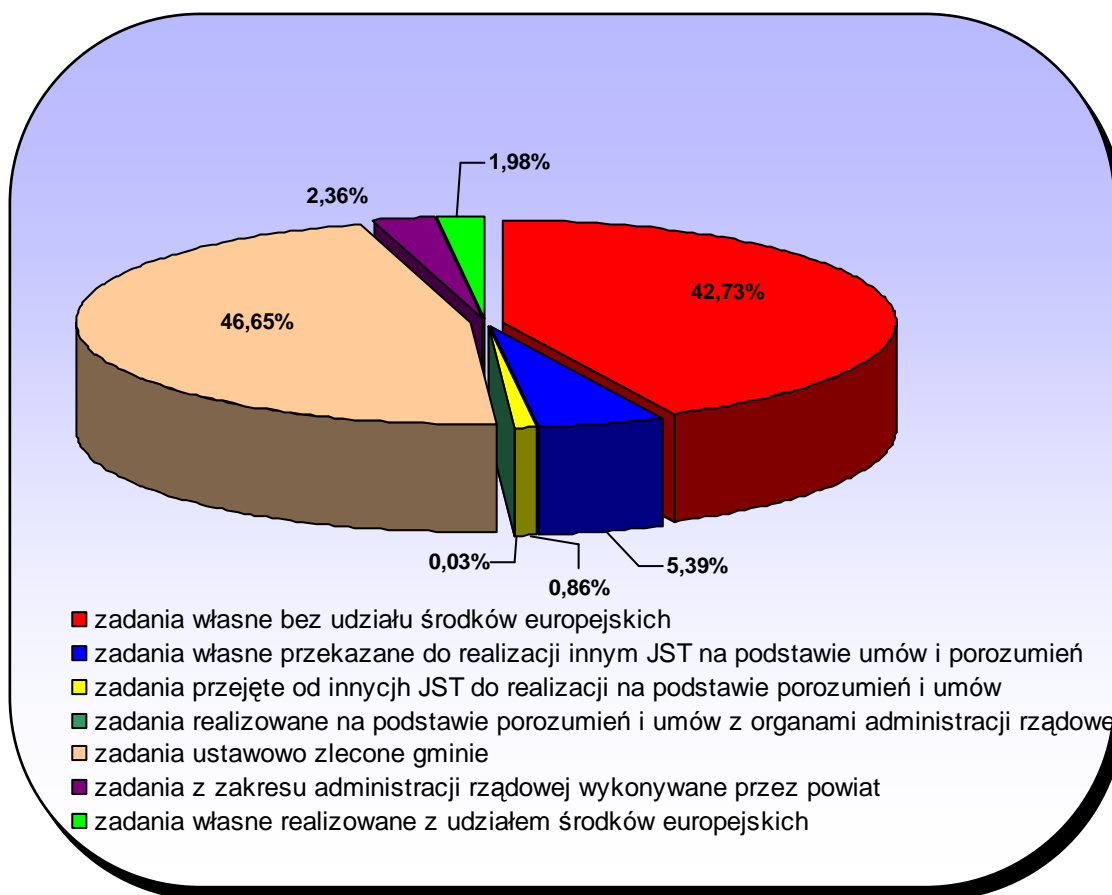
Tabela 4. Wydatki MOPR w 2013 roku, z podziałem na zakres finansowania zadania

L.p.	Wyszczególnienie	Wartość (w zł)	% udziału ogółem
1	Zadania własne bez udziału środków europejskich	69 647 632,48	42,73
2	Zadania własne przekazane do realizacji innym podmiotom samorządu terytorialnego na podstawie umów i porozumień	8 792 744,44	5,39
3	Zadania przyjęte od innych jednostek samorządu terytorialnego do realizacji na podstawie porozumień i umów	1 402 127,10	0,86
4	Zadania realizowane na podstawie porozumień i umów z organami administracji rządowej	53 032,61	0,03
5	Zadania ustawowo zlecone gminie	76 046 153,56	46,65
6	Zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat	3 844 582,00	2,36
7	Wydatki na zadania własne realizowane z udziałem środków europejskich	3 225 328,11	1,98
RAZEM		163 011 600,30	100

W ujęciu procentowym, najwyższy był udział wydatków przeznaczonych na realizację zadań:

- zleconych gminie osiągający poziom 49,04% w stosunku do całości budżetu MOPR,
- własnych gminy osiągający poziom 48,98% w stosunku do całości budżetu MOPR.

Wykres 1. Wydatki MOPR w 2013 roku, ze względu na przeznaczenie środków

2.2. Wydatki zrealizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w 2013 roku z podziałem na formy wsparcia

Największy procent wydatków stanowiły środki przeznaczone na zadania wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, obsługiwanych przez pion świadczeń socjalnych. Wydatki na realizację zadań wynikających z powyższych aktów wyniosły ogółem 73 055 059 zł, co stanowiło 44,82% ogółu wydatków MOPR. Wpłaty na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami osiągnęły wartość 25 261 322,50 zł. Stanowi to 34,58% udziału w dokonanych wydatkach na świadczenia. Na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wydatkowano 21 496 358,84 zł. Trzecie miejsce przypada na zasiłki pielęgnacyjne, na które wydatkowano 12 773 052 zł.

Kolejną pozycję zajmują wydatki poniesione na zasiłki i usługi pomocy społecznej. Wydatki te wyniosły ogółem 27 389 526,00 zł, stanowiąc 16,80% wydatków MOPR. Za wysokie należy również uznać wydatki na Program Pomoc państwa w zakresie dożywiania, które wyniosły 9 056 964,41 zł.

Koszty utrzymania Ośrodka i jego jednostek organizacyjnych w roku sprawozdawczym wyniosły 24 598 031,09 zł.

Wydatki na niepubliczne domy pomocy społecznej oraz ośrodki wsparcia w 2013 roku stanowiły 6,93% ogółu wydatków i wyniosły 11 296 223,21 zł, natomiast związane z dotacją na prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych – 3,32% wydatków MOPR i osiągnęły poziom 5 407 977,37 zł.

Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń dla rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się lub kontynuujących naukę wychowanków wyniosły 3,66%, tj. łącznie 5 969 127,91 zł.

W roku 2013 na realizację projektów i programów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie wydatkował 3 225 328,11 zł, tj. 1,98%, ogółu wydatków MOPR.

Na rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych wydatkowano 738 460,15 zł, co stanowi 0,45% wydatków Ośrodka w 2013 roku. Najniższy procent wydatków stanowiły koszty poniesione przez Ośrodek na pokrycie pomocy na rzecz cudzoziemców w kwocie 115 286,06 zł.

Tabela 5. Wydatki zrealizowane przez MOPR w 2013 roku z podziałem na formy wsparcia

L.p.	Wyszczególnienie	Wartość (w zł)
1	Wydatki na domy pomocy społecznej oraz niepubliczne ośrodki wsparcia ¹	11 296 223,21
2	Wydatki na placówki opiekuńczo – wychowawcze	5 407 977,37
3	Zasiłki i usługi pomocy społecznej oraz składki ubezpieczenia zdrowotnego (bez dożywiania)	27 389 526,00
4	Program Pomoc państwa w zakresie dożywiania ²	9 056 964,41
5	Pomoc na rzecz cudzoziemców	115 286,06
6	Rodziny zastępcze ³	5 969 127,91
7	Usamodzielnienia	1 526 818,99
8	Zasiłki rodzinne oraz dodatki, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego *	73 055 059,00
9	Projekty współfinansowane środkami UE ⁴	3 225 328,11
10	Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	738 460,15

¹ W tym: DPS Dolińskiego, Benjamin, Bezdomność, OW powiat (dla os. z zaburzeniami psychicznymi), OW Bazylanówka, opłaty za pobyt mieszkańców Lublina w DPS-ach na terenie innych powiatów;

² Całkowite wydatki na dożywianie w rozdziałach: 85214, 85295;

³ Nie zawiera wydatków z rozdziału 85204 związanych z funkcjonowaniem zespołu i koordynatorami;

⁴ Wraz z wkładem własnym;

12	Utrzymanie MOPR ¹ w tym:	24 598 031,09
12.1	Centrum Aktywności Środowiskowej	550 795,30
12.2	Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin	480 335,18
12.3	Dzienny Ośrodek dla Bezdomnych	299 284,37
12.4	Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów	201 526,55
12.5	Zespół ds. pieczy zastępczej i asysty rodzinnej	1 177 519,76
12.6	Obsługa świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	2 915 167,00
13	Pozostała działalność	632 798,00
RAZEM		163 011 600,30

* z uwzględnieniem składek ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego oraz pomocy rządowej

Poziom wydatków na realizację zadań pomocy społecznej w 2013 roku w stosunku do 2012 roku był wyższy ogółem o 6 794 161,54 zł.

---

¹ Zawiera, poza wymienionymi w punktach 12.1-12.7, wydatki na rozdz. 85219 i świetlice przy ul. Głębokiej i Piekarskiej, koszty obsługi programu "Aktywny Samorząd", koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do ubezpieczenia zdrowotnego.

III. LICZBA WYDANYCH DECYZJI ADMINISTRACYJNYCH

W sprawach dotyczących realizacji zadań ustawowych w roku 2013 wydano **87 118** decyzji administracyjnych. Decyzje dotyczyły przyznawania świadczeń, naliczania odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, naliczania odpłatności za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych oraz przyznawania innego typu usług i odpłatności.

Tabela 6. Decyzje administracyjne wydane przez MOPR w 2013 roku

Zakres decyzji dotyczył	Liczba decyzji	Liczba odwołań do SKO	w tym utrzymane w mocy
pomocy środowiskowej	55 018	229	131
działu ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz integracji ze środowiskiem	736	6	4
działu ds. domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia	5 096	28	20
świadczeń socjalnych	26 637	96	59
RAZEM	87 487	359	214

Realizując zadania na rzecz klientów pomocy społecznej, MOPR rozpatrzył ponadto **6 077** wniosków osób niepełnosprawnych, przygotowując pisemną informację o sposobie rozpatrzenia sprawy, bez wydawania decyzji administracyjnej.

IV. ŚWIADCZENIOBIORCY POMOCY SPOŁECZNEJ

Świadczenia pomocy społecznej przyznawane i wypłacane przez MOPR, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, adresowane są do osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia i możliwości. Celem działań realizowanych przez MOPR jest udzielanie osobom i rodzinom wsparcia, umożliwiającego przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych. Rodzaj, forma i rozmiary świadczenia powinny być adekwatne do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, odpowiadać celom i mieścić się w możliwościach pomocy społecznej.

W 2013 roku z pomocy Ośrodka skorzystało ok. **24 757** osób, co stanowi 7,5% mieszkańców miasta Lublin.¹ W 2013 roku zostało objętych pomocą 1 206 osób więcej niż w 2012 roku, co stanowi ponad 5% wzrost.

1. Świadczeniobiorcy korzystający ze świadczeń pieniężnych

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom/rodzinom, które spełniają jednocześnie dwie przesłanki wymienione w ustawie, tj.: dochód osoby/rodziny nieprzekraczający kryterium dochodowego, określonego w ustawie o pomocy społecznej oraz występowanie, co najmniej jednej z dysfunkcji zaburzających funkcjonowanie rodziny. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. od dnia 1 października 2012 r kryterium dochodowe wynosi:

- dla osoby samotnie gospodarującej - 542 zł
- dla osoby w rodzinie - 456 zł.

Dysfunkcje powodujące konieczność wsparcia rodziny w ramach systemu pomocy społecznej to najczęściej: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, alkoholizm, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, zdarzenie losowe, sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznana pomoc na zasadach zwrotnych lub pomoc formie zasiłku celowego specjalnego.

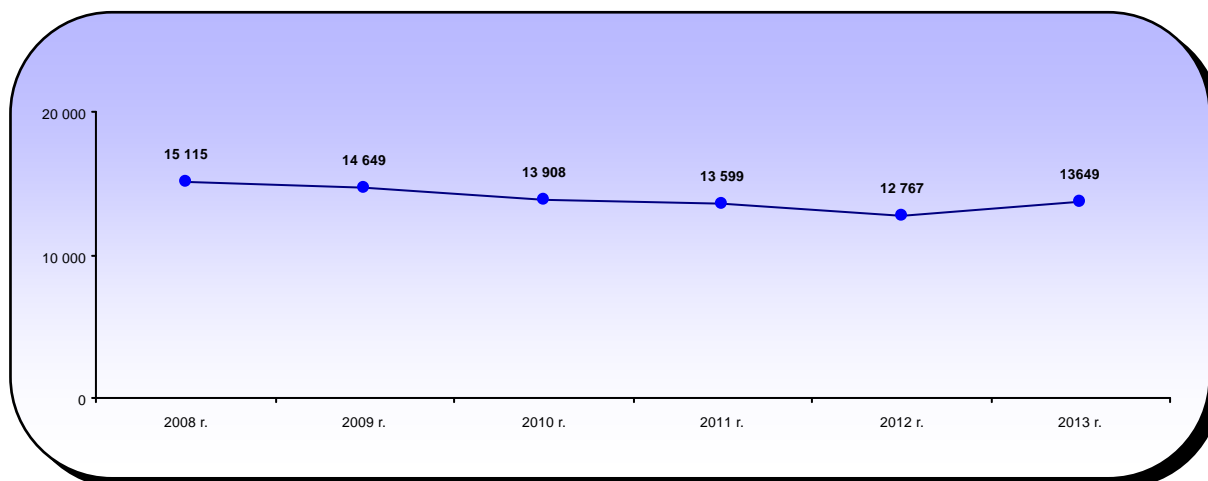
---

¹Dane dotyczą pomocy z zakresu zadań własnych i zleconych gminie, zadań z zakresu administracji rządowej wykonywanej przez powiat, zadań realizowanych na podstawie porozumień i umów. Liczba mieszkańców wg Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin wynosi **339 879** osób (328 916 osób zameldowanych na stałe oraz 10 963 osób posiadających meldunek czasowy (stan na dzień 31XII 2013r.) i **jest mniejsza o 4 891** osób w stosunku do danych z 2012 roku, kiedy wynosiła 344 770 osób.

W 2013 roku świadczenia pieniężne przyznano decyzją **13 649 osobom** (w 9 562 rodzinach liczących ogółem 19 974 osób). Jest to o 882 osoby więcej niż w 2012 roku. Liczba świadczeniobiorców do roku 2012 sukcesywnie spadała. W 2013 roku ta zauważalna tendencja spadkowa została zahamowana. Liczba świadczeniobiorców osiągnęła poziom porównywalny z rokiem 2011.

Wykres 2. Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania na przestrzeni lat 2008-2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2013r.

Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z zasiłków celowych i specjalnych celowych – tę formę pomocy przyznano 7 027 osobom. Z zasiłków jednorazowych skorzystało ogółem 51,5% odbiorców pomocy finansowej. Świadczenia te przyznawane były z przeznaczeniem na: zakup odzieży, obuwia, żywności, leczenie, uregulowanie zaległości w opłatach eksploatacyjnych, pomoc w formie opału. Średnia wysokość zasiłku celowego wyniosła **186,67 zł**.

Znaczna była również liczba osób korzystających z zasiłków okresowych i wynosiła **4 399** i była wyższa o 470 osób w stosunku do 2012 roku. Wśród świadczeniobiorców pobierających zasiłki okresowe najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia – 3 620 osób i kolejno osoby dotknięte niepełnosprawnością - 434, długotrwałą chorobą – 381 oraz 4 osoby z powodu możliwości utrzymania i nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

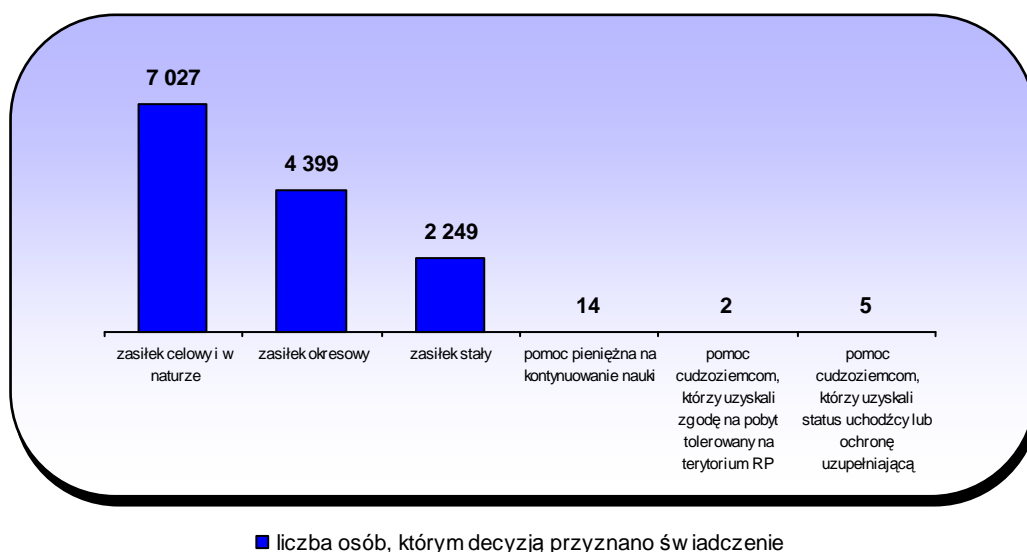
Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła **284,82 zł**. Przeciętny okres otrzymywania świadczenia przez rodzinę (lub osobę) wynosił 5 miesięcy w roku.

W 2013 roku nastąpił wzrost liczby świadczeniobiorców zasiłków stałych o 70 osób

w stosunku do 2012 roku. Wynosiła ona 2 249 osób, przy czym 1 917 osób w tej grupie to osoby samotnie gospodarujące. Średnia wysokość miesięcznego zasiłku stałego wyniosła 446,02 zł. Każdy ze świadczeniobiorców otrzymywał to świadczenie przeciętnie przez 10 miesięcy w roku. W przypadku 1 874 osób objętych pomocą w formie zasiłku stałego w 2013 roku, zostały także opłacone składki zdrowotne w łącznej kwocie 798 425 zł.

Liczbę osób, którym decyzją przyznano poszczególne świadczenia w 2013 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Liczba osób objętych pomocą w postaci świadczeń pieniężnych z podziałem na rodzaj w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2013r.

2. Świadczeniobiorcy korzystający ze świadczeń niepieniężnych

Pomocą niepieniężną są wszystkie te świadczenia pomocy społecznej, których najogólniej ujmując, osoba wspierana nie otrzymuje w formie pieniężnej – m. in. gorący posiłek, usługi opiekuńcze, schronienie. W roku 2013 wszyscy klienci Ośrodka tj. 24 757 osób objętych było także pomocą w formie pracy socjalnej. Wyłącznie pracą socjalną bez jednoczesnej realizacji świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych objętych było 4 783 osoby z 2 533 rodzin. Pomoc w postaci wyłącznie pracy socjalnej otrzymało 20,94% ogółu rodzin objętych wsparciem w 2013 roku. Praca socjalna, jest definiowana m. in. jako celowa, zorganizowana pomoc na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, a jej udzielenie nie jest uwarunkowane kryterium dochodowym. Praca socjalna jest prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, a także ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. Jednym z zadań pracy socjalnej jest także podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie

i niwelowanie skutków marginalizacji społecznej rodzin i osób. W ramach prowadzonej pracy socjalnej pracownicy socjalni podejmowali działania polegające m.in. na: wsparciu, towarzyszeniu, poradnictwie, rozszerzaniu kontaktów społecznych, budowaniu sieci wsparcia społecznego, edukacji. Ponadto, podejmowano różnorodne działania na rzecz podopiecznych w ramach współpracy z organizacjami i instytucjami.

Pomocą w formie posiłków (przyznanych decyzją administracyjną) objętych było 5 189 osób, w tym 4 188 dzieci i młodzieży i 1 001 osób dorosłych.

Z pomocy w ośrodkach wsparcia w 2013 roku skorzystało ogółem 3 279 osób, w tym 1 188 osoby korzystały z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 2 099 osób z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne.

Pomoc w formie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i rodzinnego, w ramach działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie świadczy Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin. Z pomocy Poradni w 2013 roku skorzystało 2 281 osób z 708 rodzin.

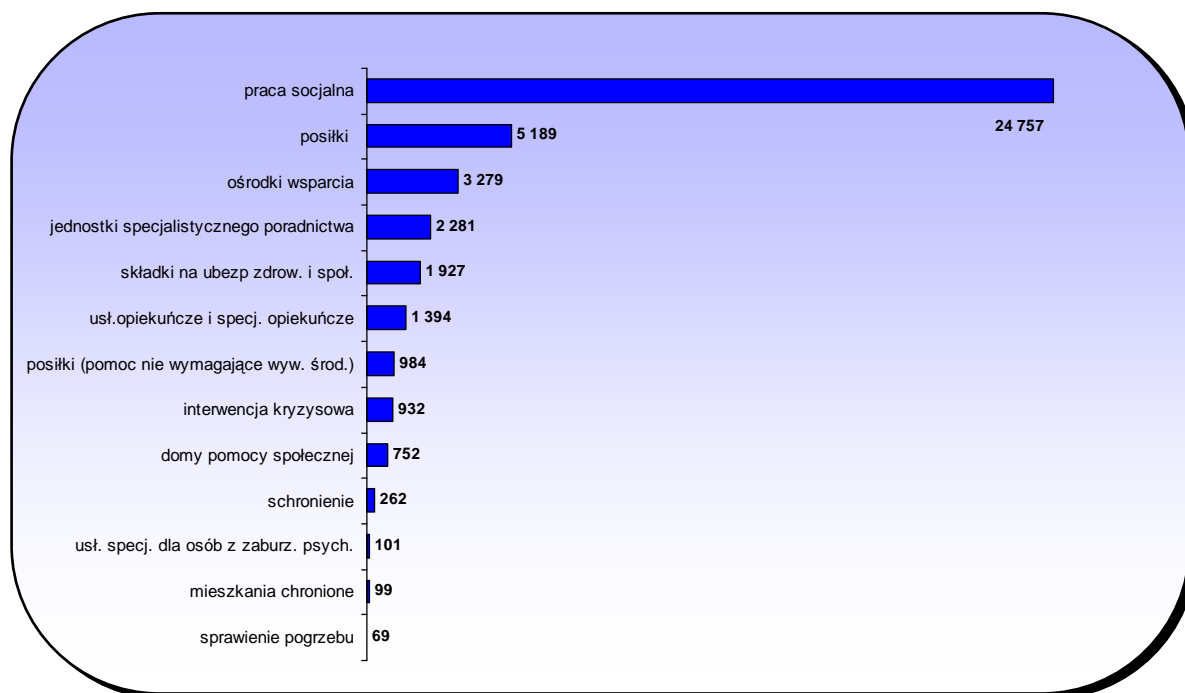
Kolejną formą pomocy niepieniężnej oferowanej klientom jest opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne. W 2013 roku opłacono 19 556 składek na łączną kwotę 812 565 zł dla 1 927 osób. Główną grupą świadczeniobiorców, za którą opłacana była składka stanowiły 1 874 osoby pobierające zasiłek stały, a niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. Ponadto składki zdrowotne były opłacane dla 53 osób objętych indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej oraz 1 osobie bezdomnej wychodzącej bezdomności, z którą zawarto kontrakt socjalny.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie świadczył również pomoc w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych osobom, które z powodu wieku lub niepełnosprawności nie były w stanie zaspokoić niezbędnych życiowych potrzeb. Z usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz pomoc w zapewnieniu kontaktów z otoczeniem skorzystało 1 348 osób z 1 320 rodzin. Natomiast ze specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń lub niepełnosprawności, świadczonych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, skorzystało 118 osób ze 117 rodzin. W wielu przypadkach pomoc w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych była świadczona jednocześnie. W 2013 roku tym rodzajem wsparcia objęto łącznie 1 394 osoby z 1 365 rodzin.

W ramach interwencji kryzysowej w 2013 roku pomocą objęto 932 osoby z 379 rodzin. Celem interwencji kryzysowej było przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, osobom i rodzinom będącej w stanie kryzysu.

Ponadto udzielana była inna pomoc niepieniężna w postaci: posiłków w ramach art. 6a, ustawy z 29 grudnia 2005 roku o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. z 2005, Nr 267, poz. 2259 z późn. zm.), umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej, udzieleniu schronienia, pobytu w mieszkaniu chronionym, sprawieniu pogrzebu. Szczegółowe informacje wskazano na wykresie nr 4.

Wykres 4. Liczba osób objętych pomocą w postaci świadczenia niepieniężnego w 2013 roku, z podziałem na rodzaj

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2013 r.

V. POMOC ŚRODOWISKOWA

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest w formie wypłaty świadczeń finansowych oraz pracy socjalnej, która jest fundamentalnym świadczeniem pomocy społecznej. Działania pracowników pionu pomocy środowiskowej koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacnianiu potencjału osób i rodzin do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej oraz wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działania zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzające do realizacji ustalonych celów. Skuteczne oddziaływanie na jednostkę odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu (diagnozie) sytuacji, w jakiej się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu, w jakich obszarach jej funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Zebrane informacje umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do potrzeb, a w konsekwencji służą rodzinie w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka. Zaprojektowane działania są realizowane zarówno przez osobę czy rodzinę, jak i pracownika socjalnego.

Na terenie miasta Lublin funkcjonuje 5 Filii, które swoim zasięgiem obejmują wszystkie dzielnice Lublina. W strukturach Filii MOPR w roku 2013 funkcjonuje ogółem 21 Sekcji Pracy Socjalnej, których pracownicy zajmują się pracą socjalną z klientem bezpośrednio w jego środowisku.

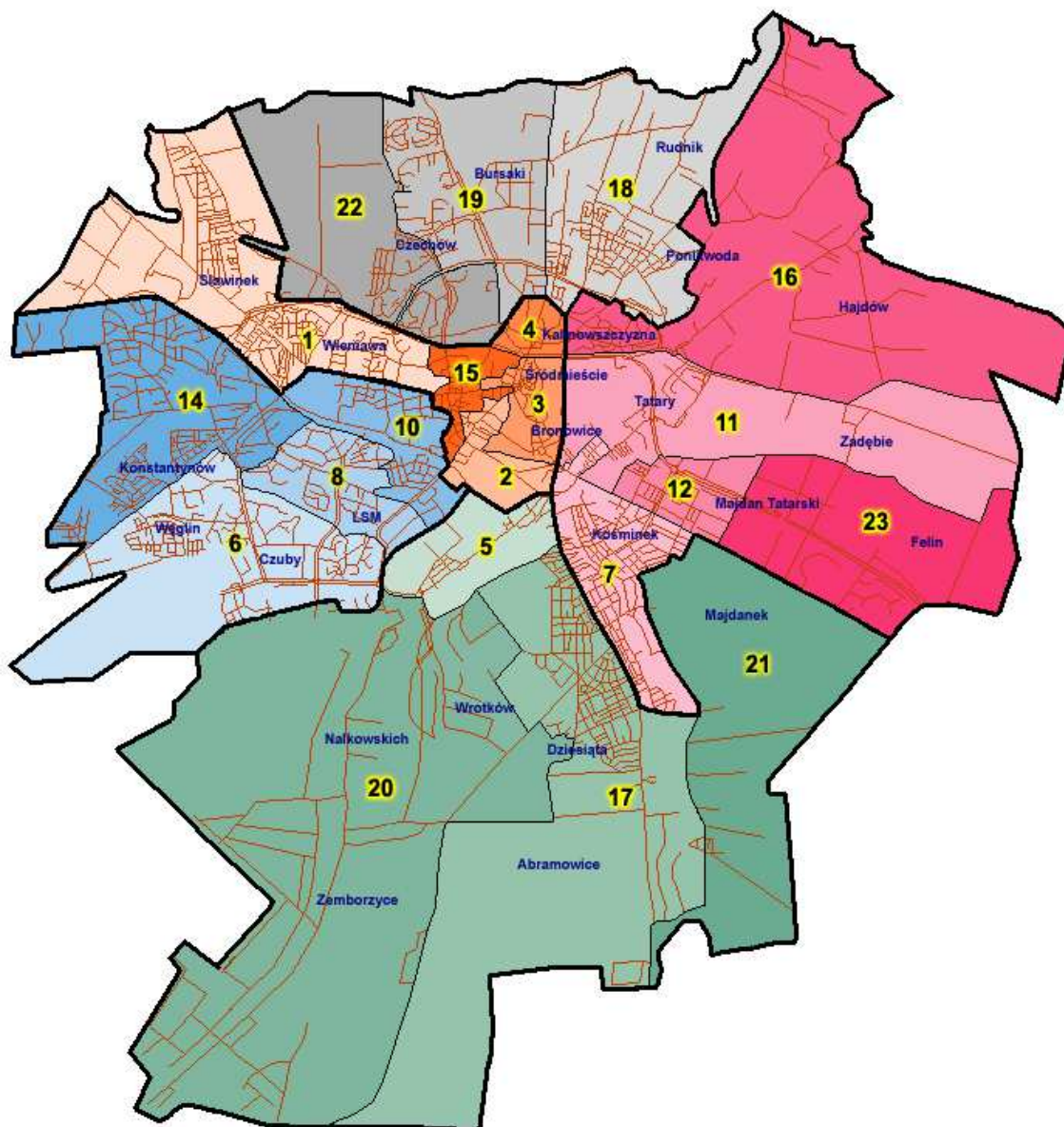
W ramach pomocy środowiskowej podopieczni mogą również korzystać z pomocy ośrodków wsparcia:

- Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Młyńska 18,
- Centrum Aktywności i Rozwoju Seniorów, ul. Nałkowskich 114,
- Centrum Aktywności Środowiskowej, ul. Antoniny Grygowej 4B,
- Specjalistycznej Poradni dla Rodzin ul. Popiełuszki 28E,

oraz:

- Świetlicy socjoterapeutycznej Nr 1 ul. Głęboka 10,
- Świetlicy socjoterapeutycznej Nr 2 ul. Piekarska 27.

Mapa 1. System pomocy środowiskowej w 2013 roku na terenie miasta Lublin

Filia Nr 1 - ul. Lubartowska 6-8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 1 - Głowackiego 35
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 2 - Narutowicza 74
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 3 - Jezuicka 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 4 - Lubartowska 6-8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 15 - Chopina 11/4

Filia Nr 2 - ul. Kresowa 9

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 7 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 11 - Montażowa 16
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 12 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 16 - Towarowa 19
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 23 - Jagiełły 16
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 23 - Grygowej 4B

Filia Nr 3 - ul. Mieszka I - 4

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 6 - Jutrzenki 6
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 8 - Mieszka I - 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 10 - Głęboka 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 14 - Zana 38

Filia Nr 4 - al. Kompozytorów Polskich 8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 18 - Koryznowej 2c
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 19 - Kompozytorów Polskich 8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 22 - Paganiniego 12

Filia Nr 5 - ul. Nałkowskich 114

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 5 - Piekarska 27
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 17 - Róży Wiatrów 1
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 20 - Nałkowskich 114
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 21 - Zdrowa 14

- 1** **Specjalistyczna** Poradnia dla Rodzin, ul. Popieluszki 28E
- 2** **Centrum** Aktywizacji i Rozwoju Seniorów, ul. Nałkowskich 114
- 3** **Centrum** Aktywności Środowiskowej, ul. Grygowej 4B
- 4** **Dzienny** Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Młyńska 18
- 5** **Świetlica** socjoterapeutyczna, ul. Głęboka 11
- 6** **Świetlica** socjoterapeutyczna nr 2, ul. Piekarska 27

1. Rodziny korzystające z pomocy środowiskowej

1.1. Rzeczywista liczba korzystających z pomocy

Z pomocy MOPR w 2013 roku skorzystało ogółem 12 095 rodzin. W odniesieniu do 2012 roku liczba rodzin wzrosła o 427, a liczba osób w rodzinach o 1 206. Na przestrzeni lat 2008-2012 zauważalny był sukcesywny spadek liczby klientów, w 2013 roku tendencja zmieniła się, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 7. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą MOPR na przestrzeni lat 2008 – 2013

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Różnica % liczby rodzin w porównaniu do roku poprzedniego	Różnica % liczby osób w rodzinach w porównaniu do roku poprzedniego
2008	12 157	24 783	x	x
2009	12 147	24 426	-0,08	-1,44
2010	12 175	23 948	0,23	-1,96
2011	12 060	23 558	-0,94	-1,63
2012	11 668	23 551	-3,25	-0,03
2013	12 095	24 757	3,66	5,12
porównanie roku 2013 do roku 2008			-0,51	-0,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za lata 2008-2013.

Obserwowany wzrost liczby rodzin objętych pomocą związany jest przede wszystkim z faktem, iż od dnia 1 października 2012 r. kryterium dochodowe¹ zostało zweryfikowane Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r., w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2012 r. poz. 823) i wynosi:

- dla osoby samotnie gospodarującej - 542 zł
- dla osoby w rodzinie - 456 zł.

Obowiązujące wyższe kryterium dochodowe spowodowało zwiększenie liczby rodzin uprawnionych do korzystania z pomocy MOPR.

1.2. Struktura rodzin objętych pomocą/typy rodzin

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w 2013 roku objął wsparciem **12 095** rodzin. Ponad połowę rodzin (53%) korzystających z pomocy środowiskowej w 2013 roku tworzą rodziny prowadzące jednoosobowe gospodarstwa domowe – **6 423** osoby.

¹ Kwota jest ustalana zgodnie z art. 8 ustawy o pomocy społecznej: Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. Badania prognozy interwencji socjalnej prowadzi Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

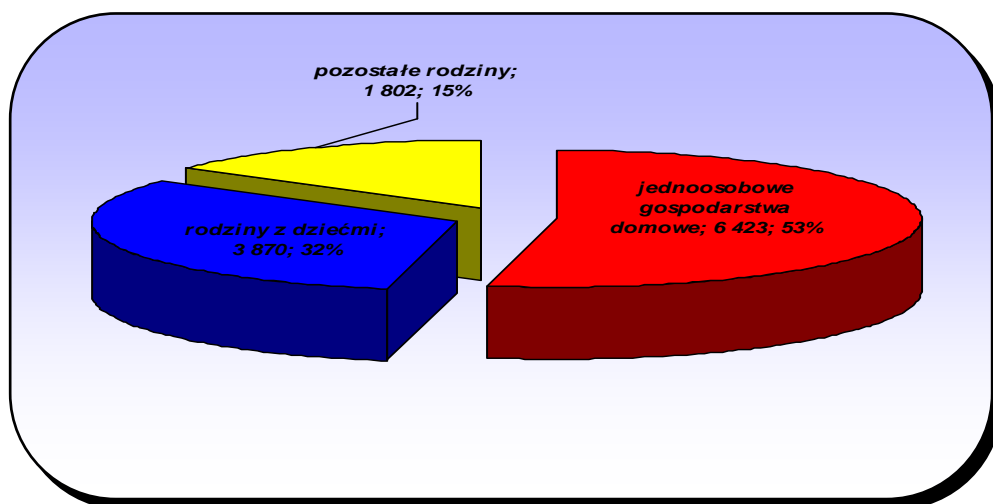
Z ogólnej liczby rodzin **3 870** to rodziny wychowujące dzieci, w tym:

- jedno dziecko – 1 614 rodzin,
- dwoje dzieci – 1 359 rodzin,
- troje i więcej – 897 rodzin – w tym 20 rodzin wychowuje siedmioro i więcej dzieci.

Wśród rodzin korzystających z pomocy 1 850 to rodziny niepełne, wychowujące dzieci, w tym 369 wychowuje troje i więcej dzieci, tym samym spełniające kryterium wielodzietności.

W ogólnej liczbie rodzin objętych wsparciem MOPR **3 648** rodzin, to rodziny emerytów i rencistów, z czego 2 219 to osoby samotne.

Wykres 5. *Struktura rodzin korzystających z pomocy środowiskowej, świadczonej przez pracowników MOPR na terenie miasta Lublin w 2013 roku*

źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2013r.

2. Powody przyznania pomocy

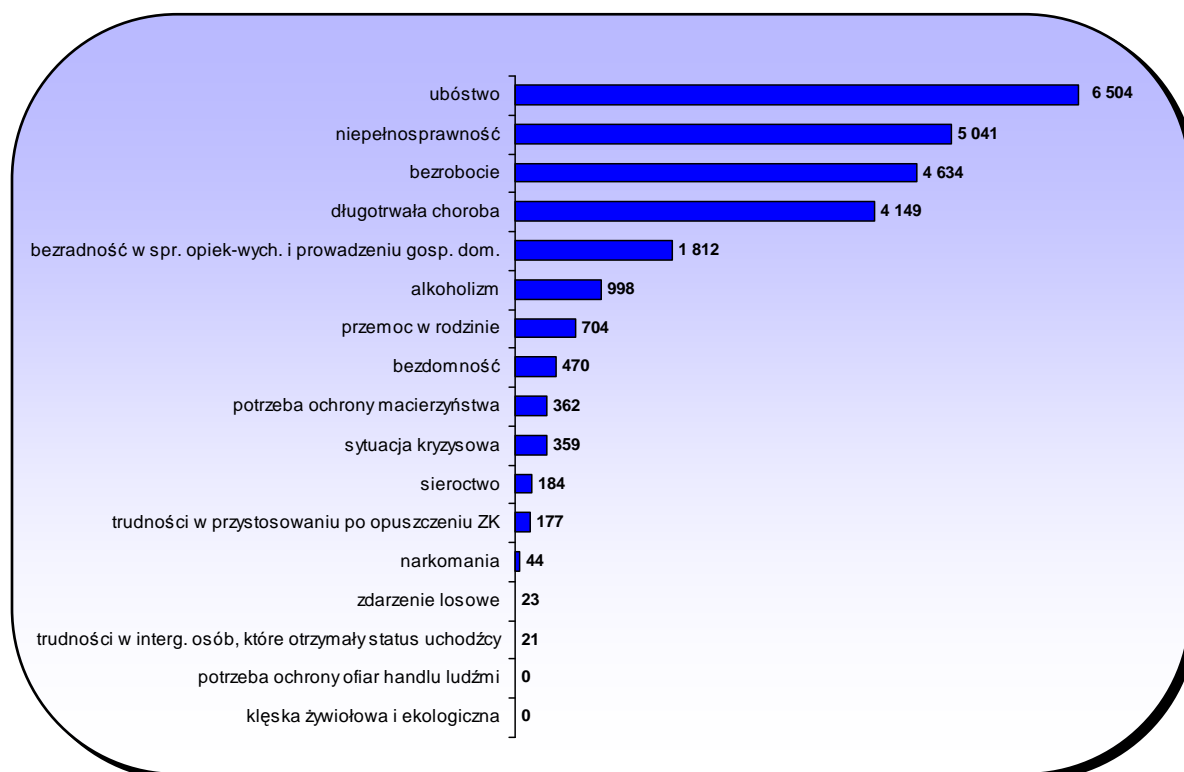
Dominujące powody korzystania z pomocy MOPR w 2013 roku przedstawiono na wykresie nr 6. Należy zaznaczyć, że niejednokrotnie wymienione problemy współistnieją przy jednym dominującym lub są jego konsekwencją. Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez MOPR jest ubóstwo. Pomoc z tego tytułu otrzymało 6 504 rodziny (liczące 13 271osób). W przypadku ubóstwa należy wskazać, że mimo iż występuje ono, jako dominujący problem, to jednak nie jest głównym zagadnieniem, wobec

którego ukierunkowane są działania socjalne. Praca socjalna jest w pierwszej kolejności inicjowana na dysfunkcję, której konsekwencją jest problem ubóstwa.

Drugim pod względem częstotliwości występowania problemem jest niepełnosprawność, dotykająca 5 041 rodzin (42%), trzecim bezrobocie, które stało się powodem do korzystania z pomocy przez 4 634 rodziny. Na kolejnych miejscach notuje się problemy długotrwałej lub ciężkiej choroby, które dotyczą 4 149 rodzin oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 1 812 rodzinach.

Wykres 6. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2013 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2013 r.

W 2013 roku zaobserwowano 7,62% wzrost liczby rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności przy jednoczesnym 8,9% wzroście liczby rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą.

Bezrobotni korzystający z pomocy Ośrodka stanowią 38,31% ogółu korzystających. W stosunku do roku poprzedniego odnotowano 9% wzrost liczby rodzin korzystających z powodu bezrobocia. W znacznej części są to osoby bez kwalifikacji (bez zawodu) lub z kwalifikacjami na poziomie średnim lub zasadniczym. Ponadto dużo osób bezrobotnych posiada zdezaktualizowane kwalifikacje, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Należy dodać, że w związku ze wzrostem popytu na pracę długość okresu pozostawania bez zatrudnienia jest silnie skorelowana zarówno z kwalifikacjami, jak i motywacją do znalezienia

pracy. Osoby wykształcone a także posiadające umiejętności i kwalifikacje dostosowane do potrzeb rynku, pozostają w rejestrze bezrobotnych krócej niż pozostali, jednakże najważniejszym czynnikiem jest chęć do podjęcia zatrudnienia. Należy też uwzględnić fakt, iż w przypadku części podopiecznych bezrobocie jest problemem wtórnym, współistniejącym z innymi (m.in. z alkoholizmem). Fakt ten odzwierciedlają zbliżone dane (ok. 9% wzrost) liczby rodzin objętych pomocą w przypadku problemu bezrobocia i alkoholizmu. Niemniej w ocenie pracowników socjalnych z problemem alkoholowym boryka się 10,78% rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Obserwowana jest tendencja wzrostu liczby osób ryzykownie spożywających alkohol i pijących szkodliwie. Zaobserwowany został blisko 50% wzrost liczby rodzin dotkniętych przemocą, która jest zawsze wynikiem wielu różnych, nakładających się czynników. Na znaczący wzrost liczby rodzin ze zdiagnozowaną przemocą może mieć wpływ nie tylko zwiększenie występowania samego zjawiska, ale większa wiedza, wrażliwość i świadomość społeczna, co wpłynęło bezpośrednio na wykrywalność zjawiska.

Częstym powodem korzystania z pomocy społecznej jest bezdomność, utrzymująca się od kilku lat na podobnym poziomie. Bezdomność jest problemem wieloaspektowym, współistnieje z innymi problemami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i narkotyków, bezrobocie, choroba psychiczna, problem w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, brak możliwości zamieszkania po opuszczeniu placówki opiekuńczo - wychowawczej.

Tabela 8. Dominujące powody przyznania pomocy przez MOPR – dynamika zmian w stosunku do roku 2012

Lp	Powód trudnej sytuacji życiowej	2012		2013		Porównanie stosunku % wzrostu/spadku w odniesieniu do roku 2012	
		liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
1	Ubóstwo	5 845	11 377	6 504	13 271	11,27	16,65
2	Niepełnosprawność	4 684	7 955	5 041	8 719	7,62	9,60
3	Bezrobocie	4 253	10 465	4 634	11 455	8,96	9,46
4	Długotrwała lub ciężka choroba	3 810	6 367	4 149	7 327	8,90	15,08
5	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1 549	4 281	1 812	4 676	16,98	9,23
6	Alkoholizm	913	1 352	998	1 563	9,31	15,61
7	Przemoc w rodzinie	471	1 303	704	1 862	49,47	42,90
8	Bezdomność	505	564	470	535	-6,93	-5,14
9	Narkomania	46	79	44	77	-4,35	-2,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2013 r.

3. Zadania własne i zlecone gminy

Ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej w 2013 roku bez względu na źródło finansowania skorzystało 13 649 osób.

Świadczenia finansowane w ramach zadań zleconych przyznano 108 osobom, świadczenia finansowane w ramach środków własnych przyznane zostały 13 588 osobom.

Tabela 9. Wartość świadczeń przyznanych w ramach zadań własnych i zleconych gminie w 2013 roku

Zadania własne gminy	Zasiłki celowe i w naturze	6 644 896 zł
	Zasiłki okresowe	6 618 094 zł
	Zasiłki stałe	9 753 021 zł
	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	5 992 326 zł
	Posiłki w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	4 585 607 zł
	Schronienie	897 208 zł
Zadania zlecone gminie	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburz. psychicznymi	754 890 zł
	Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany	60 534 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2013 r.

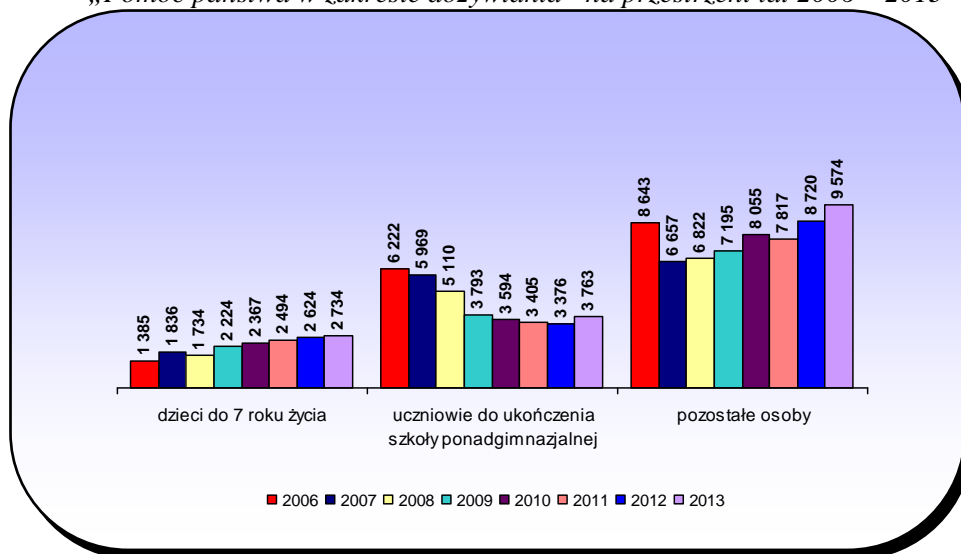
Nie wszystkie rodziny objęte wsparciem pomocy środowiskowej korzystają z pomocy pieniężnej, usługowej i w naturze – w 2013 roku 2 533 rodziny wymagały wsparcia jedynie w formie pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników socjalnych, nie korzystając przy tym z pomocy materialnej.

4. Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”¹

Podstawą realizacji Programu w roku 2013 była ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" (Dz. U. z 2005, Nr 267, poz. 2259 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Celem programu było m.in. wsparcie gmin w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienie posiłku osobom jego pozbawionym, poprawa poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach, poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczenie zjawiska niedożywienia.

¹ Dane na podstawie sprawozdania z realizacji programu „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” za 2013 rok.

Wykres 7. Kształtowanie się liczby osób objętych wsparciem w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na przestrzeni lat 2006 – 2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z realizacji Programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania za lata 2006-2013r.

Realizacja Programu pozwoliła na ograniczenie zjawiska niedożywienia w szczególności wśród: dzieci i młodzieży, osób dorosłych z gospodarstw domowych o najniższych dochodach i znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, osób starych, chorych, niepełnosprawnych. Pomoc udzielana była w formie: posiłków (przyznawanych decyzją), posiłków w trybie art. 6a, zasiłków celowych, świadczenia rzeczowego.

Programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2013 roku objęto 15 709* osób, w tym:

- 2 734 dzieci w wieku do 7 roku życia,
- 3 763 uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- 9 574 pozostałych osób.

W ramach realizowanego programu 5 189 osoby korzystały z posiłku (przyznanego decyzją), w tym 1 392 z całodziennego wyżywienia, a 4 067 z obiadu. Łącznie wydano 729 662 posiłków o wartości 4 585 607 zł. Koszt jednego posiłku wynosił średnio 6,28 zł. Porównując rok 2013 do poprzedzającego, zauważalny jest wzrost liczby osób korzystających z pomocy w tej formie o 6,73%.

Pomocą w formie zasiłków celowych objętych było w 2013 roku 13 966 osób z 5 791 rodzin. Wypłacono 22 522 świadczeń na łączną kwotę 4 090 226 zł., średnia wysokość świadczenia wynosiła 181,61 zł. W stosunku do roku poprzedniego odnotowano wzrost liczby osób korzystających z pomocy w tej formie o 11,12%.

* Łączna liczba osób objętych programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” nie jest sumą matematyczną osób zaliczonych do wymienionych grup dyspersyjnych, ponieważ beneficjenci programu w trakcie roku sprawozdawczego zmieniają przynależność do grupy.

Kolejną formą pomocy oferowaną w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” jest świadczenie rzeczowe. W 2013 roku pomocą w tej formie objęto 645 osób z 465 rodzin. Udzielono 644 świadczeń na łączną kwotę 71 960 zł., średnia wysokość świadczenia wynosiła 111,73 zł. Porównując rok 2013 do poprzedzającego, zauważalny jest wzrost liczby osób korzystających z pomocy w formie świadczenia rzeczowego o 58,09%.

Pomocą w formie posiłku nie wymagającą przeprowadzenia wywiadu środowiskowego objęto w 2013 roku 984 dzieci (119 osób więcej niż w roku 2012). Łącznie wydano 75 408 posiłków o wartości 309 171 zł. Koszt jednego posiłku wynosił średnio 4,09 zł.

Łączny koszt Programu w 2013 roku wyniósł **9 056 964 zł** (w tym pomoc w trybie art. 6a¹ 309 171 zł) i był wyższy o 9,38% w stosunku do 2012 roku. Dotacja budżetu państwa w całym koszcie programu stanowiła 79,8% i wyniosła 7 227 251 zł.

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w ramach udzielanej pomocy w formie gorącego posiłku realizowany był we współpracy z 11 barami, 107 szkołami, 95 przedszkolami, 8 żłobkami, 7 innymi placówkami działającymi na terenie Miasta Lublin.

5. Pomoc w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Tabela 10. Świadczeniobiorcy pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przyznanej przez MOPR w 2013 roku

Forma usług	Liczba, osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Wartość świadczeń
Usługi opiekuńcze	1 348	1 320	752 043	5 568 432 zł
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	118	117	42 834	423 894 zł
Usługi opiekuńcze - ogółem	1 394	1 365	794 877	5 992 326 zł
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	101	101	48 055	754 890 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2013 r.

¹Art. 6a, ust. 1 Ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" – W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko korzystające z zajęć w ramach rocznego przygotowania przedszkolnego szkole lub przedszkolu wyraża chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola udziela pomocy w formie posiłku, informując jednocześnie ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania ucznia lub dziecka o udzieleniu pomocy.

Zadanie w postaci usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w roku 2013 realizowały: Lubelskie Stowarzyszenie na Rzecz Opieki Długoterminowej i Pomocy Społecznej "OPIEKUN", Polski Czerwony Krzyż Lubelski Zarząd Okręgowy w Lublinie, Fundacja na Rzecz Wspierania Osób Starszych i Niepełnosprawnych "EMPATIA", Stowarzyszenie Opiekuńcze "NADZIEJA", Lubelskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Koszt godziny usługowej w 2013 roku wyniósł:

- 10,00zł – usługi opiekuńcze,
- 13,00zł – specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- 17,00zł - specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

6. Kontrakty socjalne

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie podejmuje wiele działań aktywizujących klientów pomocy społecznej do podejmowania działań w kierunku usamodzielnienia życiowego. Jedną z form aktywizacji jest praca socjalna z zastosowaniem kontraktu socjalnego.

Kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą pomiędzy pracownikiem socjalnym a osobą ubiegającą się o pomoc. Określa uprawnienia i zobowiązania obu stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań, zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymywanie jego postanowień mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej

Tabela 11. Kontrakty socjalne zawarte w 2013 roku (w tym kontrakty współfinansowane w ramach projektu UE) z wyszczególnieniem kontraktów zakończonych pozytywnie

KONTRAKTY SOCJALNE ZAWARTE Z KLIENTEM							
L.p.	Kategoria osób objętych kontraktem	OGÓLEM			w tym kontrakty współfinansowane w ramach projektu UE		
		liczba osób, z którymi zawarto kontrakt	liczba rodzin	liczba zawartych kontraktów	liczba osób, z którymi zawarto kontrakt	liczba rodzin	liczba zawartych kontraktów
1.	bezrobotni	1 479	1 387	1 647	98	98	98
	w tym: zakończone z efektem pozytywnym	835	770	976	84	84	84

2.	alkoholicy		195	194	224	16	16	16
	w tym:	zakończone z efektem pozytywnym	72	71	90	12	12	12
3.	osoby chore psychicznie		2	2	2	0	0	0
	w tym:	zakończone z efektem pozytywnym	1	1	1	0	0	0
4.	rodziny niewydolne wychowawczo		65	64	71	45	45	45
	w tym:	zakończone z efektem pozytywnym	57	57	63	45	45	45
5.	bezdomne		3	3	3	0	0	0
	w tym:	zakończone z efektem pozytywnym	1	1	1	0	0	0
6.	uzależnieni od narkotyków		2	2	2	0	0	0
	w tym:	zakończone z efektem pozytywnym	0	0	0	0	0	0
7.	inne		159	158	163	69	69	69
	w tym:	zakończone z efektem pozytywnym	119	119	122	66	66	66
ogółem liczba osób/rodzin/kontraktów			1 905	1 810	2 112	171	171	171

W 2013 roku zawarto 2 112 kontraktów socjalnych z klientami, którzy podejmowali działania w celu poprawy swojej sytuacji życiowej, z czego 1 253 kontrakty (59%) zakończono wynikiem pozytywnym, co oznacza pełną realizację zaplanowanych zamierzeń. W przypadku 338 kontraktów (16%), które zostały zakończone negatywnie, nie osiągnięto zakładanego rezultatu lub też zostały one przerwane przez uczestnika. Wobec osób, które z nieuzasadnionych powodów zerwały kontrakt socjalny były stosowane sankcje w postaci wstrzymania pomocy lub jej ograniczenia do minimum. Pozostałe kontrakty (25%) na dzień 31.12.2013 r. pozostawały w trakcie realizacji.

7. Ośrodki wsparcia i placówki działające w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

7.1. Dzienny Ośrodek Wsparcia – Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów

Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów jest dziennym ośrodkiem wsparcia, przeznaczonym dla osób w wieku emerytalnym lub osób niepełnosprawnych, mogących funkcjonować w sposób samodzielny. Centrum Seniorów wykonuje swoje zadania na zasadach, w formach oraz w trybach przewidzianych w przepisach prawa dla ośrodków wsparcia. Centrum przeznaczone jest dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, które nie mogą rozwiązać jej przy pomocy własnych środków, możliwości i uprawnień. Ośrodek przeznaczony jest dla następujących grupy społecznych: osób w wieku emerytalnym, osób niepełnosprawnych niepracujących, których stan zdrowia pozwala na samodzielne funkcjonowanie. Zadaniem Centrum jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb psychospołecznych i bytowych, aktywizacja i wspieranie uczestników w przewyżczeniu trudnej sytuacji życiowej w celu zachowania lub odzyskania przez nich możliwości sprawnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania i środowisku. Uczestnikami Centrum Seniorów są mieszkańcy Miasta Lublin. Centrum czynne jest w poniedziałki, środy, czwartki i piątki w godz. 8.00 - 16.00, zaś we wtorki w godz. 10.00 - 18.00. Z pakietu usług w roku 2013 skorzystało 25 osób, które zawarły kontrakt. Wśród tych osób były 22 kobiety i 3-ech mężczyzn w wieku od 62 r.ż do 86 r.ż. Większość z uczestników zajęć to osoby samotne (mimo faktu, iż część z osób mieszka z rodziną). Uczestnicy w większości borykają się ze złym stanem zdrowia, poczuciem osamotnienia, pustki i brakiem uczestnictwa w życiu społecznym. Odpowiedzią na te problemy jest oferta Centrum Seniorów, które realizuje zadania poprzez usługi półstacjonarne.

W roku sprawozdawczym z organizowanych przez Ośrodek spotkań otwartych skorzystało dodatkowo ok. 90 osób starszych ze środowiska lokalnego oraz miasta Lublina.

Pakiet usług i zajęć realizowanych w Centrum:

- usługi wspomagająco – aktywizujące (zajęcia psychologiczne, zajęcia manualno – plastyczne oraz inne zajęcia terapeutyczno – rozwijające, zgodnie z harmonogramem zajęć, organizacja czasu wolnego),
- usługi prozdrowotne (rehabilitacja leczniczo - usprawniająca, masaże),
- usługi bytowe (obiady).

W minionym roku sprawozdawczym Ośrodek aktywnie przeciwdziałal izolacji, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych integrując lokalne środowisko osób starszych.

Wykonując zadania statutowe świadczył usługi: wspomagająco-aktywizujące, prozdrowotne (rehabilitacja leczniczo-usprawniająca, masaże), oraz bytowe (obiady).

W ramach usług wspomagająco-aktywizujących zaproponowano bardzo różnorodną ofertę, na którą złożyły się:

I. Zajęcia psychologiczne;

- I. A. Rozwijanie funkcjonowania poznawczego oraz postaw twórczych;
- I. B. Pogadanki i dyskusje;
- I. C. Indywidualne rozmowy terapeutyczne;

II. Zajęcia muzyczne;

- II. A. Muzykowanie i słuchanie muzyki;
- II. B. Oprawa muzyczna imprez;

III. Zajęcia plastyczne;

- III. A. Działania plastyczne;
- III. B. Organizacja wystaw;

IV. Zajęcia kulinarne;

- IV. A. Przygotowywanie poczęstunków dla klientów kontraktowych;
- IV. B. Przygotowywanie poczęstunków na spotkania okazjonalne;

V. Zajęcia dodatkowe:

- V. A. Biblioterapia;
- V. B. Zajęcia relaksacyjne;
- V. C. Zajęcia komputerowe;
- V. D. Blok propozycji seniorów;
- V. E. Gry i zabawy towarzyskie;
- V. F. Spotkania całej społeczności Centrum Seniorów (forum);
- V. G. Organizacja imienin seniorów;
- V. H. Organizacja spotkań otwartych;
- V. I. Organizacja imprez okazjonalnych;
- V. J. Wyjścia poza ośrodek i wycieczki.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż poza podstawową ofertą Centrum proponuje wiele dodatkowych zajęć i inicjatyw pozastatutowych dla klientów kontraktowych i innych chętnych z terenu całego Miasta Lublin. Do tego rodzaju inicjatyw należy m.in. projekt pn. „**Bezpłatne spotkania otwarte**”, które odbywają się w cyklu 2. spotkań miesięcznie i swoją bogatą ofertą oraz przyjazną atmosferą przyciągają osoby z obszaru całego miasta Lublin.

Podkreślić należy, że w/w ofertę cyklicznych otwartych spotkań Centrum Seniorów jako jedyny lubelski Ośrodek proponuje dla seniorów Miasta Lublina, organizując spotkania bez barier - dokonując ważnego kroku na drodze wyjścia z izolacji i marginalizacji osób starszych.

W 2013 roku Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów kontynuowało realizację inicjatywy - zadania publicznego pn.: „**Poprawa jakości życia osób w podeszłym wieku – Bezpłatne spotkania interdyscyplinarne dla Seniorów Miasta Lublin**”. Dzięki inicjatywie Ośrodek wzbogacił ofertę bezpłatnych spotkań otwartych dla seniorów, jak również zwiększył swoje zasoby wyposażenia w materiały do zajęć.

Działania realizowane w Centrum mają na celu zmniejszanie poczucia izolacji, marginalizacji i wykluczenia społecznego osób starszych, przełamywanie stereotypów na temat roli człowieka starszego w społeczeństwie oraz odbudowywanie tradycji i szacunku do osoby starszej.

7.2. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych Filii Nr 5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z siedzibą przy ul. Młyńskiej 18 funkcjonuje od 2001 roku.

Ośrodek jest komórką organizacyjną o charakterze dziennym, przeznaczoną dla osób bezdomnych z terenu Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu, których status społeczny nie pozwala na samodzielne funkcjonowanie. Z usług ośrodka w szczególnie uzasadnionych przypadkach mogą korzystać osoby bezdomne spoza terenu Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu na zasadach korzystania interwencyjnego. Korzystanie z usług jest bezpłatne i dobrowolne.

Dzienny Ośrodek funkcjonuje przez cały rok i umożliwia pobyt w nim od poniedziałku do piątku z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy: w okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 8.00 do 16.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca w godzinach od 8.00 do 18.00. Jeżeli uzasadniają to złe warunki atmosferyczne, po uprzedniej decyzji Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, Dzienny Ośrodek może być czynny dodatkowo: w okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 16.00 do 18.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca w soboty i niedziele w godzinach od 9.00 do 14.00.

Oferta skierowana do osób korzystających z usług ośrodka obejmuje w szczególności:

- udzielanie wsparcia w oparciu o obowiązujące przepisy prawa,
- prowadzenie pracy socjalnej przy wykorzystaniu narzędzi i instrumentów aktywizujących,
- profilaktykę w zakresie przeciwdziałania pogłębienia się dysfunkcji prowadzoną na podstawie diagnozy indywidualnych potrzeb i możliwości
- zajęcia świetlicowe (telewizja, punkt biblioteczny, prasa), spotkania integracyjne, kulturalne i okolicznościowe,
- możliwość korzystania z zaplecza higieniczno-pralniczego oraz kuchennego.

Tabela 12. Liczba osób korzystających z pomocy DOWB na przestrzeni lat 2009-2013

rok	2009	2010	2011	2012	2013
liczba osób korzystających z usług ośrodka - ogółem	238	249	286	302	282
liczba osób korzystająca wyłącznie z pracy socjalnej	106	109	120	116	113

Specyfika pracy z uczestnikami jest wyjątkowo trudna. Z oferty ośrodka najczęściej korzystają osoby w fazie ostrzegawczej (2-4 lata bezdomności) lub w fazie adaptacyjnej (4-6 lat bezdomności), w fazie chronicznej (6-10 lat bezdomności) oraz w fazie trwałej (powyżej 10 lat). Ta specyfika pracy z klientem jest wyjątkowo trudna i wymagająca indywidualnego podejścia, ponieważ wśród osób objętych wsparciem stopień identyfikacji ze środowiskiem bezdomnych alkoholików wzrasta. Zauważa się, podobnie jak w chorobie alkoholowej elementy syndromu bezdomności, powtarzające się cykle destrukcyjnych zachowań klienta na przemian z etapami dążenia do wyjścia z trudnej sytuacji. Nawarstwianie się problemu alkoholowego ze współistniejącym problemem bezdomności skłania do indywidualnej pracy z klientem w oparciu o jego zasoby metodą małych kroków i małych sukcesów poprzez długotrwałe, systematyczne i konsekwentne działanie w celu dokonania zmiany zachowań klienta.

Należy nadmienić, że ponad 1/3 osób korzystających z oferty ośrodka korzysta tylko i wyłącznie z pomocy w formie pracy socjalnej.

Osoby te pojawiają się w ośrodku sporadycznie, niejednokrotnie jednorazowo i interwencyjnie w celu skorzystania z zaplecza higieniczno-pralniczego. Nie oczekują żadnej innej formy wsparcia.

Niejednokrotnie barierą uniemożliwiającą skorzystanie z pomocy jest nie przestrzeganie regulaminu ośrodka, głównie z powodu nadużywania alkoholu lub utrwalonych postaw i nieakceptowanego społecznie stylu życia.

Do specyfiki ośrodka należy także fakt, że osoby korzystają z jego usług najczęściej podczas trudnych warunków atmosferycznych oraz w okresie gdzie utrudnione jest podejmowanie prac dorywczych (prace polowe, zbiór surowców wtórnych). Zwiększenie liczby klientów następuje w okresie jesienno-zimowym co powoduje, że z dużą liczbą osób tylko w tym okresie możliwe jest podjęcie systematycznych działań.

Należy zaznaczyć, iż osoby bezdomne z uwagi na brak stałego miejsca pobytu posiadają tendencje do częstego przemieszczania się, co w dużej mierze utrudnia prowadzenie długoterminowych działań socjalnych.

W roku 2013 z usług Dziennego Ośrodka Wsparcia skorzystały 282 osoby. Spadek liczby osób korzystających z pomocy w roku 2013 można tłumaczyć korzystnymi warunkami atmosferycznymi panującymi w okresie jesienno-zimowym.

W celu zminimalizowania dominującego problemu jakim jest bezdomność pracownicy socjalni prowadzą działania w zakresie:

- mobilizowania klientów do powrotu do środowiska domowego (załagodzenia konfliktu z rodziną),
- podjęcia starań w kierunku ubiegania się o lokal z zasobów miasta oraz do podejmowania starań w kierunku wynajęcia stacji,
- pomocy skierowanej na zabezpieczenie noclegu i posiłku (szczególnie w okresie zimowym).

W celu uaktywnienia zawodowego osób bezrobotnych podejmowane są działania w kierunku:

- mobilizowania do uzyskania statusu osoby bezrobotnej poprzez rejestrację w Miejskim Urzędzie Pracy,
- mobilizowania do wzmożonego poszukiwania zatrudnienia przez sektor prywatny oraz do podejmowania prac dorywczych,
- kierowanie do MUP celem podjęcia prac społecznie użytecznych,
- kwalifikowanie do udziału w kontrakcie socjalnym EFS celem zdobycia kwalifikacji zawodowych.

W roku 2013 w wyniku pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników socjalnych usamodzielniono 7 osób.

W ramach inicjowanej aktywności lokalnej, w 2013 roku kadra Ośrodka organizowała spotkania okolicznościowe oraz akcje dla osób pozbawionych domu. Wszystkie przedsięwzięcia zostały zorganizowane ze środków własnych przy wszechstronnym zaangażowaniu pracowników Ośrodka, współpracy z instytucjami i organizacjami, które udzieliły pomocy w formie rzeczowej. Wśród podejmowanych inicjatyw należy wymienić:

- Spotkanie Wielkanocne - 70 uczestników,
- Seans filmowy w kinie BAJKA p.t. „Układ zamknięty ” - 20 uczestników,
- Spektakl Teatralny w Teatrze Muzycznym p.t. „Kiedy kota nie ma” - 11 uczestników,
- Seans filmowy w Nowym Teatrze Starym p.t. „Rękopis znaleziony w Saragossie” - 20 uczestników
- Spektakl Teatralny w Teatrze im. Osterwy p.t. „ Pakujmy manatki”- 20 uczestników,
- Seans filmowy w kinie CINEMA CITY p.t.„ Tedi i poszukiwacze zaginionego miasta” - 13 uczestników,
- Spotkanie informacyjne o charakterze wspierającym ze wspólnotą AA - 30 uczestników,
- Spotkanie okolicznościowe - Przy wigilijnym stole - 50 uczestników,

Kontrakty, programy

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie jest realizatorem projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1. Rozwój

i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. W ramach powyższego projektu realizowany był Program Aktywności Lokalnej „Szansa”, dla 10 osób dotkniętych problemem bezdomności, objętych wsparciem Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych Filii Nr 5 MOPR w Lublinie w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez podniesienie poziomu kompetencji i umiejętności życiowych, który wpisuje się w „Program Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin na lata 2009-2013”, przyjęty uchwałą Nr 549/XXVII/2008 Rady Miasta Lublin z dnia 18 grudnia 2008r.

Grupa docelowa uczestników została wyłoniona na podstawie rozmów przeprowadzonych przez pracowników socjalnych, ankiet i diagnozy środowiska. Po przeprowadzonej analizie wytypowano do udziału w Programie 10 uczestników, dla których zostały sporządzone indywidualne diagnozy potrzeb. W ramach realizacji poszczególnych celów szczegółowych Programu Aktywności Lokalnej „Szansa” beneficjentom programu; zorganizowano i sfinansowano usługi wspierające, w tym trenera pracy, doradcę zawodowego w ramach instrumentu aktywizacji zawodowej.

1. Warsztaty wspierające aktywizację zawodową

Celem powyższych zajęć było dostarczenie wiedzy w zakresie sposobów poszukiwania zatrudnienia, autoprezentacji, poruszania się na rynku pracy. Ponadto uczestnicy uzyskali umiejętność pisania CV i listu motywacyjnego, kreatywnego myślenia oraz poznali sposoby zarządzania celami zawodowymi i swoim czasem. Podczas zajęć klienci uzyskali pomoc w odnalezieniu w sobie cech atrakcyjnych dla pracodawcy oraz zostali ukierunkowani w poszukiwaniu ofert pracy.

W ramach aktywizacji zdrowotnej uczestnicy mogli korzystać z terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodzin lub osób.

2. Grupowa terapia psychologiczna

Celem zajęć „Grupowej terapii psychologicznej” było uzyskanie wsparcia emocjonalnego, wskazanie sposobów i metod radzenia sobie ze stresem, wskazanie sposobów radzenia sobie z sytuacjami stresującymi i z obciążeniami wywołanymi przeżyciami z przeszłości.

W ramach instrumentu aktywizacji społecznej, uczestnikom można było zorganizowano i sfinansowano poradnictwo specjalistyczne, interwencję kryzysową, mediację rodzinną, oraz informowano o prawach i uprawnieniach, służących przywróceniu samodzielności życiowej, w tym na rynek pracy.

3. Grupowe poradnictwo specjalistyczne

Celem warsztatów „Grupowe poradnictwo specjalistyczne” było udzielenie informacji o zakresie działalności urzędów oraz instytucji, udzielenie informacji o sposobach załatwienia podstawowych spraw oraz udzielenie informacji o fundacjach i stowarzyszeniach udzielających pomoc osobom ubogim.

Organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno - zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową.

4. Warsztaty „Dekalog higieny i zdrowia”

Celem warsztatów „Dekalog higieny i zdrowia” było dostarczenie wiedzy z zakresu dbania o swoje zdrowie i higienę, rozpoznawanie podstawowych dolegliwości, wskazanie czynników zagrażających zdrowiu, pozytywne aspekty wykonywania badań profilaktycznych. Ponadto podczas zajęć uczestnicy nabyli i poszerzyli wiedzę o sobie, swoim zdrowiu, zdobyli wiedzę o korzyściach płynących z wyboru stylu życia sprzyjającego zdrowiu, utrwalania nawyków higienicznych oraz wdrażania do zdrowego i racjonalnego odżywiania, wyrobienia nawyku dbania o czystość odzieży.

Organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno - zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową.

5. Warsztaty rękodzielnicze

Tematem zajęć „Warsztatów rękodzielniczych” były zajęcia praktyczne z projektowania i wykonywania przedmiotów codziennego użytku z wykorzystywaniem różnych technik rękodzielniczych. Uczestnicy zajęć zajmowali się tworzeniem decoupage, robieniem biżuterii i ozdób, filcowaniem. Ponadto klienci kreatywnie wykorzystywali przedmioty z recyklingu - tworzyli „coś z niczego”.

6. Działania środowiskowe

W ramach Programu Aktywności Lokalnej „Szansa” zostały przeprowadzane działania o charakterze środowiskowym, które zostały zrealizowane przez 10 osób zakwalifikowanych do Programu oraz innych klientów Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych. Działania środowiskowe były przeprowadzone cyklicznie od miesiąca maja do października 2013 roku w wymiarze czasowym 4 – 8 godzin miesięcznie. Natomiast w dniu 29.10.2013 roku podsumowano działania środowiskowe podczas, których dokonano gruntownego sprzątnięcia terenu ośrodka, a w szczególności uprzątnięcia terenu przed Dziennym Ośrodkiem Wsparcia dla Bezdomnych: uprzątnięcia liści, terenu placu i alejki biegnącej do placówki, pielęgnacji iglaków i krzewów. Ponadto w 2013 roku dzięki uprzejmości ośrodków kulturalnych przeprowadzono działania środowiskowe z 10 uczestnikami Programu Aktywności Lokalnej „Szansa” o charakterze kulturalnym w formie uczestnictwa w spektaklach teatralnych i seansach filmowych.

Celem działań o charakterze środowiskowym była aktywizacja osób bezdomnych, ich integracja i praca w grupie, która pozwoliła uczestnikom na odzyskanie zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez wspólną pracę i uczestnictwo w życiu kulturalnym.

Powyższe działania w połączeniu z instrumentami aktywnej integracji dały klientom poczucie większych możliwości i przezwyciężenia najważniejszych problemów.

Realizatorem działania byli pracownicy socjalni Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych przy wsparciu sponsorów oraz dzięki posiadanym zasobom ośrodka.

Do najważniejszych rezultatów realizacji Programu Aktywności Lokalnej „Szansa” można zaliczyć:

- wzrost umiejętności z zakresu aktywnego poszukiwania zatrudnienia,
- podniesienie poziomu wiary we własne siły i zwiększenie motywacji do podejmowania działań,
- wzrost umiejętności poruszania się po urzędach i instytucjach świadczących pomoc,
- wzrost nawyków dbania o higienę osobistą i zdrowie,
- wzrost sprawności manualnej i kreatywnego myślenia,
- wzrost pozytywnych relacji z otoczeniem.

Uczestnictwo w Programie Aktywności Lokalnej „Szansa” realizowanym w ramach projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo” współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego posłużyło stabilizacji sytuacji klientów w podejmowaniu działań zmierzających do powrotu do „pełnego życia społecznego”. Powyższe uczestnictwo służyło również właściwemu ukierunkowaniu i wskazaniu odpowiednich postaw społecznych skierowanych na prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. Zdobyte umiejętności mogą pośrednio wpłynąć na poprawę sytuacji materialnej (uzyskanie zatrudnienia) co ułatwi przezwyciężenie problemu bezdomności i w przyszłości wyjście z systemu pomocy społecznej.

Pracownicy ośrodka realizują także zadania z zakresu działań interwencyjno - motywacyjnych w środowisku osób bezdomnych tj. w miejscach niemieszkalnych na terenie miasta Lublin. Celem powyższych działań jest przeciwdziałanie zagrożeniu utraty zdrowia i życia, między innymi w okresie zimowym na skutek nadmiernego wychłodzenia organizmu z powodu niskich temperatur, jak również prowadzenie działań w zakresie motywacji tych osób do zmiany swojego dotychczasowego stylu życia.

Podjęmowane inicjatywy mają na celu wskazanie alternatyw dalszego funkcjonowania osób dotkniętych problemem bezdomności. Doświadczenie pracowników socjalnych Ośrodka w zakresie problemu bezdomności oraz profil placówki służy pomocą i wsparciem dla pracowników socjalnych zatrudnionych w sekcjach pracy socjalnej. Ośrodek nie przejmuje zadań pracowników socjalnych z poszczególnych sekcji, którzy realizują pomoc osobom bezdomnym przebywającym lub zamieszkującym stale w środowisku. W takim przypadku obowiązek monitoringu tych środowisk nadal spoczywa na pracownikach socjalnych.

Zintegrowane działania podejmowane przez placówkę we współpracy z sekcjami pracy socjalnej mają charakter kompleksowy, co w efekcie przyczynia się do wzrostu efektywności pomocy osobom bezdomnym.

W roku 2013 przeprowadzono 37 wizytacji monitoringowych.

7.3. Centrum Aktywności Środowiskowej

Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. A. Grygowej 4B jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, funkcjonującą w strukturach Filii Nr 2. Jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu lokalnym powołanym do realizacji zadań samorządu gminnego Miasta Lublina, w zakresie udzielania pomocy osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka, zagrożonym wykluczeniem społecznym. Misją Centrum Aktywności Środowiskowej jest animowanie i tworzenie wielopłaszczyznowej sieci wsparcia społeczności mieszkającej przy ul. A. Grygowej poprzez działania profilaktyczne oraz dbałość o pozytywny wizerunek i estetykę osiedla w celu zapobiegania skutkom wykluczenia społecznego.

Uczestnikami Centrum Aktywności są zarówno osoby dorosłe jak i dzieci oraz młodzież z ośmiu bloków socjalnych przy ul. A. Grygowej. Dzieci i młodzież są rekrutowane do grup wsparcia przez pracowników socjalnych Sekcji Pracy Socjalnej Nr 23 G Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka.

Podstawę uczestnictwa w zajęciach grup wsparcia, stanowi kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym, a rodzicem dziecka określający zakres wsparcia. Centrum Aktywności jest czynne od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 19.00, oraz w soboty w godzinach od 8.00 do 14.00 dla wszystkich chętnych osób. W okresie ferii zimowych i świątecznych oraz w wakacje Centrum Aktywności czynne jest w godzinach od 8.00 do 16.00.

Ze wsparcia Centrum w 2013 roku skorzystało około 166 dzieci i młodzieży, w tym 77 przebywało na podstawie zawartych kontraktów socjalnych.

W ramach zajęć specjalistycznych, dostępnych dla wszystkich mieszkańców osiedla (bez stosowania trybu wnioskowania) CAŚ realizował:

- **Prowadzenie Grupy Wsparcia Nr 1** „Kącik Kubusia Puchatka” dla dzieci w wieku 3-6 lat - skorzystało 25 dzieci;
- **Prowadzenie Grupy Wsparcia Nr 2** dla dzieci w wieku 7-12 lat - skorzystało 26 dzieci;
- **Prowadzenie Grupy Wsparcia Nr 3** dla młodzieży w wieku 13-17 lat skorzystało 26 osób;
- **Prowadzenie kawiarenki internetowej** - skorzystały średnio 14 osób dziennie, w 86 zajęciach warsztatowych i edukacyjno – informatycznych uczestniczyło średnio 10 osób (w każdych zajęciach);
- **Prowadzenie siłowni** - systematycznie korzystały 62 osoby, średnio 6 osób dziennie;
- **Prowadzenie aerobiku** dla wszystkich chętnych mieszkańców, w 8 zajęciach uczestniczyło 8 osób;
- **Prowadzenie zajęć sportowych** stacjonarnych oraz wyjazdowych - dla dzieci i młodzieży uczestników Grup Wsparcia.
- **Prowadzenie cyklicznych zajęć warsztatowych dla rodziców** – w 10 spotkaniach średnio brało udział 3 rodziców.

- **Prowadzenie cyklicznych spotkań z rodzicami celem omówienia aktualnej sytuacji rodzinnej, edukacyjnej oraz wychowawczej dziecka** – w 8 spotkaniach średnio brało udział 6 rodziców;
- **Prowadzenie zajęć logopedycznych;**
- **Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych;**
- **Kompleksowa opieka pedagogiczna oraz psychologiczna** – z 202 konsultacji, z których skorzystało 168 osób;
- **Aktywizacja i animacja środowiska lokalnego;**
- **Prowadzenie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, działającymi w obszarze pomocy społecznej w zakresie tworzenia lokalnej koalicji na rzecz niwelowania problemów społecznych;**
- **Prowadzenie dokumentacji każdego uczestnika Grup Wsparcia** (opracowywanie indywidualnych planów pracy z dzieckiem, sporządzanie kwartalnych efektów oddziaływań wychowawczych, sporządzanie półrocznej diagnozy dzieci i ich rodzin, prowadzenie kart kontaktów z: pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi, pracownikiem socjalnym oraz rodzicem/opiekunem dziecka).

W ramach zapobiegania degradacji społecznej dzieci i młodzieży poprzez organizowanie czasu wolnego, CAŚ w 2013 roku podejmował szereg inicjatyw aktywizujących społecznie i rozwijających indywidualne zainteresowania, między innymi:

- zabawa karnawałowa pt. „Miasteczko świąteczne” dla 16 dzieci;
- spotkanie okolicznościowe z okazji Dnia Babci i Dziadka dla 45 osób w tym 14 seniorów;
- zorganizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży okresie ferii zimowych pod hasłem „Zimowa laba, to w Casiu super zabawa”;
- dwa wyjścia do teatru (uczestniczyło 30 i 32 osoby);
- dwa wyjścia na basen kryty (uczestniczyło 16 osób);
- wyjście na lodowisko (uczestniczyło 17 osób);
- zajęcia edukacyjno – informatyczne w kafejce internetowej (uczestniczyło 9 osób);
- udział dwóch podopiecznych z Centrum Aktywności w obozie narciarskim w miejscowości Murzasichle;
- udział w konkursach plastycznych;
- cykliczne spotkania pt: „Zawodowe pogadanki” z ratownikiem medycznym, mechanikiem lotniczym, strażakiem, sędzią Sądu, z policjantem, aktorem, lokalnym przedsiębiorcą, redaktorem. Celem spotkań było zapoznanie dzieci i młodzieży z poszczególnymi zawodami, zachęcenie do podjęcia w przyszłości ciekawej i intratnej pracy;
- spotkanie okolicznościowe z okazji Dnia Kobiet przygotowane przez dzieci i młodzież dla 35 osób;
- warsztaty muzyczne - pt. „Logorytmika w zabawie i terapii” , uczestniczyło w nich 11 osób;
- Akcja Wolontariat. Dzieci jako wolontariusze odwiedziły 13 osób samotnych;
- akcja „Sprzątamy nasz świat” Po części edukacyjnej w plenerze odbyły się warsztaty plastyczne. W akcji uczestniczyło około 17 osób;
- wydanie kwartalnika - „Grygowa News” w nakładzie od 30 do 50 sztuk na kwartał;

- spotkanie okolicznościowe z okazji „Dnia Matki” dla 17 matek;
- wyjście do kina „Bajka” z okazji „Dnia Dziecka” dla 27 osób;
- zorganizowanie czasu wolnego w okresie wakacji pod hasłem „Kolorowe lato z CAŚ-em”;
- prelekcja pt. „Jak nie stać się ofiarą przestępstw”;
- uczestnictwo w uroczystym otwarciu Ośrodka Szkoleniowego Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie;
- zabawa Andrzejkowa (uczestniczyło 60 osób);
- zabawa Mikołajkowa w hali MOSiR „Bystrzyca w Lublinie dla 38 osób.

Działania o charakterze środowiskowym

1. **Spotkanie Wielkanocne** przygotowane wspólnie z partnerami dla 75 osób. Celem spotkania była integracja społeczności lokalnej z przedstawicielami różnych środowisk, budowanie pozytywnych relacji poprzez wspólną organizację, jak również kultywowanie tradycji wielkanocnych.
2. **VII Festyn Rodzinny „Razem do lata”** pod honorowym patronatem Przewodniczącego Rady Miasta Lublin. Celem przedsięwzięcia była integracja społeczności lokalnej zarówno dzieci młodzieży, osób dorosłych, oraz seniorów z przedstawicielami różnych środowisk z miasta Lublina, kreowanie pozytywnego wizerunku mieszkańców oraz promowanie talentów (plastycznych, muzycznych, tanecznych, aktorskich) głównie dzieci i młodzieży jak również zdobywanie przez osoby dorosłe umiejętności organizatorskich poprzez planowanie i realizację konkretnego zadania (kiermasz ciast, obsługa gastronomiczna uczestników festynu). W festynie uczestniczyło około 250 osób (z 70 rodzin).
3. **Uroczyste otwarcie nowego placu zabaw** przy ul. Antoniny Grygowej. Liderem przedsięwzięcia była grupa obywatelska Rada Mieszkańców Bloków Socjalnych.
4. **Piknik Rodzinny „Pożegnanie lata – Powitanie jesieni”** został zorganizowany dla 90 osób celem integracji mieszkańców: dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych oraz nabywania umiejętności spędzania wolnego czasu w plenerze przy ognisku, wspólnym muzykowaniu i śpiewaniu.
5. **VII Spotkanie Oplątkowe „Bądźmy Razem”** z udziałem Jego Ekscelencji Księdza Biskupa Artura Mizińskiego. Celem spotkania była integracja społeczności lokalnej z przedstawicielami różnych środowisk (m.in.: duchowieństwo, radni miasta, przedstawiciele służb mundurowych, sądowniczych oraz kulturalno-oświatowych) oraz budowanie pozytywnych relacji poprzez organizację i uczestnictwo w uroczystości (dzielenie się opłatkiem, kolędowanie oraz wspólny poczęstunek), czynne włączenie się dzieci i młodzieży w przygotowywanie jasełek i kolęd jako przejaw kultywowania tradycji wieczery wigilijnej. W spotkaniu uczestniczyło około 170 osób.

7.4. Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin

Do zadań Specjalistycznej Poradni dla Rodzin należy między innymi:

- świadczenie usług w zakresie rodzinnego i psychologicznego poradnictwa dla rodzin, w tym rodzin zastępczych i rodzin biologicznych, których dzieci przebywają w opiece zastępczej,
- działania o charakterze profilaktycznym,
- prowadzenie terapii psychologicznej: indywidualnej, małżeńskiej, rodzinnej i grupowej,
- prowadzenie terapii pedagogicznej,
- podejmowanie działań mediacyjnych,
- współpraca z komórkami organizacyjnymi Ośrodka i innymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej w celu podejmowania interdyscyplinarnego oddziaływania na rodzinę lub osobę korzystającą z usług Specjalistycznej Poradni dla Rodzin,
- zapewnienie konsultacji innych specjalistów mających wpływ w procesie pracy z rodziną, w szczególności z zakresu poradnictwa specjalistycznego i prawnego,
- supervizja w pracy,
- propagowanie informacji, wiedzy, doświadczeń.

Terenem świadczenia usług przez Specjalistyczną Radnię dla Rodzin jest Miasto Lublin, w drodze porozumień Poradnia może świadczyć usługi innym gminom. Praca pracowników Poradni odbywa się w jej siedzibie lub w środowisku lokalnym.

Realizacja zadań Specjalistycznej Poradni dla Rodzin w 2013 roku

W 2013 roku, z pomocy Specjalistycznej Poradni dla Rodzin, skorzystało 708 rodzin (7 rodzin mniej, niż w 2012 roku).

Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z usług Specjalistycznej Poradni dla Rodzin na przestrzeni lat 2009 – 2013

KATEGORIA INFORMACJI	Liczba rodzin w 2009 roku	Liczba rodzin w 2010 roku	Liczba rodzin w 2011 roku	Liczba rodzin w 2012 roku	Liczba rodzin w 2013 roku
ogółem liczba rodzin	750	920	588	708	701
w tym rodzin naturalnych	717	886	564	673	663
w tym rodzin zastępczych	22	29	19	27	29
w tym rodzin adopcyjnych	11	6	2	1	4

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin w 2013 roku objęła wsparciem 2 281 osób (w 2012 roku liczba ta wynosiła 1 818 osób).

Tabela 14. Liczba osób korzystających z usług Specjalistycznej Poradni dla Rodzin na przestrzeni lat 2012 - 2013

Kategoria informacji	Liczba osób objętych wsparciem w 2012 r. - 1818		Liczba osób objętych wsparciem w 2013 r. – 2 281	
	W tym dorosłych	W tym dzieci	W tym dorosłych	W tym dzieci
Łączna liczba osób korzystających	1 558	260	1 967	314
w tym: liczba osób w terapii	812	163	855	179
w tym: liczba osób w psychoprofilaktyce	746	97	1 112	135

Działania terapeutyczne

W 2013 roku w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin przeprowadzono 5 757 sesji terapeutycznych. Z przyczyn leżących po stronie klienta nie odbyło się 946 sesji. Formy pracy realizowane w ramach działań Poradni:

1. Terapia rodzinna – 101 osób,
2. Terapia małżeńska – 130 osób,
3. Terapia indywidualna – 262 osoby,
4. Terapia pedagogiczna – 37 osób,
5. Terapia biofeedback – 41 osób,
6. Poradnictwo indywidualne – 204 osoby,
7. Poradnictwo rodzinne – 174 osoby,
8. Terapia psychiatryczne – 27 osób.

Działania psychoprofilaktyczne

W ramach działań Poradni przeprowadzono szereg spotkań psychoprofilaktycznych:

- „Szkoła dla rodziców” (trening umiejętności wychowawczych) – 62 spotkania,
- dla rodzin utworzonych przez byłych wychowanków (integracyjne) – 2 spotkania,
- dla indywidualnych profesjonalistów – 10 spotkań,
- dla młodzieży akademickiej (trening rozwoju osobistego) – 3 spotkania,
- dla rodzin zastępczych – integracyjne - 1 spotkanie,
- dla wolontariuszy (trening umiejętności społecznych) – 2 spotkania,
- dla małżeństw (umiejętności komunikacyjne) – 4 spotkania,
- dla dzieci z trudnościami w adaptacji szkolnej – 50 spotkań,
- warsztaty dla seniorów „Jak rozmawiać z nastolatkiem” – 2 spotkania,
- warsztaty edukacyjne dla studentów – 3 spotkania,
- wystąpienia konferencyjne – 8 spotkań,
- spotkania szkoleniowo – superwizyjne dla wolontariuszy – 9 spotkań.

Ponadto zorganizowano pomoc w nauce (zajęcia wyrównywania wiedzy) dla 20 dzieci, które są klientami Poradni i nie mogą w domu uzyskać wystarczającej pomocy. Zorganizowano Konferencję z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Uczestniczyło w niej 36 osób. W ramach konferencji zorganizowano warsztaty umiejętności wychowawczych. Zorganizowano Konferencję „Dlaczego rodzina? Rodzina jako wartość”, w ramach której wygłoszono wykłady i przeprowadzono warsztaty dla 61 osób. Dla rodzin zastępczych oraz byłych wychowanków domów dziecka i ich rodzin zorganizowano „Rodzinny Piknik”, w którym wzięło udział 200 osób. Uczestnikom zapewniono szereg atrakcji między innymi konkursy i zabawy dla dzieci, ognisko, ciepłe posiłki.

Działania informacyjno - szkoleniowe

1. Comiesięczne spotkania dla specjalistów pracujących z dzieckiem krzywdzonym (szkolenie umiejętności terapeutycznych) – 9 spotkań
2. Prowadzona jest biblioteczka książkowa ze zbiorem dotyczącym poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii i psychoprophylaktyki. Z biblioteczki korzystają klienci Poradni oraz specjaliści.
3. Przedstawiciele Poradni mieli wystąpienia w 7 konferencjach dotyczących profilaktyki i terapii przemocy w rodzinie.
4. Pracownicy Poradni uczestniczyli w szkoleniach podyplomowych w 2013 (3 osoby).

8. Współpraca z instytucjami i organizacjami

8.1 Koordynacja prac społecznie użytecznych - współpraca z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie

W 2013 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował zadania związane z koordynacją prac społecznie użytecznych na terenie Miasta Lublin. W ramach realizowanych działań, w 2013 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie prowadził współpracę z 87 podmiotami (m.in. Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie, placówkami oświatowymi, innymi jednostkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Lublin oraz organizacjami pozarządowymi).

W miesiącu styczniu 2013 r. sporządzono Plan potrzeb w zakresie wykonywania prac społecznie użytecznych, określający m.in. rodzaje prac, liczbę godzin, liczbę bezrobotnych bez prawa do zasiłku korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej oraz liczbę osób uczestniczących w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej lub indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, które mogą być skierowane do wykonywania prac społecznie użytecznych.

Prace społecznie użyteczne kierowane były w 2013 r. do 166 osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej (w tym 15 osób bezrobotnych, które uczestniczyły w niniejszej inicjatywie w ramach porozumienia zawartego pomiędzy MOPR, ZNK oraz MUP). Również w miesiącu styczniu 2013 r. opracowano wnioski o organizację prac społecznie użytecznych w Mieście Lublin, zawierający m.in. liczbę osób uprawnionych, liczbę

godzin, a także rodzaj i miejsce wykonywania prac społecznie użytecznych wraz ze wskazaniem podmiotów, w których były organizowane. Niniejszy dokument wraz z wnioskami poszczególnych placówek, dotyczącymi zapotrzebowania na pracowników, skierowano do Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie. Ponadto w miesiącu styczniu 2013 r. przekazano do MUP w Lublinie listę 952 osób bezrobotnych (korzystających ze świadczeń pomocy społecznej), deklarujących akces podjęcia prac społecznie użytecznych oraz 22 osób bezrobotnych, które zostały wytypowane do uczestnictwa w pracach społecznie użytecznych w ramach porozumienia zawartego pomiędzy MOPR, ZNK oraz MUP.

Kwota przeznaczona na realizację zadania w 2013 r. z budżetu gminy (w dyspozycji MOPR) wynosiła 200 000 zł (co stanowiło 40%), natomiast pozostałe 60% dotyczyło środków Funduszu Pracy (MUP). Faktycznie na realizację prac społecznie użytecznych w 2013 r. zaangażowano kwotę 176 245, 40 zł, będącą w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

W 2013 r. prace społecznie użyteczne realizowały osoby bezrobotne, zarejestrowane w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie oraz korzystające ze wsparcia MOPR, w liczbie wskazanej w poniższej :

- w miesiącu lutym 2013 r. – 123 osoby
- w miesiącu marcu 2013 r. – 163 osoby
- w miesiącu kwietniu 2013 r. – 163 osoby
- w miesiącu maju 2013 r. – 162 osoby
- w miesiącu czerwcu 2013 r. – 163 osoby
- w miesiącu lipcu 2013 r. – 141 osób
- w miesiącu sierpniu 2013 r. – 141 osób
- w miesiącu wrześniu 2013 r. – 153 osoby
- w miesiącu październiku 2013 r. – 160 osób
- w miesiącu listopadzie 2013 r. – 154 osoby.

8.2 Współpraca z Lubelską Spółdzielnią Socjalną KOZIOŁEK

Przedmiotem realizacji umowy o współpracy, zawartej w dniu 1 lipca 2013r. pomiędzy Lubelską Spółdzielnią Socjalną „Koziołek”, a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie, była współpraca w związku z realizacją zadania polegającego na świadczeniu usług społecznych w zakresie integracji i aktywizacji społecznej w celu nabycia kompetencji i umiejętności społecznych przez osoby bezrobotne, korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

W ramach realizacji zadania Spółdzielnia Socjalna „Koziołek” zobowiązała się m.in. do zorganizowania i przeprowadzenia zajęć szkoleniowo – warsztatowych w Klubie Integracji Społecznej w ramach projektu „Przedsiębiorczość społeczna – Lubelski Staw” – Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich w 2012 r., współfinansowanego ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, realizacji w okresie od 1 lipca 2013 r. do 30 września 2013 r. zajęć obejmujących zajęcia grupowe (w tym doradztwo zawodowe programu SPADOCHRON, warsztaty przedsiębiorczości, grupę wsparcia, kurs komputerowy, instruktaż

wizażu) i doradztwo indywidualne (w tym konsultacje z doradcą zawodowym i prawnikiem), opracowania oraz przekazania uczestnikom materiałów biurowo- piśmienniczych oraz wydania zaświadczeń o ukończeniu zajęć KIS „Lubelski Staw”.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w ramach realizacji niniejszej umowy zobowiązał się do udzielenia ewentualnej pomocy w rekrutacji i skierowaniu do zajęć w Klubie Integracji Społecznej „Lubelski Staw” dodatkowych osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej, w przypadku rezygnacji osób bezrobotnych zrekrutowanych przez Lubelską Spółdzielnię Socjalną „Koziołek”.

Działania w ramach współpracy były realizowane w okresie od 1 lipca 2013 r. do 30 września 2013 r. Lubelska Spółdzielnia Socjalna „Koziołek” w Lublinie otrzymała dotację w wysokości 10 500,00 zł. Całość zadania zgodnie z umową Nr R/368/13 została wyceniona na kwotę: 84 787,00 zł. Kwota poza dotacją to: środki finansowe własne – 3 585,00 zł oraz środki finansowe z innych źródeł publicznych - 70 702,00 zł. Całość zadania zgodnie z realizacją wyniosła: 84 787,00 zł, w tym dotacja 10 495,63 zł, środki finansowe własne – 3 585,00 zł oraz środki finansowe z innych źródeł publicznych - 70 702,00 zł.

Niewykorzystane środki w ramach dotacji w kwocie 4,37 zł zostały zwrócone na konto Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Przy realizacji zadania osiągnięto cel główny - „Rozpropagowanie i zintegrowanie dotychczasowego potencjału Ekonomii Społecznej w Lublinie”. W ramach projektu pn. „Przedsiębiorczość społeczna – Lubelski Staw” umożliwiono jego uczestnikom, tj. kadrze zarządzającej spółdzielniami socjalnymi, przedstawicielom zarządów dzielnic i spółdzielni mieszkaniowych uczestnictwo w Regionalnym Forum Spółdzielni Socjalnych oraz w cyklu trzech jednodniowych szkoleń z zakresu budowania zespołu spółdzielni socjalnej, procedur ich tworzenia, a także praktycznych aspektów jej funkcjonowania. Ogółem liczba godzin szkolenia obejmowała 24 godziny.

Osoby zainteresowane przystąpieniem do spółdzielni socjalnej (20 osób) podniosły posiadane kompetencje społeczne poprzez udział w zajęciach Klubu Integracji Społecznej „Lubelski Staw”. Łączna liczba godzin szkoleniowo – doradczych w Klubie wyniosła 332 godziny.

W ramach wizyt studyjnych 52 osoby pogłębiły wiedzę z zakresu funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej. Na potrzeby kampanii ekonomii społecznej Lubelska Spółdzielnia Socjalna „Koziołek” w Lublinie opublikowała i rozpropagowała 200 egzemplarzy broszury – poradnika pn. „Profesjonalna kadra spółdzielni socjalnych”.

8.3 Współpraca z Kuratorium Oświaty w Lublinie

W ramach kontynuacji współpracy z Kuratorium Oświaty w Lublinie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie również w 2013 r. pozyskał skierowania na bezpłatny wypoczynek dla dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych, co umożliwiło udział 120 dzieci w wieku od 7–15 lat, osiągających dobre wyniki w nauce oraz nie sprawiających problemów wychowawczych w koloniach letnich. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie koordynowali działania związane z rekrutacją i wyjazdem na kolonie letnie,

przygotowywaniem oraz przekazywaniem dla potrzeb Kuratorium Oświaty oraz organizatorów wypoczynku - list uczestników, dokonywali uzgodnień dotyczących terminów odjazdów oraz powrotów dzieci z kolonii, jak również uczestniczyli w odprawie dzieci wyjeżdżających na letni wypoczynek.

Kolonie letnie zorganizowane zostały w Kątach Rybackich oraz w Muszynie - w 3. terminach, zgodnie z poniższym zestawieniem:

- Kąty Rybackie w terminie od dnia 8 - 19 sierpnia 2013 r. - 55 dzieci
- Kąty Rybackie w terminie od dnia 20 - 31 sierpnia 2013 r. - 45 dzieci
- Muszyna w terminie od dnia 25- 5 sierpnia 2013 r. –20 dzieci.

8.4 Współpraca w ramach akcji „Pomóż dzieciom przetrwać zimą”

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w 2013 r. ponownie czynnie włączył się w koordynację działań związanych z akcją. W ramach współpracy przekazano do sztabu akcji informację dotyczącą liczby rodzin z dziećmi celem wykorzystania dla potrzeb akcji. Ponadto przekazano dane adresowe pomieszczeń w poszczególnych częściach miasta, przeznaczonych do dystrybucji pozyskanych darów. W 2013 r. pomoc w formie paczek otrzymało łącznie 1 200 rodzin. W ramach Akcji Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie uzyskał łącznie 14 116 kg darów. Dodatkowo z terenowych sztabów lokalnych pozyskano dary rzeczowe w formie odzieży, zabawek, książek, słodyczy, żywności długoterminowej, środków czystości i higieny osobistej w ilości 77 kg, które zostały wydane świadczeniobiorcom MOPR. W okresie od 11 grudnia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. przekazano również dary rzeczowe w ilości 3 362 kg, z magazynu Akcji przy ul. Wyżynnej 16 w Lublinie dla 129 rodzin o liczbie osób w rodzinach – 560, w tym liczba dzieci – 311.

8.5 Współpraca z Lubelskim Stowarzyszeniem Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

Współpraca z Lubelskim Stowarzyszeniem Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi dotyczyła m.in. promowania nowoczesnego modelu opieki psychiatrycznej w oparciu o ideę psychiatrii środowiskowej, budowania zasad współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, przeciwdziałanie stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi oraz tworzenie systemu komunikacji o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.

8.6 Współpraca z PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin, w przedmiocie realizacji projektu pn.: „Energetyczny tornister”

Celem projektu było obdarowanie wyprawką szkolną pięćdziesięciorga dzieci, pochodzących z rodzin, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Tornistry z wyposażeniem (piórnik z wyposażeniem, kredki świecowe, farby plakatowe, pędzelki, blok rysunkowy, papier kolorowy, plastelina, nożyczki, klej, bibuła, zeszyty, czekolada) otrzymały dzieci w wieku 6 i 7 lat, które w miesiącu wrześniu 2013r. rozpoczęły edukację w klasie

pierwszej. Realizacja akcji „Energetyczny tornister” miała miejsce 2 września 2013 r. w siedzibie PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin Rejon, ul. Wolska 12.

Część zabawowo – edukacyjna obejmowała m.in. pogadankę na temat elektryczności oraz zasad korzystania z elektryczności, natomiast w ramach części oficjalnej wręczono tornistry a także przygotowano drobny poczęstunek dla dzieci.

8.7 Projekt „Szlachetna Paczka”

W 2013 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie po raz kolejny prowadził współpracę z liderami Stowarzyszenia WIOSNA, w ramach realizacji projektu „Szlachetna paczka”. Projekt ten adresowany był do osób/rodzin, które z uwagi na trudną sytuację materialną i życiową wymagały udzielenia dodatkowego wsparcia.

W ramach prowadzonych działań pozyskano łącznie 44 oświadczenia osób/rodzin wymagających dodatkowego wsparcia z obszaru dzielnic Czuby oraz Wieniawa w Lublinie, które zostały przekazane do Liderów Szlachetnej Paczki.

8.8 Udział pracownika Działu w posiedzeniach Międzysektorowego Zespołu ds. Reintegracji Zawodowo - Społecznej Młodych Osób Opuszczających Zakłady Karne w ramach projektu pn.: „PI Nowa Droga - innowacyjny model współpracy z przedsiębiorstwami w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej młodych więźniów”.

Inicjatorem oraz organizatorem prac zespołu interdyscyplinarnego wdrażającego w/w. projekt jest Stowarzyszenie POSTIS. W ramach posiedzeń zespołu podejmowano działania mające na celu dokonywanie bieżącej analizy potrzeb i problemów kandydatów do projektu, konstruowanie oraz realizowanie planów pomocy skazanym oraz inicjowanie i wspieranie współpracy na rzecz pomocy skazanym. W ramach zespołu uzgadniane były działania w odniesieniu do każdej z 10 młodych osób biorących udział w projekcie. W 2013 r. odbyło się 10 spotkań członków Zespołu. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele sądownictwa, służby więziennej, Powiatowego Urzędu Pracy w Lublinie, ośrodka pomocy społecznej oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, Stowarzyszenia POSTIS, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego oraz Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu

8.9 Współpraca z mediami.

W 2013 r. kontynuowano również współpracę z mediami w przedmiocie udzielania informacji dotyczących m.in.: programu pomocy w spłacie zadłużenia czynszowego (porozumienie MOPR, MUP, ZNK), wyprawki szkolnej, form pomocy udzielanych rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej oraz beneficjentów wymagających wsparcia.

9. Uczestnictwo w Porozumieniach

9.1 Porozumienie z Komendą Miejską Policji w Lublinie

W związku z zawartym w dniu 17 października 2012 r. porozumieniem pomiędzy Komendą Miejską Policji w Lublinie, a Gminą Lublin, w imieniu której działa Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, w przedmiocie ustalenia zasad nieodpłatnego uczestnictwa pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie przy przesłuchaniu nieletnich w postępowaniu karnym, prowadzonym przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Lublinie w 2013 r. kontynuowano współpracę w powyższym zakresie. W ramach niniejszej inicjatywy przedkładano w systemie kwartalnym, w Komendzie Miejskiej Policji w Lublinie wykaz osób wyznaczonych do współpracy w ramach niniejszej inicjatywy, zaś przedstawiciele MOPR w Lublinie uczestniczyli w przesłuchaniu nieletniego w sytuacji kiedy zapewnienie obecności rodziców/opiekunów prawnych albo obrońcy było niemożliwe. Zadaniem wyznaczonego pracownika MOPR w Lublinie była obecność podczas przesłuchania nieletniego, podejrzanego o dopuszczenie się czynu karalnego i podpisanie protokołu z przeprowadzonej czynności dowodowej.

9.2 Porozumienie między MOPR, MUP i ZNK

W związku z zawartym w dniu 7 grudnia 2011r. porozumieniem o współpracy, pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie, Zarządem Nieruchomości Komunalnych w Lublinie oraz Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie, osoby bezrobotne wykonujące prace społecznie użyteczne, będące lokatorami mieszkań komunalnych, które ze względu na trudną sytuację materialno – bytową posiadają zaległości w opłatach czynszowych (nie większe niż 15 000 zł) lub mające trudności w regulowaniu bieżących opłat czynszowych, a jednocześnie będące klientami MOPR oraz MUP, uczestniczyły w programie pomocy.

W ramach realizowanej inicjatywy osoby objęte programem, świadczące prace społecznie użyteczne na terenie poszczególnych jednostek organizacyjnych oraz w innych podmiotach na terenie Miasta Lublin otrzymywały 50% świadczenia za faktyczne godziny wykonywania przydzielonych prac. Pozostałe 50% świadczenia przekazywano na konto Zarządu Nieruchomości Komunalnych w Lublinie.

Wykorzystanie instrumentu aktywizacji w postaci prac społecznie użytecznych, stworzyło osobom bezrobotnym, które przez wiele lat były nieaktywne zawodowo i nie pozostawały w stosunku pracy - szansę czynnego udziału w rynku pracy. Ich celem była aktywizacja społeczno - zawodowa osób bezrobotnych (bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych) oraz korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

9.3 Porozumienie z Aresztem Śledczym w Lublinie

W toku kilkuletniej współpracy z Aresztem Śledczym w Lublinie, w dniu 11 lutego 2013r. zawarto kolejne porozumienie, obowiązujące do dnia 31 grudnia 2015r., przedmiotem którego było ustalenie zasad prowadzenia przez pracowników MOPR w Lublinie na terenie Aresztu Śledczego kwartalnych spotkań informacyjnych dla osób osadzonych.

W ramach prowadzonej współpracy przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, w trakcie 3 osobistych spotkań z osobami odbywającymi karę pozbawienia wolności, udzielali informacji dotyczących możliwości otrzymania wsparcia ze środków pomocy społecznej po opuszczeniu placówki penitencjarnej, zasad realizacji świadczeń na rzecz rodzin osób osadzonych w ramach systemu pomocy społecznej (świadczeń pieniężnych, pomocy rzeczowej), zakresu pomocy przysługującej po opuszczeniu Aresztu Śledczego, jak również zagadnień związanych z zaliczką alimentacyjną oraz świadczeniami rodzinnymi. Ponadto pracownik MOPR udzielał informacji odnośnie procedury ubiegania się o orzeczenie stanu zdrowia i ustalenie stopnia niepełnosprawności, możliwości otrzymania lokalu socjalnego z zasobów gminy, uzyskania statusu osoby bezrobotnej oraz uczestnictwa w szkoleniach, możliwości wykonywania prac społecznie użytecznych, przekwalifikowania się lub uzupełnienia wykształcenia, jak również poradnictwa w zakresie usług dostępnych dla osób zwalnianych z aresztu w ramach ofert innych podmiotów. Spotkania z osobami odbywającymi karę pozbawienia wolności na terenie Aresztu Śledczego w Lublinie obejmowały również segment, w którym osoby osadzone miały możliwość zadawania pytań odnoszących się do interesujących ich zagadnień (m.in. możliwość podjęcia pracy po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności, spłata zadłużeń czynszowych, wsparcie dla członków rodziny, możliwość otrzymania pożyczki).

W każdym spotkaniu wzięło udział około 10 – 15 osób odbywających karę pozbawienia wolności.

10. Uczestnictwo w Partnerstwach

10.1 Umowa Partnerska z Bractwem Miłosierdzia im. św. Brata Alberta w Lublinie.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, w ramach umowy partnerskiej zawartej w dniu 15 marca 2013 r., dotyczącej wspólnego uczestnictwa w konkursie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej na realizację zadania publicznego „Podmiot zatrudnienia socjalnego partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej i Powiatowego Urzędu Pracy w realizacji kontraktów socjalnych”, ogłoszonego w ramach programu „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu” 2013 r., uczestniczył w rekrutacji beneficjentów projektu poprzez zawarcie kontraktów socjalnych, kierujących bezrobotnych podopiecznych do Klubu Integracji Społecznej, prowadzonego przez Bractwo Miłosierdzia im. św. Brata Alberta. Ponadto MOPR w Lublinie zobowiązał się do uwzględnienia uczestników KIS, którzy ukończą pełną edycję KIS i spełnią przesłanki do wykonywania prac społecznie użytecznych w liście osób kierowanych do Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie w 2014 r. do wykonywania tych prac (pod warunkiem zabezpieczenia środków finansowych w budżecie Gminy Lublin na ten cel).

Zajęcia realizowane w ramach KIS, mające na celu aktywizację społeczną i zawodową beneficjentów, a w szczególności wsparcie psychologiczne, doradztwo zawodowe, specjalistyczne kursy zawodowe, zajęcia integracyjne ukończyło 8 osób długotrwale bezrobotnych, korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie,

jednakże 2 z tych osób nie spełniały wymogów skierowania do PSU w 2014 r. Dlatego też do wykonywania prac społecznie użytecznych na terenie Bractwa Miłosierdzia im św. Brata Alberta w 2014 r. zostanie skierowanych 6 osób w ramach ww. umowy. Realizacja działań w ramach zadania obejmuje okres od dnia 15 marca 2013 r. do 31 grudnia 2013 r.

10.2 Lubelskie Partnerstwo Publiczno – Społeczne

Lubelskie Partnerstwo Publiczno – Społeczne zostało zainicjowane przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie przy współpracy Urzędu Miasta Lublin w miesiącu maju 2011r. Wówczas podpisano deklarację współpracy w ramach Lubelskiego Partnerstwa Publiczno – Społecznego.

W początkowym okresie do Partnerstwa przystąpiło 18 instytucji, organizacji, które chciały wspólnie podjąć współpracę mającą na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W 2013 r. Lubelskie partnerstwo Publiczno – Społeczne skupiało 38 partnerów, będących reprezentantami 3 sektorów.

Zgodnie z deklaracją współpracy misją porozumienia było promowanie rozwoju lokalnego Miasta Lublina, budowa społeczeństwa obywatelskiego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób pozostających bez pracy, w tym w szczególnej trudnej sytuacji na rynku pracy. Partnerska współpraca administracji samorządowej, organizacji pozarządowych i podmiotów gospodarczych realizowana jest poprzez wspólne, wielopłaszczyznowe działania na rzecz wspierania osób pozostających w szczególnej trudnej sytuacji na rynku pracy, rozszerzenie i umocnienie współpracy, zaangażowanie Partnerów w tworzenie strategii rozwiązywania problemów lokalnych oraz tworzenie warunków dla aktywizacji osób niepełnosprawnych i umożliwienia podjęcia aktywności.

W dniu 23 grudnia 2013 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie złożył deklarację dalszego członkostwa w Lubelskim Partnerstwie Publiczno – Społecznym.

10.3 Udział w Lubelskim Partnerstwie na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej

Partnerstwo zostało zawiązane w celu tworzenia właściwego klimatu współpracy międzysektorowej, sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorstw społecznych, a także inicjatyw związanych z przedsiębiorczością społeczną. Cel partnerstwa obejmuje zintegrowanie działań samorządów lokalnych, instytucji oraz organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości społecznej na Lubelskim Obszarze Metropolitalnym (obszarze Miasta Lublin i okolic), jak również przeciwdziałanie zjawiskom bezrobocia i dezintegracji społecznej poprzez rozwój społeczno – gospodarczy, edukację oraz aktywizację zawodową zbiorowości lokalnej. Działania na rzecz ekonomii społecznej obejmują zarówno działania na rzecz osób indywidualnych, jak i wsparcie podmiotów ekonomii społecznej. Partnerstwo powstało w odpowiedzi na potrzebę współpracy oraz konieczność utworzenia klimatu przyjaznego dla rozwoju przedsiębiorstw społecznych i inicjatyw ekonomii społecznej.

11. Współpraca przy realizacji projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych

11.1. Projekt „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim”

W związku z realizacją przez Marszałka Województwa Lubelskiego projektu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu województwie lubelskim”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, pracownik Działu również w 2013 r. koordynował działania związane z dodatkową rekrutacją uczestników projektu. W wyniku kolejnej rekrutacji, w miesiącu lipcu 2013 r. skierowano do Wydziału Projektów Nieinwestycyjnych Urzędu Miasta Lublin dodatkową dokumentację 71 potencjalnych beneficjentów projektu.

Projekt „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim”, skierowany jest do gospodarstw domowych z województwa lubelskiego, zagrożonych wykluczeniem z aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym, ze względu na trudną sytuację materialną lub niepełnosprawność. Głównym celem projektu jest przeszkolenie uczestników, zapewnienie im bezpłatnego dostępu do Internetu oraz niezbędnych urządzeń i oprogramowania.

11.2. Projekt „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej

W 2013 r. Dział ds. pomocy środowiskowej koordynował działania związane z udziałem Ośrodka w projekcie „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”. Projekt realizowany był w okresie od marca 2009r. do grudnia 2013r. przez Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL we współpracy z Instytutem Spraw Publicznych, na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W ramach zawartego kontraktu Ośrodek podjął zobowiązanie do upowszechnienia, a docelowo wdrożenia metody organizowania społeczności lokalnej. Działania realizowane w ramach projektu mają służyć aktywizacji, integracji oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób, rodzin oraz społeczności lokalnych.

11.3. Współpraca z podmiotami niezaliczonymi do sektora finansów publicznych realizującymi zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej

W 2013 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie realizował zadania z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi w sferze zadań publicznych, wynikających z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w zakresie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wynikających z Programu Wsparcia i Aktywizacji Seniorów na terenie Miasta Lublin oraz z zakresu pomocy społecznej polegającego na łagodzeniu skutków ubóstwa poprzez dostarczanie żywności najuboższym mieszkańcom Miasta Lublin i osobom bezdomnym, w tym realizacja Programu pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności Unii Europejskiej PEAD w 2013 roku.

Ponadto został opracowany i w miesiącu listopadzie 2013 r. ogłoszony z ramienia Prezydenta Miasta Lublin otwarty konkurs ofert na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na rzecz mieszkańców Miasta Lublin w latach 2014 – 2015”.Decyzją Prezydenta Miasta Lublin dotacja na powierzenie realizacji zadania publicznego zadań z zakresu pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na rzecz mieszkańców Miasta Lublin w latach 2014 – 2015 została przyznana następującym podmiotom: Lubelskie Stowarzyszenie na Rzecz Opieki Długoterminowej i Pomocy Społecznej „OPIEKUN”, Polski Czerwony Krzyż Lubelski Oddział Okręgowy, Fundacja na Rzecz Wspierania Osób Starszych i Niepełnosprawnych „EMPATIA”, Polski Komitet Pomocy Społecznej , Lubelskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego.

W dniu 3 kwietnia 2013 r. Prezydent Miasta Lublin ogłosił otwarty konkurs ofert na realizację zadań w ramach Programu Wsparcia i Aktywizacji Seniorów na terenie Miasta Lublin w latach 2013 – 2015, stanowiącego załącznik do uchwały nr 685/XXVII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 17 stycznia 2013 roku, służących aktywizacji i integracji osób w podeszłym wieku zamieszkujących na terenie Miasta Lublin. Dotację ze środków konkursu przeznaczono na realizację inicjatyw, które angażują osoby starsze do działań na rzecz otoczenia, promują aktywny styl życia, współpracę międzypokoleniową, ideę wolontariatu oraz przedsięwzięcia prezentujące pozytywny wizerunek seniora i promujące twórczość osób starszych. Wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację zadania wyniosła 40 000 zł.

W dniu 12 marca 2013 r. Prezydent Miasta Lublin ogłosił otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej polegającego na łagodzeniu skutków ubóstwa poprzez dostarczanie żywności najuboższym mieszkańcom Miasta Lublin i osobom bezdomnym, w tym realizację Programu pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności Unii Europejskiej PEAD w 2013 roku. Dotacja ze środków konkursu mogła zostać przeznaczona na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, mających na celu łagodzenie skutków ubóstwa poprzez dostarczanie żywności najuboższym mieszkańcom Miasta Lublin i osobom bezdomnym, pozyskanej w trakcie zbiórek żywności oraz realizacji Programu pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności Unii Europejskiej PEAD w 2013 roku. Wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację zadania wyniosła 300 000 zł.

12. Realizacja innych programów i inicjatyw

12.1 Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie realizującego zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Znowelizowana w 2010 r. ustawa

o przeciwdziałaniu przemocy nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Zarządzeniem Nr 1303/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r. Prezydent Miasta Lublin powołał członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Urzędu Miasta Lublin, oświaty, służby zdrowia, sądownictwa, prokuratury, Straży Miejskiej, Policji, MOPR w Lublinie, Centrum Interwencji Kryzysowej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorium Oświaty oraz organizacji pozarządowych.

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez diagnozowanie problemu, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Z dniem 1 stycznia 2013 r. obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W związku z powyższym w budżecie Ośrodka zostały zabezpieczone środki finansowe w wysokości 15 000 zł na działalność Zespołu.

W 2013 r. odbyło się 16 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, wpłynęło 591 Niebieskich Kart. Ponadto odbyło się 2544 spotkań grup roboczych, w czasie których:

- podjęto działania w celu skierowania wniosku do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 20 przypadków,
- zainicjowano 22 postępowań karnych,
- skierowano 12 wniosków do Sądu Rodzinnego,
- prowadzono pracę zarówno z osobami co do których istniało podejrzenie, że doświadczają przemocy w rodzinie jak i tymi, które mogą tę przemoc stosować,
- kierowano do instytucji świadczących profesjonalną pomoc psychologiczną, terapeutyczną i prawną,
- w 244 przypadkach zamknięto procedurę Niebieskie Karty.

12.2 Wolontariat w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie

Wychodząc naprzeciw rozpoznany potrzebom i oczekiwaniom społecznym, w 2013 r. kontynuowano również działania wolontarystyczne skierowane do rodzin wieloproblemowych, wielodzietnych, osób niepełnosprawnych, chorych oraz samotnych, które własnym staraniem nie są w stanie przezwyciężyć rodzących się problemów życia codziennego. Prowadzona działalność zapoczątkowana była w 2007 r. realizacją projektu pn.: „Wolontariat w Ośrodkach Pomocy Społecznej”.

Wolontariat realizowany w MOPR odpowiadał zdiagnozowanym potrzebom i przybierał następujące formy:

- indywidualną (m.in. pomoc osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym, dzieciom

w wyrównywaniu braków edukacyjnych, wsparcie psychologiczne na rzecz osób potrzebujących),

- grupową (m.in. pomoc w zakresie organizacji zajęć w placówkach – świetlice socjoterapeutyczne, Centrum Aktywności Środowiskowej).

W 2013 r. nieodpłatną pomoc świadczyło 67 wolontariuszy, z którymi łącznie zawarto 71 porozumień o współpracy. Pomocą wolontarystyczną objęto 50 środowisk indywidualnych. Wolontariat grupowy realizowany był na terenie placówek funkcjonujących w strukturach Ośrodka, m.in. Centrum Aktywności Środowiskowej, świetlice socjoterapeutyczne, Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów). Liczba godzin przepracowanych przez wolontariuszy wyniosła 2 520,5. Praca świadczona przez wolontariuszy była wykonywana zgodnie z zakresem, określonym w zawieranych porozumieniach. Wolontariusze wykazywali się dużym zaangażowaniem, za co niejednokrotnie byli doceniani zarówno przez osoby objęte pomocą, pracowników socjalnych oraz Kapitułę przyznającą tytuły „Wolontariusza Roku Lubelszczyzny”.

12.3 Koordynacja działań na rzecz osób starszych – Dzień Solidarności Międzypokoleniowej 2013 w Mieście Lublin oraz Gali podsumowującej Miejsca Przyjazne Seniorom.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie uczestniczyli w działaniach związanych z obchodami Dnia Solidarności Międzypokoleniowej, który odbył się w dniu 26 kwietnia 2013 r. w Mieście Lublin. Jest to kolejna inicjatywa podejmowana w Lublinie na rzecz pokoleń oraz budowania systemu oparcia społecznego dla seniorów. Ponadto pracownicy brali czynny udział w organizacji Gali Finałowej Konkursu „Miejsca Przyjazne Seniorom”, która odbyła się w dniu 23 października 2013 r. w Centrum Kultury w Lublinie. Stanowiła ona podsumowanie akcji „Miejsce Przyjazne Seniorom”, której celem było promowanie miejsc, instytucji przyjaznych seniorom działających na terenie Miasta Lublin oraz miejsc, w których osoby starsze czują się miło i swobodnie oraz są godnie traktowane.

Podczas uroczystości wręczono certyfikaty podmiotom, które m.in. posiadają ofertę produktów, skierowaną do osób starszych, oferują zniżki dla seniorów, jak również posiadają architekturę dostosowaną do osób starszych. Niniejsze przedsięwzięcie uświetnili swoimi występami: Pan Felicjan Andrzejczak oraz Pan Dariusz Tokarzewski.

VI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną Miasta Lublin powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego i powiatowego. Zarządzeniem Nr 1122/2011 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 listopada 2011 roku z późniejszymi zmianami został wyznaczony organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. z 2011r. nr 149 poz. 887 z późn. zm.). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy. Organizowanie pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

1. Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. z 2013 r. poz. 1519, z późn. zm.). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą zostać objęte szeregiem działań, a w szczególności:

- 1) konsultacjami i poradnictwem specjalistycznym,
- 2) terapią i mediacją,
- 3) pomocą prawną,
- 4) usługami asystenta rodziny.

1.1 Poradnictwo specjalistyczne

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, w zakresie terapii uzależnień, przemocy, kryzysów) oraz pomoc prawną rodziny bezpłatnie uzyskują w:

1) Specjalistycznej Poradni dla Rodzin, ul. Popiełuszki 28E

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Poradnia udziela bezpłatnych konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego i rodzinnego) dla rodzin i osób (patrz str. 43)

2) Zespole ds. pieczy zastępczej i asysty rodzinnej

Specjaliści zatrudnieni w Zespole świadczyli poradnictwo (pedagogiczne i psychologiczne) na rzecz rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci. Poradnictwem objęto 102 rodziny zastępcze, udzielając 203 porady.

Porady dotyczyły:

- współpracy rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka,
- problemów wychowawczych wynikających z historii życia podopiecznego,
- postaw opiekunów zastępczych wobec problemów dziecka,
- metod wychowawczych stosowanych przez opiekunów zastępczych.
- prawa rodzinnego, cywilnego, karnego, pracy i ubezpieczeń społecznych.

1.2. Asystenci rodziny

W 2013 r. w Lublinie zatrudnionych było 12 asystentów rodziny (od stycznia 2013 r. zatrudnionych było 10 asystentów, w lipcu 2013 r. zatrudniono 2 kolejnych). Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin, które mogą zostać objęte wsparciem asystentów rodziny wynosi 240.

Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **369 655 zł**. Na dofinansowanie realizacji przedmiotowego zadania, w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2013 - Asystent Rodziny, Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa **238 804,49 zł** na dofinansowanie wynagrodzeń dla 10 asystentów.

Asystenci rodziny prowadzili pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi przede wszystkim trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będących w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci systematycznie monitorowali sytuację rodzin wieloproblemowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi.

W 2013 r. wsparciem asystenta objętych było w sumie 239 rodzin niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się 607 dzieci, z czego z 33 rodzinami zakończono pracę, ze względu na: osiągnięcie założonych celów (16), zmianę miejsca zamieszkania (4), brak współpracy rodziny z asystentem (9), objęcie inną formą pomocy (4). Należy podkreślić,

iż asystenci rodziny, w trakcie pracy z rodzinami naturalnymi ściśle współpracują z pracownikami socjalnymi. Po zakończeniu pracy z asystentami, rodziny te, pozostają pod dalszą opieką pracowników socjalnych.

Główne zadania zrealizowane przez asystentów rodziny dotyczyły:

- podejmowania działań mających na celu pomoc rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów socjalnych poprzez dostarczanie informacji i kierowanie do odpowiednich instytucji,
- udzielania pomocy w redagowaniu pism urzędowych, ubieganiu się przez rodziny o świadczenia socjalne, przydział lub wymianę lokalu, umorzenia długów lokatorskich, itp.,
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez m.in.: kierowanie członków rodzin do poradni specjalistycznych i rodzinnych, kierowanie do udziału w diagnostyce, w formach terapii indywidualnej, rodzinnej, grupowej terapii uzależnień,
- w grupach wsparcia, sugerowanie skorzystania z konsultacji psychiatrycznych oraz kierowanie członków rodziny do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie,
- podejmowania działań zamierzających do rozwijania u rodziców umiejętności wychowawczych, motywowaniu i kierowaniu na zajęcia rozwijające kompetencje rodzicielskie,
- informowania o prawidłowościach rozwojowych dotyczących dzieci, które wymagają zmiany postaw wychowawczych,
- informowania o możliwej etiologii zachowań dzieci sprawiających trudności wychowawcze, motywowaniu do podjęcia diagnostyki psychologicznej, pedagogicznej oraz psychiatrycznej oraz do stosowania zaleceń specjalistów,
- motywowania rodziców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i pomocy w postępowaniu rekrutacyjnym i pisaniu wniosków o przyjęcie do placówek edukacyjnych,
- edukowaniu w zakresie funkcjonowania na współczesnym rynku pracy (szukanie ofert pracy, pisanie CV i listu motywacyjnego, przygotowanie się do rozmów kwalifikacyjnych z potencjalnym pracodawcami,
- uświadamianiu wartości pracy i ważności utrzymywania pracy zarobkowej przez członków rodzin,
- podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny m.in. poprzez informowanie policji oraz służb medycznych o zaistniałych zagrożeniach oraz poprzez współpracę z kuratorami,
- przygotowania i prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną,
- dokonania okresowej oceny sytuacji rodziny po sześciu miesiącach pracy z nią w której zawarto informacje m.in. o efektach prowadzonych działań oraz zasadności (lub niezasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2013r. dokonano 367 ocen.

Placówki wsparcia dziennego - opiekuńcze

- 1 Dom św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży. Ognisko Wychowawcze - ul. ks. M. Słowikowskiego 1a
- 2 Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. św. Dominika Savio - ul. Kalinowszczyzna 3
- 3 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego - ul. Królewska 10
- 4 Klub Młodzieżowy - ul. Łądzia 15
- 5 Świetlica św. Brata Alberta - ul. Willowa 15
- 6 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza przy Parafii Św. Maksymiliana Kolbe, ul. Dr. Męcz. Majdanka 27
- 7 Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Kasztanowa 1
- 8 Świetlica bł. Piotra J. Frassatiego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Biedronki 13
- 9 Świetlica Św. Rodziny Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Radości 13
- 10 Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Fabryczna 19
- 11 Świetlica "Promyk" - ul. Odlewnicza 11a
- 12 Ośrodek nr 1 „Teatr” - ul. Kunickiego 128
- 13 Ośrodek nr 2 „Bliźniak” - ul. ks. M. Słowikowskiego 1
- 14 Świetlica Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży - ul. Krak. Przedmieście 1
- 15 Świetlica Integracyjna "Razem" - ul. Doświadczalna 46

- 16 Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka" - ul. Jutrzenki 1
- 17 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza "Sokolik" - ul. Pogodna 19
- 18 Świetlica Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży "con amore" - ul. Róży Wiatrów 9
- 19 Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci - ul. Narutowicza 54
- 20 Placówka Wsparcia Dziennego "Misericordia" - ul. Głuska 138
- 21 Placówka Wsparcia Dziennego "CIUCHCIA" - ul. Kunickiego 35
- 22 Placówka Wsparcia „Dom Ciepła” im. św. Antoniego - al. Kraśnicka 65

Placówki wsparcia dziennego - specjalistyczne

- 23 Specjalistyczny Ośrodek Opiek.-Wych. "Domostwo Amigoniańskie" - ul. Jaworowskiego 12
- 24 Ośrodek Terapeutyczny - ul. Narutowicza 74a
- 25 Specjalistyczna Placówka "AGAPE CLUB" - ul. Bernardyńska 5

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami, lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny i zasadniczo dobrowolny, ale do placówki może także skierować sąd.

Placówki wsparcia dziennego działają w formie opiekuńczej i specjalistycznej. Placówki w formie opiekuńczej zapewniają opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań. Są prowadzone w formie:

- kół zainteresowań,
- świetlic,
- klubów, ognisk wychowawczych.

W 2013 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało 25 placówek wsparcia dziennego. W dniu 31 marca 2013 r. jedna zakończyła swoją działalność. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowały **24 placówki** dysponujące **719 miejscami**. W roku 2013 z ich usług skorzystało **1016 dzieci**.

Trzy placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej. Dysponowały 79 miejscami. W roku 2013 z ich usług skorzystało 107 dzieci. Realizowały zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, indywidualne programy: korekcyjne, psychokorekcyjne, psychoprofilaktyczne oraz terapię: psychologiczną i socjoterapię.

Pozostałe placówki prowadzone były w formie opiekuńczej. Dysponowały 640 miejscami a z ich usług skorzystało 909 dzieci.

Tabela 15. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2013 roku z podziałem na typ.

Lp.	Nazwa i adres podmiotu	Nazwa i adres placówki	Rodzaj i typ placówki
1	„Fundacja Amigo-Polska” ul. Jaworowskiego 12, 20-612 Lublin	Specjalistyczny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy „Domostwo Amigoniańskie” ul. Jaworowskiego 12, 20-612 Lublin	placówka wsparcia dziennego specjalistyczna
	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Tacy Sami” ul. Narutowicza 74a, 20-019 Lublin	Ośrodek Terapeutyczny ul. Narutowicza 74a 20-019 Lublin	placówka wsparcia dziennego specjalistyczna
3	Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE” ul. Bernardyńska 5, 20-109 Lublin	„Specjalistyczna Placówka AGAPE CLUB” ul. Bernardyńska 5 20-109 Lublin	placówka wsparcia dziennego specjalistyczna
4	Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Św. Józefa z Cluny ul. ks. Michała Słowikowskiego 1a , 20-124 Lublin	Dom Św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży Ognisko Wychowawcze ul. ks. Michała Słowikowskiego 1a 20-124 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza
5	Towarzystwo Salezjańskie Dom Zakonny ul. Kalinowszczyzna 3, 20-129 Lublin	Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. Św. Dominika Savio ul. Kalinowszczyzna 3, 20-129 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza
6	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty ul. Królewska 10, 20-109 Lublin	Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego ul. Królewska 10, 20-109 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza
7	Stowarzyszenie "ŁABĘDŹ" ul. Jacka Przybylskiego 20/23 20-465 Lublin	Klub Młodzieżowy ul. Łabędzia 15 20-335 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza
8	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Brata Alberta ul. Willowa 15, 20-819 Lublin	Świetlica Św. Brata Alberta ul. Willowa 15 20-819 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza
9	Instytut Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Droga Męczenników Majdanka 27, 20-325 Lublin	Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Kasztanowa 1, 20-245 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza
10		Świetlica bł. Piotra J. Frassatiego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Biedronki 13, 20-543 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza
11		Świetlica Św. Rodziny Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Radości 13, 20-530 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza
12		Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej ul. Fabryczna 19, 20-301 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza
13	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Św. Maksymiliana Kolbego ul. Droga Męcz. Majdanka 27 20-325 Lublin	Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza przy Parafii Św. Maksymiliana Kolbe ul. Dr. Męcz. Majdanka 27, 20-325 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza
14	Fundacja Integracyjna „Na Tatarach” ul. Gospodarcza 7, 20-213 Lublin	Świetlica „Promyk” ul. Odlewnicza 11a, 20-219 Lublin	placówka wsparcia dziennego opiekuńcza

15	Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo ul. Jezuicka 4/9, 20-113 Lublin	Ośrodek nr 1 „Teatr” ul. Kunickiego 128, 20-434 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza</i>
16		Ośrodek nr 2 „Bliźniak” ul. ks. Michała Słowikowskiego 1, 20-124 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza</i>
17	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Lubelskiej ul. Krakowskie Przedmieście 1, 20-002 Lublin	Świetlica Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży ul. Krakowskie Przedmieście 1 20-002 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza</i>
18	Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo ul. Doświadczalna 46, 20-236 Lublin	Świetlica Integracyjna „Razem” ul. Doświadczalna 46 20-236 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza</i>
19	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce Al. Wilanowska 309 A, 02 – 665 Warszawa	Placówka Wsparcia Dziennego „Jutrzenka” ul. Jutrzenki 1, 20-538 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza</i>
20	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” ul. Róży Wiatrów 9, 20-468 Lublin	Świetlica Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” ul. Róży Wiatrów 9, 20-468 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza</i>
21	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Lubelski Oddział Regionalny ul. Narutowicza 54, 20-016 Lublin	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci ul. Narutowicza 54, 20-016 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza</i>
22	Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia” ul. Abramowicka 2, 20-440 Lublin	Placówka Wsparcia Dziennego „Misericordia” ul. Głuska 138, 20-380 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza</i>
23	Stowarzyszenie Promocji Kultury na Rzecz Środowisk Lokalnych i Osób Niepełnosprawnych „DZIESIĄTA” ul. Kunickiego 35, 20-417 Lublin	Placówka Wsparcia Dziennego „CIUCHCIA” ul. Kunickiego 35, 20-417 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza</i>
24	Zgromadzenie Służebnic Matki Dobrego Pasterza ul. Kościelna 9; 05 - 500 Piaseczno	Placówka Wsparcia Dziennego „Dom Ciepła” im. św. Antoniego Al. Kraśnicka 65; 20 - 718 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza</i>
25	Towarzystwo Sportowo-Turystyczne „Sokolik” ul. Krańcowa 106, 20-320 Lublin	Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „Sokolik” ul. Pogodna 19, 20-337 Lublin	<i>placówka wsparcia dziennego opiekuńcza Dnia 31 marca 2013 r. placówka zakończyła działalność.</i>

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin w całości zleca uprawnionym podmiotom. W wyniku postępowania ofertowego przeprowadzonego w 2013 roku podmiotom pozarządowym zlecono prowadzenie 24 placówek na okres od 1 kwietnia 2013 do 31 marca 2016 roku.

W roku 2013 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało **1 122 883,44zł.**

Poza w/w placówkami wsparcia dziennego, prowadzonymi przez podmioty pozarządowe, w strukturach Filii Nr 3 i Filii Nr 5 MOPR funkcjonują **świetlice socjoterapeutyczne**, które mają do dyspozycji łącznie 30 miejsc. Są to:

- Świetlica socjoterapeutyczna Nr 1 ul. Głęboka 10,
- Świetlica socjoterapeutyczna Nr 2 ul. Piekarska 27.

Przeznaczone są dla dzieci w wieku od 7-15 lat, mają na celu świadczenie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, niewydolnych wychowawczo oraz wychowującym się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju. W 2013 roku w zajęciach realizowanych przez obydwie świetlice uczestniczyło 31 dzieci.

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie funkcjonuje również **Centrum Aktywności Środowiskowej**, które w ramach swojej działalności udziela pomocy osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka, zagrożonym wykluczeniem społecznym, zamieszkałym na Osiedlu Antoniny Grygowej w Lublinie (patrz str. 39).

1.4. Pozostałe formy wspierania rodziny

1.4.1. Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem, przy współpracy asystenta rodziny jest pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

W 2013 roku nie ustanowiono żadnej rodziny wspierającej. Istnieje, zatem pilna potrzeba prowadzenia akcji informacyjnych w tym zakresie, zmierzających w konsekwencji do wyłaniania rodzin wspierających w kolejnych latach. Zakładając, że tą formą pomocy obejmowane będą rodziny ze szczególnie trudnymi problemami, zdiagnozowane jako dysfunkcyjne, do 2015 roku należy ustanowić do 15 rodzin wspierających

1.4.2. Grupy wsparcia

W roku 2013 w ramach działalności Zespołu ds. pieczy zastępczej i asysty rodzinnej została utworzona grupa wsparcia dla rodzin naturalnych. Pierwsze spotkanie odbyło się w grudniu 2013 roku, uczestniczyło w nim 8 rodzin. Planowana są dalsze, comiesięczne spotkania. Grupa adresowana jest do rodziców mających trudności opiekuńczo – wychowawcze.

W siedzibie Zespołu planowane i organizowane są również kontakty rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowani są przez specjalistów (pedagoga, psychologa) a także koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W 2013 roku zorganizowano 50 takich spotkań.

2. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 1122/2011 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 listopada 2011 roku z późniejszymi zmianami, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta

Lublin został wyznaczony Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W związku z powyższym w strukturach Ośrodka utworzono Zespół ds. pieczy zastępczej i asysty rodzinnej¹.

W 2013 r. w Zespole zatrudnionych było 5 osób: kierownik, 2 pedagogów oraz 2 psychologów. Do zadań kierownika Zespołu należy również koordynowanie pracą 12 asystentów rodziny i 6 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań Zespołu należy w szczególności:

- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- dokonywanie okresowych ocen sytuacji dzieci umieszczonych w systemie rodzinnej pieczy zastępczej i ocen funkcjonowania rodzin zastępczych w kontekście jakości sprawowanej przez nie opieki,
- wspieranie psychologiczno-pedagogiczne rodzin naturalnych, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
- prowadzenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego,
- prowadzenie rejestrów rodzin zastępczych,
- prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych i spokrewnionych oraz dla rodzin naturalnych, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- organizowanie w siedzibie Zespołu spotkań dzieci umieszczonych w systemie rodzinnej pieczy zastępczej z rodzicami naturalnymi i rodzeństwem,
- działalność informacyjna, upowszechnianie wiedzy i promowanie idei rodzicielstwa zastępczego,
- szeroko rozumiana pomoc rodzinom naturalnym, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez objęcie ich wsparciem asystenta rodziny,
- szeroko rozumiana pomoc rodzinom zastępczym poprzez objęcie ich wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie powołał zarządzeniem wewnętrznym nr 58/2012 z dnia 24 sierpnia 2012 roku członków komisji ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W roku 2013 komisja odbyła 13 posiedzeń, sporządzono 22 protokoły stwierdzające spełnianie przez kandydatów wymogów, o których mowa w art. 42 ust.1 i 3 ustawy wnosząc o wydanie:

---

¹ Zarządzenie wewnętrzne nr 68/2011 z dnia 30 grudnia 2011 roku Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie

- 27 skierowań na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej,
- 3 zaświadczeń kwalifikacyjnych.

W okresie sprawozdawczym do Zespołu zgłosiły się 23 rodziny zamierzające podjąć starania o ustanowienie ich rodzinami zastępczymi, z którymi specjaliści Zespołu przeprowadzili 33 spotkania informacyjne na temat warunków, jakie muszą spełniać kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Do zadań Zespołu należy m.in. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osób pełniących funkcje rodzin zastępczych. W okresie sprawozdawczym zorganizowano 2 cykle szkoleniowe (łącznie 108 godzin) dla rodzin zastępczych, w wyniku których przeszkolono: 23 osoby (17 rodzin) kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Łączny koszt realizacji powyższego zadania wyniósł **19 440 zł** z czego 9 720 zł pozyskano w ramach dotacji z Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej na rok 2013.

Psycholog i pedagodzy Zespołu przeprowadzili badania psychologiczne i pedagogiczne 5 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej (5 osób, 3 rodziny). Wydano 4 opinie psychologiczno-pedagogiczne dotyczące predyspozycji i motywacji kandydatów do sprawowania przez nich pieczy zastępczej.

W ramach działalności Zespołu przeprowadzono 823 oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. Ocena dotyczyła 441 dzieci. Przekazano 823 opinie o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej do właściwych sądów. Ocen tych dokonano w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikacji planu pomocy dziecku, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie, oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb oraz oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat oceny dokonywano co 3 miesiące, a sytuację dzieci starszych oceniano nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

W procesie oceny brali udział psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (ewentualnie pracownik socjalny w przypadku kiedy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora), asystent rodziny w przypadku jeśli rodzina naturalna była objęta asystenturą.

Do Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie przekazano informację na temat 42 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W informacjach tych uwzględniono opinię dotyczącą charakteru więzi łączącej dziecko z aktualnym opiekunem.

W Zespole dokonano ponadto oceny 231 rodzin zastępczych w odniesieniu do predyspozycji posiadanych przez opiekunów oraz jakości opieki sprawowanej nad powierzonym im dzieckiem. Zespół dokonał w/w ocen w składzie: psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (ewentualnie pracownik socjalny w przypadku, kiedy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora).

Zespół prowadzi również rejestr danych o osobach już pełniących i zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W 2013 r. sporządzono 2 rejestry i przekazano je w dniach 7 stycznia 2013 r. i 1 lipca 2013 r. do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie i Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku. Pierwszy rejestr zawiera informacje o: 9 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, 80 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, 3 rodzinach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i 15 rodzinach zastępczych niezawodowych, w których przebywają pełnoletni wychowankowie. Uaktualniony w czerwcu 2013 r. rejestr zawiera informacje o: 9 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, 82 rodzinach pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, 2 rodzinach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i 15 rodzinach zastępczych niezawodowych, w których przebywają pełnoletni wychowankowie. W grudniu 2013 r. podjęto prace nad kolejnym uaktualnieniem rejestru.

W 2013 r. w Zespole prowadzono 2 grupy wsparcia dla rodzin zastępczych. Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych odbyła 8 spotkań (uczestniczyło 7 rodzin). Grupa wsparcia dla rodzin zawodowych odbyła 7 spotkań (uczestniczyło 9 rodzin).

W siedzibie Zespołu odbyło się jedno szkolenie wewnętrzne prowadzone przez psychologa Zespołu podnoszące kwalifikacje pracowników. Planowana jest kontynuacja spotkań w kolejnym roku.

W ramach świadczenia poradnictwa pedagogicznego, psychologicznego i prawnego na rzecz rodzin zastępczych, przebywających w nich dzieci oraz rodzin naturalnych udzielono 203 porady skierowane do 102 rodzin.

W czerwcu 2013 r., w ramach obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, Zespół przygotował Piknik Rodzinny dla rodzin zastępczych i usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej oraz, we współpracy ze Specjalistyczną Poradnią dla Rodzin Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, konferencję na temat: „Podziel się rodziną”. Impreza ta miała na celu integrację środowiska rodzin zastępczych, a także propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez udzielanie rzetelnej informacji na temat psychologiczno-pedagogicznych i prawnych aspektów opieki zastępczej.

3. System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Organizowanie pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

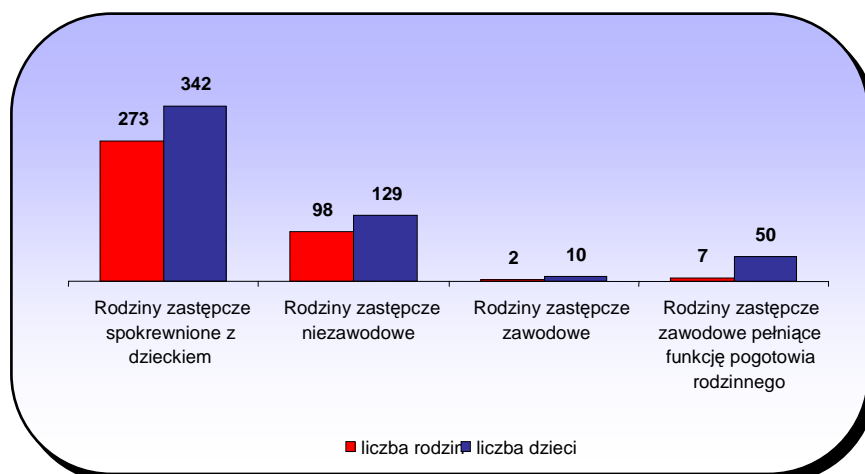
3.1. Rodzinna piecza zastępcza

1.1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, należy do zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2013 na terenie miasta Lublin funkcjonowało łącznie **379 rodzin zastępczych**¹, w których przebywało **531 dzieci**, w tym:

- rodziny zastępcze spokrewnione – 273 rodzin, 342 dzieci;
- rodziny zastępcze niezawodowe – 98 rodzin, 129 dzieci;
- rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – 7 rodzin, 50 dzieci;
- rodziny zastępcze zawodowe (wielodzietne) – 2 rodziny, 10 dzieci.

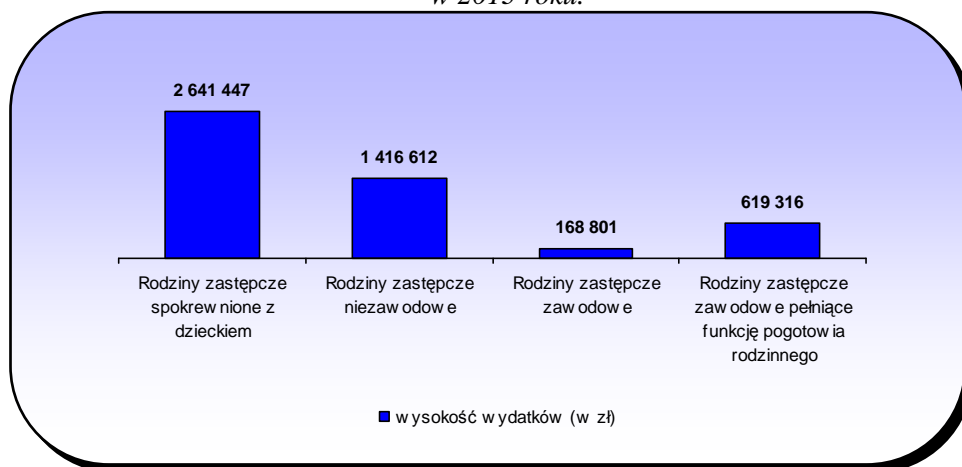
Wykres 8. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2013 roku.

¹ Jedna rodzina pełniła równocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej oraz niezawodowej.

Ogółem wydatki poniesione na świadczenia dla lubelskich rodzin zastępczych wyniosły **4 846 175,59 zł**, w tym 509 585,90 zł stanowiły wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w lubelskich rodzinach zastępczych, a pochodzących z innych powiatów.

Wykres 9. Wydatki na świadczenia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin w 2013 roku.

W zależności od postanowienia sądu dzieci pochodzące z terenu Miasta Lublin mogą zostać umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu, podobnie jak rodziny zamieszkujące na terenie Lublina mogą zostać ustanowione rodzinami zastępczymi dla dzieci pochodzących z innych powiatów. Wynika to m.in. z faktu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, lub też z braku rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dziecka na terenie powiatu, w którym przebywa.

W roku 2013 w 42 lubelskich rodzinach zastępczych, na podstawie porozumień zawartych z 20 powiatami przebywało 52 dzieci z terenu innych powiatów.

Tabela 16. Dzieci z innych powiatów w lubelskich rodzinach zastępczych w 2013r.

Nazwa powiatu	Liczba rodzin na terenie Miasta Lublin	Liczba dzieci z innych powiatów na terenie Miasta Lublin
Biłgorajski	1	1
Chełmski	1	1
Hrubieszowski	1	1
Kraśnicki	1	1
Lubartowski	2	2
Lubelski	12	15
Legionowski	1	1
Łęczyński	3	4
Łukowski	1	1
Opolski	2	2
Nizański	1	1

Puławski	3	4
Radomszczański	1	1
Radzyński	2	4
Sanocki	1	1
Strzyżowski	1	1
Świdnicki	6	8
Warszawa Stołeczna	1	1
Tarnowski	1	1
Zamość	1	1
razem:	42	52

3.1.2 Rodzinna piecza zastępcza organizowana w innych powiatach.

Zgodnie z zapisami ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, refunduje wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej zorganizowanej w innym powiecie.

Miasto Lublin w skali całego 2013 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla 102 dzieci, które przebywały w rodzinnej formie pieczy zastępczej na terenie innych powiatów (na mocy porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie, zawartych z 31 powiatami). W 2013 r. wysokość wydatków na ten cel stanowiła kwota **1 122 952,32 zł**, w tym 47 255,25 zł (liczba świadczeń 50) stanowiła kwota pochodząca z budżetu państwa na pokrycie odpłatności za 3 dzieci pochodzenia cudzoziemskiego.

Tabela 17. Lubelskie dzieci pod opieką zastępczą świadczoną na terenie innych powiatów w 2013 roku (w zł).

LP.	Nazwa powiatu	Liczba rodzin	Liczba dzieci	I-XII.2013 r.
1	Bialski	1	1	5 766,67
2	Biłgorajski	2	4	48 000,00
3	Cieszyński	1	1	11 935,46
4	Chełmski	1	1	12 000,00
5	Garwoliński	1	1	1 320,00
6	Głogowski	1	1	16 869,60
7	Hrubieszowski	1	1	12 000,00
8	Janowski	2	2	26 400,00
9	Krasnostawski	2	4	36 025,31
10	Kraśnicki	3	5	33 589,24
11	Kościański	1	1	15 400,00

12	Leski	2	8	124 116,34
13	Lubartowski	7	9	90 474,83
14	Lubelski	15	27	269 513,72
15	Łęczyński	6	9	98 937,48
16	Miasto Świnoujście	1	1	7 920,00
17	Mraǳowski	1	1	12 000,00
18	Opolski	1	2	24 000,00
19	Parczewski	2	3	17 870,96
20	Pucki	2	2	22 599,96
21	Puławski	1	1	12 000,00
22	Rzeszowski	1	1	12 000,00
23	Staszowski	1	1	12 000,00
24	Świdnicki	4	5	39 512,31
25	Warszawski Zachodni	1	1	12 000,00
26	Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie	1	2	42 000,00
27	Wielicki	1	1	45 781,65
28	Wołomiński	2	3	33 685,48
29	Wyszkowski	1	1	12 000,00
30	Zamojski	1	1	12 000,00
31	Radzyński	1	1	3 233,31
Razem:		68	102	1 122 952,32

Zgodnie z właściwością powiatową¹ Miasto Lublin poniosło łączne wydatki na dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej w wysokości **5 459 542,01 zł**. Uszczegółowienie wydatków przedstawiono w tabeli nr 7.

Tabela 18. Wydatki (w zł) na dzieci pochodzące z Lublina w lubelskich rodzinach zastępczych oraz dzieci pochodzących z Lublina, w rodzinnej pieczy zastępczej organizowanej na terenie innych powiatów.

Rodziny zastępcze spokrewnione funkcjonujące w Lublinie z dzieckiem/dziećmi pochodzącym(y) z Lublina	2 527 784,46
Rodziny zastępcze niezawodowe funkcjonujące w Lublinie z dzieckiem/dziećmi pochodzącym(y) z Lublina	1 089 407,53
Rodziny zastępcze zawodowe funkcjonujące w Lublinie z dzieckiem/dziećmi pochodzącym(y)	607 494,67

¹ Zgodnie z art. 180 pkt 13 do zadań powiatu należy finansowanie: "świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu" (w obrębie rodzinnej pieczy zastępczej dotyczy to dzieci pochodzących z Lublina w lubelskich rodzinach zastępczych oraz dzieci pochodzących z Lublina, w rodzinnej pieczy zastępczej organizowanej na terenie innych powiatów).

z Lublina	
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego funkcjonujące w Lublinie z dzieckiem/dziećmi pochodzącym(y) z Lublina	111 903,03
Odpłatność na dzieci pochodzące z Lublina w rodzinnej pieczy zastępczej organizowanej na terenie innych powiatów	1 122 952,32
Razem:	5 459 542,01

3.2. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2013 r. zatrudniono 6 koordynatorów (w pierwszych miesiącach 2013 r. zatrudnionych było 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, od lipca 2013 r. utworzono kolejny etat).

Ogółem wydatki na zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wyniosły **182 145,47 zł**. Na dofinansowanie realizacji przedmiotowego zadania Miasto Lublin, w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w 2013 roku - Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pozyskało środki finansowe w kwocie 63 853,01 zł.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze 175 rodzinami zastępczymi (67 nie posiadających co najmniej dwuletniego doświadczenia i 108 rodzin o stażu dłuższym niż 2 lata), w których umieszczonych było 311 dzieci. Zakończyli pracę z 25 rodzinami zastępczymi. Odbyli 1 519 wizyt w środowisku. Uczestniczyli w 603 spotkaniach, w czasie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz 163 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych (na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 389 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 142 informacje o rodzinach zastępczych).

Rodziny zastępcze, z którymi koordynatorzy zakończyli pracę oraz rodziny zastępcze które nie wymagały objęcia wsparciem koordynatora stale pozostawały pod opieką pracowników socjalnych.

Główne zadania zrealizowane przez koordynatorów dotyczyły:

- rozpoznawania i oceny jakości wykonywania przez opiekunów zastępczych zadań wynikających ze sprawowanej funkcji,
- rozpoznania potrzeb dzieci oraz motywowania i kierowania opiekunów zastępczych do skorzystania ze specjalistycznej pomocy (poradni psychologiczno- pedagogicznych, logopedycznych, poradni specjalistycznych i rodzinnych, placówek wsparcia dziennego, ośrodków medycznych, fundacji i stowarzyszeń, itp.), których działania mogły w sposób istotny wspierać rodzinę w zapewnieniu dziecku umieszczonemu w rodzinie zastępczej odpowiednich warunków do właściwego rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,

- poszukiwania pomocy w nauce dla dzieci poprzez kontakt ze świetlicami, wolontariuszami organizacji pozarządowych, poprzez motywowanie opiekunów do zapewnienia dzieciom korepetycji lub udziału w zajęciach wyrównawczych. W wyjątkowych przypadkach motywowali opiekunów zastępczych do zmiany placówek edukacyjnych dzieci na takie, które w sposób optymalny odpowiadały specjalnym potrzebom dzieci. Motywowali dzieci do rozwijania zainteresowań,
- występowania do szkół o nadesłanie opinii o sytuacji szkolnej i wychowawczej dzieci oraz informacji o współpracy opiekunów zastępczych z placówkami edukacyjnymi w celu dokonywania wszechstronnej analizy sytuacji dziecka,
- nawiązywali kontakt z rodzicami w ramach całościowego poznania sytuacji dziecka,
- sporządzania przy współpracy z rodziną zastępczą i ewentualnie asystentem rodziny (jeśli rodzina była objęta asystenturą) planów pomocy dziecku. Stworzono 324 plany, które określały kierunki pracy z dzieckiem i rodziną zastępczą,
- udzielania wsparcia dorosłym wychowankom rodzin zastępczych, którzy zamieszkiwali wspólnie z rodzinami zastępczymi objętymi pracą koordynatora z racji opieki nad innymi małoletnimi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej,
- tworzenia dokumentacji dotyczącej swojej pracy z rodziną zastępczą. Dla każdej rodziny sporządzono informację o rodzinie zastępczej, informacje o dziecku przebywającym w rodzinie zastępczej oraz indywidualne karty pracy z rodziną.

Maksymalna liczba rodzin, które mogą zostać objęte wsparciem 6 koordynatorów wynosi 180.

3.3. Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziną pomocową może zostać:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka,
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodziny takie sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji

wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej (art. 73 ust. 2 ustawy).

W okresie sprawozdawczym podpisano 4 umowy zlecenia dotyczące sprawowania funkcji rodziny pomocowej, dla łącznie 5 dzieci (w tym 2 umowy, których termin obowiązywania umowy upływa w miesiącu styczniu 2014 r.).

W 2013 roku na podstawie zawartych umów o pełnienie funkcji rodziny pomocowej wypłacono wynagrodzenie dla łącznie dwóch rodzin pomocowych, w tym: zawodowej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego oraz niezawodowej rodzinie zastępczej. Wydatki na wynagrodzenie wyniosły łącznie 385,51 zł.

W kolejnych latach, biorąc pod uwagę, iż jest to nowa forma wsparcia, należy spodziewać się zwiększonego nią zainteresowania.

3.4. Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych.¹

Na podstawie art. 101 ustawy placówka opiekuńczo - wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo - wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego,
- interwencyjnego²,
- specjalistyczno – terapeutycznego³,
- rodzinnego⁴.

¹ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

² **Art. 103.** „Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

³ **Art. 105.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

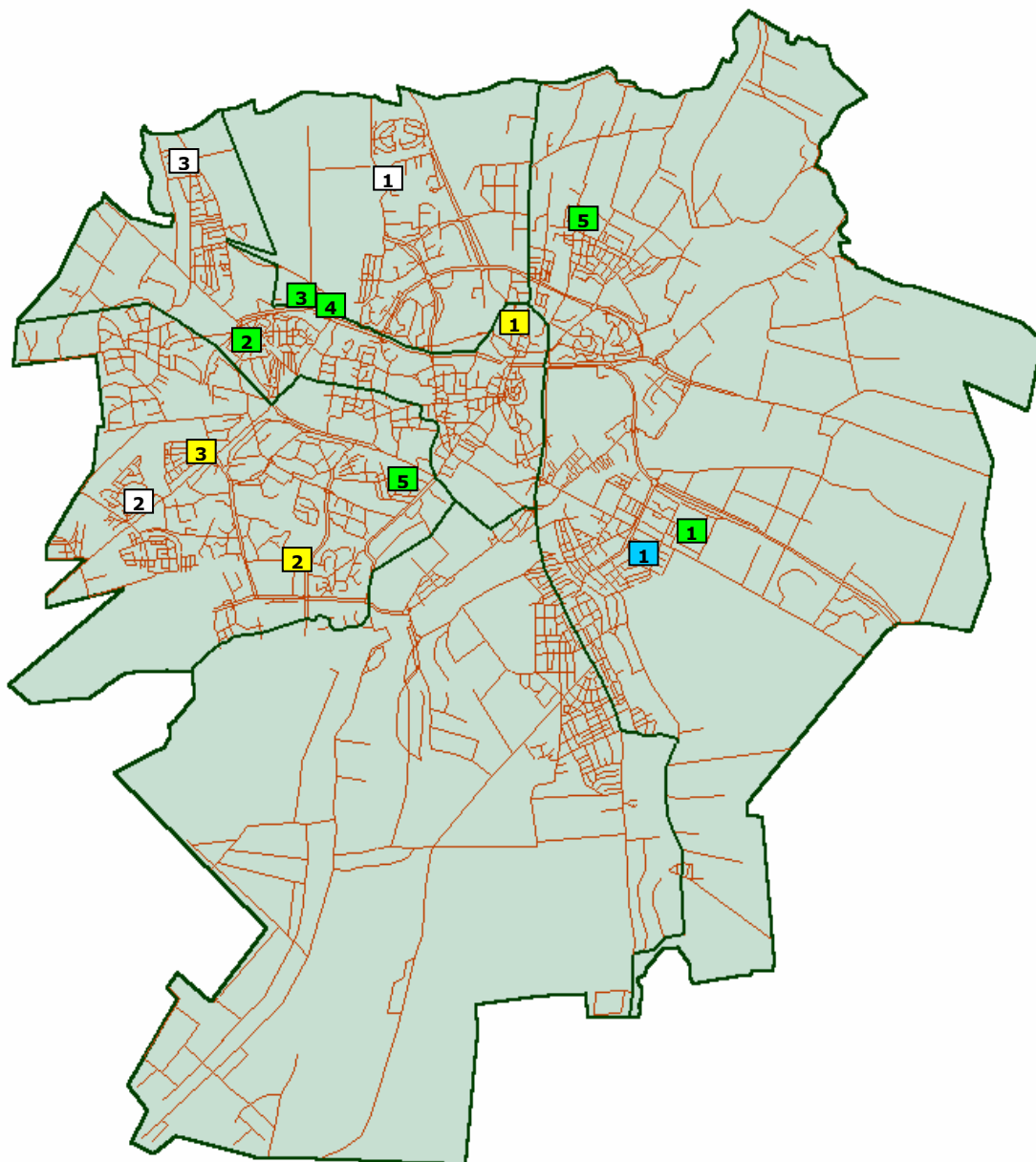
⁴ **Art. 102.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

Placówka opiekuńczo - wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno - terapeutycznego.

3.4.1. Placówki opiekuńczo – wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

Mapa 3. Rozmieszczenie przestrzenne placówek opiekuńczo wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2013 roku

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego

- 1 Rodzinny Dom Dziecka - ul. Harnasie 3/26-27
- 2 Rodzinny Dom im. Serca Jezusa - ul. Judyma 47
- 3 Rodzinny Dom im. św. Dominika - ul. Kąkolowa 7

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

- 1 Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze - Rodzinka I, II, III, IV, V, VI - ul. Pogodna 31
- 2 Dom Rodzinny Nr 1 - ul. Kilińskiego 12
- 3 Dom Rodzinny Nr 2 - ul. Mineralna 21
- 4 Dom Rodzinny Nr 3 - ul. Generała Bolesława Ducha 38
- 5a Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Gliniana 17/18
- 5b Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Strzembosza 1/73

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego

- 1 Dom Dziecka im. Janusza Korczaka - ul. Sieroca 15
- 2 Dom Młodzieży SOS - ul. Jutrzenki 1
- 3 Dom im. Matki Weroniki - ul. Romanowskiego 6

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego

- 1 Pogotowie Opiekuńcze - ul. Kosmonautów 51

W 2013 roku w Lublinie funkcjonowało **17 placówek opiekuńczo – wychowawczych**, z których 13 prowadzonych było przez Miasto Lublin, natomiast 4 placówki działały na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie.

W Lublinie funkcjonowały:

- 3 placówki socjalizacyjne,
- 3 placówki rodzinne,
- 1 interwencyjna,
- 10 łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze dysponowały łącznie **256 miejscami**. W ciągu 2013 roku umieszczonych było w nich **407 dzieci** (w tym 340 dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto).

Tabela 19. Placówki opiekuńczo – wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2013 roku.

placówki opiekuńczo – wychowawcze i placówki wsparcia dziennego		Prowadzone przez Miasto Lublin		Działające na zlecenie Miasta Lublin			
		Liczba miejsc 31.12.13		Liczba dzieci korzystający ch w 2013	Liczba miejsc 31.12.13	Liczba dzieci korzystający ch w 2013	
		ogółem	w tym: interwe ncyjne				
opiekuńczo –wychowawcze	socjalizacyjne	Dom Dziecka im. Janusza Korczaka	30	x	39		
		Dom Młodzieży SOS				44	48
		Dom im. Matki Weroniki					
	rodzinne	Rodzinny Dom Dziecka	8	x	10		
		Rodzinny Dom im. Serca Jezusa				16	19
		Rodzinny Dom im. św. Dominika					
	socjalizacyjne i interwencyjne	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka I	128	31	186		
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka II					
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka III					
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka IV					
	Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza -						

		Rodzinka V					
		Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza - Rodzinka VI					
		Dom Rodzinny Nr 1					
		Dom Rodzinny Nr 2					
		Dom Rodzinny Nr 3					
		Dom Rodzinny Nr 4					
	interwencyjna	Pogotowie Opiekuńcze	30	30	105		
Razem placówki opiekuńczo - wychowawcze		196	61	340	60	67	

W 2013 roku dofinansowanie do funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosło **1 564 639,46zł**.

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo – wychowawczej funkcjonującej na terenie Lublina dziecka pochodzącego z terenu innego powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a odpowiednim Powiatem.

W 2013 roku w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w Lublinie przebywało 151 dzieci pochodzących z 32 powiatów.

Tabela 20. Dzieci z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Miasta.

	Powiat z którego dziecko pochodzi	Placówki prowadzone przez Miasto Lublin												Placówki działające na zlecenie Miasta Lublin				Razem	
		Placówka O-W – Rodzinka I	Placówka O-W – Rodzinka II	Placówka O-W – Rodzinka III	Placówka O-W – Rodzinka IV	Placówka O-W – Rodzinka V	Placówka O-W – Rodzinka VI	Dom Rodzinny Nr 1	Dom Rodzinny Nr 2	Dom Rodzinny Nr 3	Dom Rodzinny Nr 4	Dom Dziecka im. J. Korczaka	Rodzinny Dom Dziecka	Pogotowie Opiekuńcze	Dom Młodzieży SOS	Dom im. Matki Weroniki	Rodzinny Dom im. Serca Jezusa		Rodzinny Dom im. św. Dominika
1	bialski													1					1
2	białobrzeski				1			2							2	1	1		7
3	etcki													1					1
4	Gliwice												1						1
5	grójecki													3					3
6	janowski															1			1

7	kozienicki													1					1
8	kraśnicki													1					1
9	legionowski													1					1
10	lubartowski		2								4		10	3					19
11	lubelski	4				5	2				5		3	1					20
12	łęczyński	2			1									1	1				5
13	Łódź												2						2
14	mragowski													2					2
15	niżański												1						1
16	olsztyński												1						1
17	Opole												1						1
18	opolski												1						1
19	parczewski	2									1						1		4
20	pruszkowski	1												1					2
21	puławski		1								1								2
22	przemyski													1					1
23	Radom													2					2
24	radzyński				2									1	2				5
25	rycki		3		2			1	6	2			6	1			1	1	23
26	Siedlce													1					1
27	Sosnowiec													1					1
28	świdnicki	1	2	6	2	2	2	1	3		2	1		9		1			32
29	warszawski- zachodni													1					1
30	włodawski														3		2		5
31	wołomiński													1					1
32	żyrardowski													2					2
Razem dzieci:		10	8	6	8	7	4	2	11	2	2	12	0	41	24	6	6	2	151
		113												38					

Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2013 rok wyniosła **3 243 472,87 zł** w wyniku realizacji porozumień oraz **991 180,77 zł** z tytułu zwrotu kosztów pobytu dzieci w placówkach interwencyjnych (bez obowiązku zawarcia porozumienia).

3.4.3. Koszty utrzymania dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo - wychowawczej.

Średnie miesięczne¹ wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej ustala starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca danego roku.

Na podstawie informacji złożonych przez dyrektorów i głównych księgowych poszczególnych placówek, wyliczona została w 2013 roku wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w poszczególnych placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących w Lublinie.

Zarządzeniem Nr 25/3/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 11 marca 2013 roku przyjęto wysokości średnich miesięcznych wydatków na utrzymanie dziecka. Wynosiły one:

- 1) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka I – 3 843 zł;
- 2) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka II – 3 843 zł;
- 3) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka III – 3 843 zł;
- 4) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka IV – 3 843 zł;
- 5) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka V – 3 843 zł;
- 6) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka VI – 3 843 zł;
- 7) Dom Rodzinny Nr 1 – 4 202 zł;
- 8) Dom Rodzinny Nr 2 – 4 202 zł;
- 9) Dom Rodzinny Nr 3 – 4 202 zł;
- 10) Dom Rodzinny Nr 4 – 4 202 zł;
- 11) Dom Dziecka im. Janusza Korczaka – 4 851 zł;
- 12) Rodzinny Dom Dziecka – 3 310 zł;
- 13) Pogotowie Opiekuńcze – 5 303 zł;
- 14) Dom im. Matki Weroniki – 2 964 zł;
- 15) Rodzinny Dom im. Serca Jezusa – 3 636 zł;
- 16) Rodzinny Dom im. św. Dominika – 2 602 zł;
- 17) Dom Młodzieży SOS – 4 993 zł.

---

¹ Zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2012 roku określeniem zawartym w art. 196 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej stanowi kwota rocznych wydatków przeznaczonych na działalność tej placówki wynikająca z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększona o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielona przez liczbę miejsc w placówce, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby dzieci w poszczególnych miesiącach poprzedniego roku kalendarzowego.

4.3. Instytucjonalna piecza zastępcza organizowana w innych powiatach.

W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka pochodzącego z Lublina w placówce na terenie Miasta Lublin podejmowane są działania zmierzające do umieszczenia dzieci w placówkach funkcjonujących na terenie innego powiatu. W okresie sprawozdawczym w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie 16 powiatów przebywało 85 dzieci pochodzących z Lublina. Między powiatami i Miastem Lublin zostały ustalone zasady dotyczące umieszczania dzieci w placówkach i kosztów ich utrzymania sformułowane w formie odpowiednio zawartych porozumień.

Tabela 21. Dzieci pochodzące z Lublina przebywające w placówkach opiekuńczo –wychowawczych poza Lublinem w 2013 roku

Lp.	powiat	placówka	Liczba dzieci przebywających w 2013 roku	Stan w dniu 31.12.2013
1	białogardzki	Wioska Dziecięca SOS w Karlinie	7	4
2	biłgorajski	Wioska Dziecięca SOS w Biłgoraju	20	17
3	grudziądzki	Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Białochowie	2	2
4	kolbuszowski	Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom” w Widelce	1	1
5	Koszalin	Placówka O –W Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS	1	1
6	krasnostawski	Niepubliczny Zespół Placówek w Tuligłowach	2	2
7		Dom Dziecka w Krasnymstawie	2	2
8	kraśnicki	Wioska Dziecięca SOS w Kraśniku	18	15
9		Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa	5	4
10		Dom Dziecka w Kraśniku	1	1
11	lubelski	Dom Dziecka w Woli Gałęzowskiej	4	3
12		Dom Dziecka w Przybysławicach	3	2
13	piaseczyński	Powiatowy Zespół Placówek O-W w Konstancinie	1	0
14	Siedlce	Wioska Dziecięca SOS	14	13
15	wołomiński	Rodzinny Dom Dziecka Nr 4 w Międzylesiu	1	1
16	Zamość	Dom Dziecka	3	3
Razem osób:			85	71

Zobowiązania Miasta Lublin w 2013 roku w stosunku do innych powiatów z tytułu pobytu dzieci z Lublina w placówkach opiekuńczo - wychowawczych funkcjonujących na ich terenie wyniosły **2 713 337,91 zł.**

4. Usamodzielnienia

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2013 znajdowało się 536 usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- 349 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej (uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin),
- 187 wychowanków z 72 placówek (z czego 61 osób to wychowankowie z 37 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

Najwięcej wychowanków usamodzielnia się z placówek opiekuńczo-wychowawczych typu: socjalizacyjnego, rodzinnego i interwencyjnego (z 33 placówek, w tym 15 w Lublinie). Wśród placówek socjalizacyjnych 7 to placówki typu rodzinnego (w tym 2 lubelskie). Kolejną grupą są wychowankowie opuszczający młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

W 2013 roku usamodzielniali się wychowankowie z 21 młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Pozostali wychowankowie rekrutowali się z 12 zakładów poprawczych, z 1 schroniska dla nieletnich oraz z 3 młodzieżowych ośrodków socjoterapii.

292 osobom usamodzielnianym (55%) przyznano decyzją przynajmniej jedno świadczenie w ramach pomocy w usamodzielnieniu (z czego 19 osobom usamodzielnianym – 31%, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej przyznano decyzją przynajmniej jedno świadczenie w ramach usamodzielnienia).

Łącznie wydatki na usamodzielnienia tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, pomoc pieniężna na usamodzielnienie wyniosły w 2013 roku **1 429. 296,30zł.**

Tabela 22. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2013 r.

Rodzaj świadczenia (pieniężnego)	Osoby usamodzielniane					
	z rodzinnej pieczy zastępczej			z placówek		
	Liczba		Kwota	Liczba		Kwota
	świadczeń wypłaconych	Osób		świadczeń wypłaconych	Osób	
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	18	18	84.021,00	13	13	82.374,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				2	2	9.882,00

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	1690 (z czego 91 św. wkład własny EFS)	166 (w tym 16 os. wkład własny EFS)	832.601,90 (z czego 45.128,00 wkład własny EFS)	609 (z czego 30 św. wkład własny EFS)	75 (w tym 6 os. wkład własny EFS)	299.802,40 (z czego 14.865,00 wkład własny EFS)
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				77	12	37.631,29
Pomoc na zagospodarowanie	31	31	68.028,00	27	27	62.469,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				7	7	14.823,00
Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	X	6	X	X	10	X
Łącznie			984.650,90	Łącznie		444.645,40
Łącznie wydatki na usamodzielnienia: <u>1.429.296,30</u>						
Mieszkania chronione dla osób usamodzielnianych	102.689,12 + 28.545,53 środki przeznaczone na wyposażenie mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (środki pochodzące ze środków unijnych w ramach realizowanego przez MOPR projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo”)					

Odpowiedzią na udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych dla usamodzielnianych wychowanków są mieszkania chronione. Miasto Lublin w roku 2013 dysponowało 7 mieszkaniami chronionymi (25 miejsc). Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. W ciągu całego 2013 r. z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym **skorzystały 33 osoby** (szczegółowe dane – strona 96).

Realizacja projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W 2013 roku realizowane były dodatkowe zadania wynikające z projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej **dla 24 usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i placówek.**

W ramach realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia w stosunku do uczestników projektu systemowego „Człowiek inwestycją społeczeństwo” zastosowany został tzw. **zestaw instrumentów o charakterze aktywizującym**, mający doprowadzić uczestników projektu do ich integracji ze społeczeństwem oraz aktywizacji zawodowej.

Ze względu na rodzaj, udzielone zostały następujące świadczenia uczestnikom projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo”:

Tabela 23. Koszt realizacji zadań w ramach projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo”

Rodzaj	Koszt realizacji w ramach projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo”	
	z placówek	z rodzinnej pieczy zastępczej
	kwota świadczenia	kwota świadczenia
Instrumenty aktywizacji zawodowej		
Warsztaty „Aktywne poszukiwanie pracy z autoprezentacją”	420,40	630,60
Usługa doradcy zawodowego		250,00
Instrumenty aktywizacji edukacyjnej		
Kurs wózków widłowych		2 200,00
Kurs baristy		2 800,00
Kurs sommeliera		3 000,00
Kurs „Opiekunka dziecięca”		2 800,00
Kurs „Kadry i płace”	1 752,00	1 752,00
Kurs „Modelowania paznokci metodą akryl i żel wraz ze zdobieniem paznokci”		4 842,00
Kurs „Przedłużania i zagęszczania rzęs”		938,00
Kurs „Kształtowanie terenów zielonych”		4 271,00
Kurs „Strzyżenia męskiego”		1 901,00
Kurs „Obsługi kasy fiskalnej”		600,00
Kurs „Projektowanie stron www”	3 200,00	
Kurs języka angielskiego	4 500,00	
Kurs języka hiszpańskiego	2 400,00	2 400,00
Częściowa opłata za naukę		359,00
Częściowa opłata za studia		3 723,00
Korepetycje z języka angielskiego	1 745,00	5 235,00
Korepetycje z matematyki	957,00	5 199,70
Zakup podręczników szkolnych, słowników		1 262,00
Instrumenty aktywizacji społecznej		
Dofinansowanie do pobytu w mieszkaniu chronionym	829,00	2 131,87
Częściowa opłata za stancję		5 600,00
Warsztaty społeczno-kulturowe połączone ze spektaklem teatralnym „Klejnoty” w Teatrze KOMEDIA w Warszawie	560,00	2 240,00
Warsztaty kulinarne	1 431,00	

Warsztaty kulinarne z elementami kuchni śródziemnomorskiej		3 000,00
Warsztaty „Profilaktyka uzależnień i antykoncepcja”		1 500,00
Warsztat „Zarządzanie własnymi zasobami”		1 296,00
Warsztat „Autoprezentacji”	520,40	780,60
Grupa samopomocowa dla osób usamodzielnianych	327,70	983,10
Łączny koszt instrumentów aktywnej integracji	18 642,50	61 694,87
Łącznie wydatki na uczestników projektu systemowego 80.337,37		
Suma wkładu własnego: 59.993,00 zł; 121 świadczeń (dla 22 osób)		

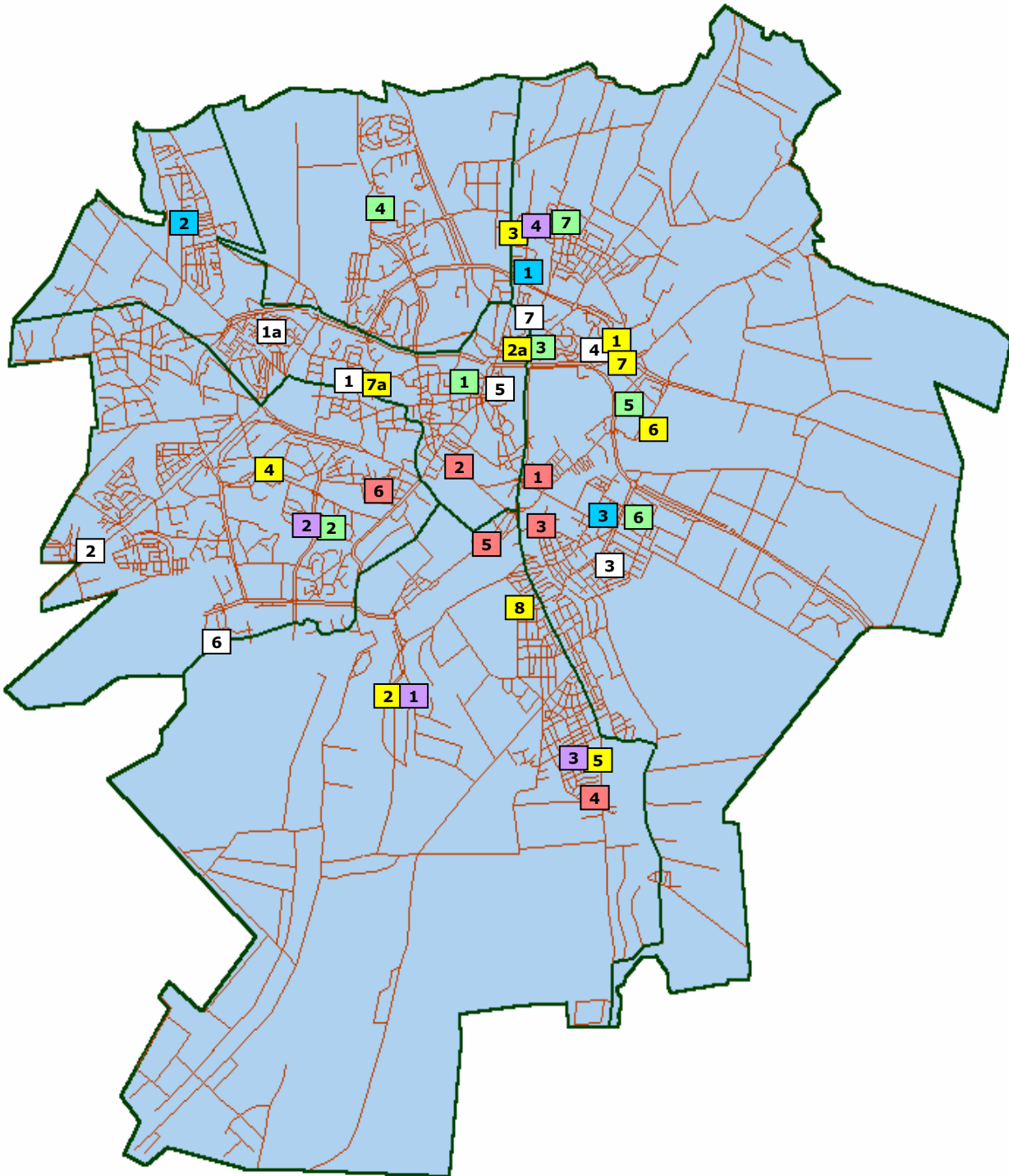
Aktywizowanie młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) jest istotnym działaniem prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem. Dotychczas realizowane działania w tym zakresie zwiększają szanse młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym na podjęcie zatrudnienia.

Za najistotniejsze potrzeby w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie ilości mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych na poziomie roku 2013 (7 mieszkań dla 25 mieszkańców),
- organizowanie różnorodnych form aktywności osobom usamodzielnianym w postaci warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy,
- zaktualizowanie poradnika dla osób wkraczających w proces usamodzielnienia.

VII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

Mapa 4. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie Miasta Lublin

Domy Pomocy Społecznej

- 1 DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Głowackiego 26
- 1a Filia DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Miernicza 10
- 2 DPS "Betania" w Lublinie, Al. Kraśnicka 223
- 3 DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie, ul. Kosmonautów 78
- 4 DPS "Kalina" w Lublinie, ul. Kalinowszczyzna 84
- 5 DPS im. Wiktorii Michalisowej w Lublinie, ul. Archidiakońska 7
- 6 DPS im. Błogosławionego Jana Pawła II, ul. Ametystowa 22
- 7 Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chełmskiej, ul. Dolińskiego 1

Środowiskowe domy samopomocy

- 1 ŚDS "Kalina", ul. Kalinowszczyzna 84
- 2 ŚDS, ul. Nałkowskich 78
- 2a Filia ŚDS przy ul. Nałkowskich 78, ul. Lwowska 28
- 3 ŚDS "Absolwent", ul. Spółdzielczości Pracy 65
- 4 ŚDS "Roztocze", ul. Wallenroda 2a
- 5 ŚDS "Misericordia", ul. Abramowicka 2
- 6 ŚDS "Serce", ul. Gospodarcza 32
- 7 ŚDS "Mefazja", ul. Towarowa 19
- 7a Filia ŚDS "Mefazja" – "MEMORY", al. Raclawickie 32
- 8 ŚDS "Akademia Artystyczna", ul. Wyścigowa 31

Dzienne domy pomocy

- 1 Dzienny Dom Pomocy Społecznej Nr 1, ul. Niecała 16 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 2 Dzienny Dom Pomocy Społecznej nr 2, ul. Pozytywistów 16 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 3 Centrum Usług Socjalnych, ul. Lwowska 28 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 4 Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci Specjalnej Troski, ul. Poturzyńska 1 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 5 Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów nr 1, ul. Poturzyńska 1 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 6 Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów nr 2, ul. Maszynowa 2 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 7 Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów nr 3, ul. Pogodna 19 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 8 Klub Seniora, ul. Owocowa 6 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)

Ośrodki wsparcia dla osób bezdomnych

- 1 Schronisko dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3a
Całoroczna noclegownia dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3a
Ośrodek wsparcia dla samotnych matek, ul. Bronowicka 3
- 2 Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32
Sezonowe miejsca interwencyjne
- 3 Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
Sezonowe miejsca interwencyjne
- 4 Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Abramowicza 2F
- 5 Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Młyńska 8
- 6 Ośrodek wsparcia dla samotnych matek i kobiet w ciąży, ul. Chmielewskiego 9

Kluby samopomocy

- 1 Klub Samopomocy "Przystań", ul. Nałkowskich 78
- 2 Klub Samopomocy "Galeria", ul. Pozytywistów 16
- 3 Klub Samopomocy "Misericordia", ul. Abramowicka 2
- 4 Klub Samopomocy „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65

Inne ośrodki wsparcia

- 1 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Bazylianówka 44
- 2 Ośrodek Wsparcia Dom Dzieci Benjamina, ul. Zbożowa 22a
- 3 Świetlica dla Seniorów, ul. Puchacza 6

W 2013 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie sprawował nadzór merytoryczny nad działalnością 7 domów pomocy społecznej i 36 ośrodków wsparcia. Na mapie nr 3 przedstawiono system funkcjonujących w Mieście Lublin placówek wskazanych powyżej typów.

1. Liczba osób korzystających z pomocy w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia

W okresie sprawozdawczym pomoc w ośrodkach wsparcia i domach pomocy społecznej otrzymało łącznie **4 031** osób.

Tabela 24. Liczba osób korzystających z pomocy w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia w Mieście Lublin, w 2013 roku

Wyszczególnienie	jednostki organizacyjne o zasięgu lokalnym – finansowane z budżetu gmin				jednostki organizacyjne o zasięgu ponad gminnym – finansowane z budżetu powiatów				ogółem – liczba jednostek	ogółem – liczba osób
	podmiot prowadzący – gmina		inny podmiot prowadzący		podmiot prowadzący – powiat		inny podmiot prowadzący			
	liczba jednostek	liczba osób	liczba jednostek	liczba osób	liczba jednostek	liczba osób	liczba jednostek	liczba osób		
domy pomocy społecznej	0	0	0	0	6	716	1	36	7	752

ośrodki wsparcia	środowiskowe domy samopomocy	0	0	0	0	2	155	6	345	8	500
	kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	2	99	2	321	4	420
	dzielne domy pomocy/ZOW	2	124	0	0	0	0	0	0	2	124
	noclegownie, schroniska, domy dla bezdomnych	0	0	8	670	0	0	0	0	8	670
	jadłodajnie	0	0	1	500	0	0	0	0	1	500
	inne ośrodki wsparcia	8	802	4	224	0	0	1	39	13	1 065
ośrodki wsparcia		10	926	13	1 394	4	254	9	705	36	3 279
RAZEM		10	926	13	1 394	10	970	10	741	43	4 031

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 MOPR nadzorował realizację umów zawartych pomiędzy Prezydentem Miasta a organizacjami pozarządowymi na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym między innymi umowy:

1) z *Fundacją SOS Ziemi Lubelskiej*:

- na prowadzenie Specjalistycznego Ośrodka dla Ofiar Przemocy w Rodzinie dla 25 osób,
- na prowadzenie ośrodka wsparcia w formie domu dla samotnych matek dla 70 osób ,
- na prowadzenie ośrodka wsparcia w formie schroniska dla 15 kobiet i noclegowni dla 15 kobiet ,

2) z *Charytatywnym Stowarzyszeniem Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu „Nadzieja”* na prowadzenie ośrodka wsparcia w formie schroniska dla mężczyzn, w tym noclegowni całorocznej i okresowej

3) ze *Stowarzyszeniem Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego Nr 1* na prowadzenie ośrodka wsparcia w formie środowiskowego domu samopomocy dla 40 osób niepełnosprawnych intelektualnie,

4) z *Fundacją Dom Dzieci Benjamin* na prowadzenie ośrodka wsparcia w formie środowiskowego domu samopomocy dla 36 dzieci niepełnosprawnych intelektualnie ,

5) z *Lubelskim Stowarzyszeniem Ochrony Zdrowia Psychicznego* na prowadzenie ośrodka wsparcia w formie środowiskowego domu samopomocy dla 18 osób z zaburzeniami psychicznymi,

- 6) z *Lubelskim Stowarzyszeniem Alzheimerowskim* na prowadzenie ośrodka wsparcia w formie środowiskowego domu samopomocy dla 23 osób z chorobą Alzheimera
- 7) z *Charytatywnym Stowarzyszeniem Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia”* na prowadzenie ośrodka wsparcia w formie środowiskowego domu samopomocy dla 60 osób z zaburzeniami psychicznymi oraz klubu samopomocy dla 15 osób
- 8) z *Polskim Czerwonym Krzyżem, Oddział Okręgowy w Lublinie* na prowadzenie ośrodka wsparcia w formie Świetlicy dla Seniorów,
- 9) z *Lubelskim Towarzystwem Dobroczyńności* na prowadzenie ośrodka wsparcia w formie środowiskowego domu samopomocy dla 97 osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- 10) z *Bractwem Miłosierdzia im. św. Brata Alberta* na prowadzenie Ośrodka Wsparcia dla Osób Bezdomnych, w tym schroniska dla 35 osób, noclegowni dla 30 osób oraz zapewnienie posiłku dla ubogich i potrzebujących, w tym jednego gorącego posiłku dla bezdomnych mężczyzn – 35 miejsc,
- 11) z *Funduszem Obrony Życia Archidiecezji Lubelskiej* na prowadzenie ośrodka wsparcia dla samotnych matek i kobiet w ciąży dla 10 osób,
- 12) z *Diecezją Lubelsko - Chełmską* na prowadzenie Prawosławnego Domu Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych,
- 13) z *Fundacją Nieprzetartego Szlaku* na utworzenie i prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy typu B i typu C dla 15 osób.

2. Domy pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej oferują łącznie 606 miejsc, z których w 2013 roku skorzystały 752 osoby. Ośrodki wsparcia dysponują 1 308 miejscami, z których w 2013 roku skorzystało 3 279 osób. Średni okres oczekiwania na miejsce w domu pomocy społecznej wynosił około sześciu miesięcy. Na dzień 31 grudnia 2013 roku na umieszczenie w domach pomocy społecznej oczekiwało łącznie **157** osób w tym:

- DPS im. M.T. z Kalkuty – **32** osoby,
- DPS „Kalina” – **35** osób,
- DPS im. W. Michelisowej – **10** osób,
- DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie – **16** osób,
- DPS „Betania” – **21** osób,
- Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko - Chełmskiej – **11** osób,
- DPS z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej – **32** osoby.

Tabela 25. Liczba miejsc i mieszkańców w domach pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin w 2013 roku

Kategoria informacji	DPS im. Matki Teresy z Kalkuty	DPS Kalina	DPS im. Wiktorii Michelisowej	DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie	DPS Betania	Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chełmskiej	Dom Pomocy Społecznej z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej
Liczba miejsc statutowych stan na dzień 31.12.2013r.	134	101	64	98	135	26	48
Liczba mieszkańców w ciągu całego okresu sprawo-zdawczego	166	125	77	113	181	36	54

Średni koszt utrzymania osoby w lubelskich domach pomocy społecznej, naliczany według odpłatności, wynosił w 2013 roku **3 226,57 zł**, w tym:

- 1) Dom Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty przy ul. Głowackiego 26 – **3 130 zł**;
- 2) Dom Pomocy Społecznej „Kalina” przy ul. Kalinowszczyzna 84 – **2 927 zł**;
- 3) Dom Pomocy Społecznej im. W. Michelisowej przy ul. Archidiakońskiej 7 – **3 286 zł**;
- 4) Dom Pomocy Społecznej dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie przy ul. Kosmonautów 78 – **3 486 zł**;
- 5) Dom Pomocy Społecznej „Betania” przy Al. Kraśnickiej 223 – **2 929 zł**;
- 6) Prawosławny Dom Pomocy Społecznej Diecezji Lubelsko - Chełmskiej przy ul. Dolińskiego 1 – **2 958 zł**;
- 7) Dom Pomocy Społecznej z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej 22 – **3 870 zł**.

Skierowania do domów pomocy społecznej odbywają się systematycznie. W przypadku braku miejsc w domach na terenie Miasta Lublin, osoby kierowane są poza Lublin. W roku 2013 roku w 41 domach pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie 23 powiatów poza Lublinem zamieszkiwało łącznie **268** osób pochodzących z Lublina.

Osoby, którym odmówiono skierowania do domu pomocy społecznej mają zabezpieczoną pomoc w formie usług opiekuńczych - finansowanych przez gminę.

Koszt pobytu mieszkańców Miasta Lublin w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów w 2013 roku wyniósł 4 956 454,21 zł. Średni koszt dopłaty do pobytu gminy Lublin wyniósł 1 832,13 zł miesięcznie na jednego mieszkańca.

3. Ośrodki wsparcia

Z pomocy w ośrodkach wsparcia w 2013 roku skorzystało ogółem **3 279 osób**, w tym 1 188 osoby korzystały z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 2 099 osób z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne.

Najliczniejszą grupę korzystającą z usług ośrodków wsparcia stanowiły osoby z zaburzeniami psychicznymi, korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy i klubach samopomocy. W dwunastu tego typu placówkach wsparcie otrzymało 920 osób.

Drugą pod względem liczebności grupą, były osoby przebywające w schroniskach i noclegowniach dla bezdomnych. W okresie sprawozdawczym pomocy w formie schronienia udzielono 670 osobom w ośmiu placówkach. Liczną grupę stanowiły także osoby w wieku starszym korzystające z usług dziennych domów pomocy i innych ośrodków wsparcia.

W odpowiedzi na potrzeby środowiska lokalnego w 2013 roku oferta placówek skierowana do mieszkańców Miasta Lublin została wzbogacona o placówki nowopowstałe, a w już funkcjonujących placówkach zwiększano liczbę miejsc.

Od listopada 2013 roku rozpoczął działalność Klub dla Seniorów, z siedzibą przy ul. Owocowej 6. Klub swoją ofertę skierował do 15 osób w podeszłym wieku pragnących żyć w sposób aktywny, chcących jak najdłużej zachować swoją niezależność i samodzielność.

Od 1 grudnia 2013 roku zwiększono o 17 liczbę miejsc w środowiskowych domach samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi:

- w Środowiskowym Domu Samopomocy "Misericordia" o 15 miejsc;
- w Środowiskowym Domu Samopomocy "Serce" o 2 miejsca.

VIII. POMOC NA RZECZ CUDZOZIEMCÓW

Zgodnie z przyjętym planem pracy na 2013 rok w zakresie pomocy cudzoziemcom realizowano następujące zadania:

- Kontynuowano realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, w tym między innymi realizacji indywidualnych programów integracyjnych i prowadzeniu mieszkań chronionych.
- Kontynuowano okresowe analizy w zakresie dominujących problemów społecznych i potrzeb cudzoziemców oraz zgłaszano propozycje rozwiązań, w tym w sposób szczególny inicjowanie działań zmierzających do:
  - ograniczenia wśród cudzoziemców żebractwa oraz zachorowalności na gruźlicę;
  - analizy wpływu na ustawę o pomocy społecznej projektowanych zmian w ustawie o cudzoziemcach.
- Kontynuowano uczestnictwo w projektach dotyczących szeroko rozumianej migracji i wielokulturowości.
- Kontynuowano realizację projektu „Mieszkanie i praca – integracja cudzoziemców w Lublinie” współfinansowanego z EFU.
- Angażowano cudzoziemców w działania na rzecz migrantów i środowiska lokalnego.

Cudzoziemcy przebywający na terytorium RP mogą korzystać z pomocy mającej na celu wspieranie procesu integracji oraz udzielanej na zasadach ogólnych.

1. Pomoc dla cudzoziemców mająca na celu wspieranie procesu integracji

W 2013 roku na mocy ustawy o pomocy społecznej i rozporządzenia w sprawie udzielenia pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą - udzielono pomocy finansowej z zakresu zadań administracji rządowej realizowanych przez powiat dla 7 rodzin cudzoziemców, które łącznie liczyły 17 osób.

W okresie sprawozdawczym przyznano 121 świadczeń pieniężnych dla 14 osób uprawnionych w łącznej kwocie 54 813,00 zł.

Świadczenia pieniężne dla cudzoziemców obejmowały 78 świadczeń na utrzymanie w łącznej kwocie: 47 073,00 zł. Zasiłki przeznaczone były w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny oraz opłaty mieszkaniowe. Wysokość świadczeń dla poszczególnych osób i rodzin była zróżnicowana. W zależności od indywidualnej sytuacji bytowej i uzgodnionego planu pomocy, zasiłki wahały się w granicach od 380,00 zł do 757,00 zł miesięcznie na osobę. Ponadto udzielono 43 świadczenia pieniężne na pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego w łącznej kwocie 7 740,00 zł.

W 2013 roku cudzoziemcy mieli możliwości kształcenia językowego w postaci indywidualnych korepetycji, kursów językowych organizowanych przez lokalne organizacje

pozarządowe, jak również z wykorzystaniem programów komputerowych do nauki języka polskiego.

Obok pomocy finansowej cudzoziemcy korzystali ze specjalistycznego poradnictwa, świadczonego przez pracowników tut. Ośrodka oraz instytucji i organizacji współdziałających ze służbami społecznymi. W zależności od potrzeb było to poradnictwo prawne lub rodzinne. Jednocześnie każdy cudzoziemiec otrzymywał szczegółowe informacje na temat konieczności dopełnienia formalności związanych z pobytem na terytorium RP takich jak: zameldowanie, nadanie numeru PESEL, korzystanie ze świadczeń służby zdrowia, rejestracja w Miejskim Urzędzie Pracy. Ponadto świadczone pomoc przy: opracowywaniu pism i podań, zapisywaniu dzieci do szkół, wypełnianiu wniosków i formularzy, kompletowaniu dokumentów, wynajmowaniu mieszkań i kontaktach ze środowiskiem lokalnym.

W ramach pracy socjalnej na rzecz rodzin dotkniętych trudną sytuacją życiową kontynuowano działania zorientowane na: korzystanie migrantów z usług medycznych finansowanych ze środków publicznych, zwolnienie cudzoziemców z opłat za wydanie kart pobytu itp. W ubiegłym roku kontynuowano działania mające na celu przezwyciężenie bezdomności wśród cudzoziemców. W tym celu przeprowadzono liczne rozmowy z wynajmującymi mieszkania i wspierano cudzoziemców w pozyskaniu lokali mieszkalnych z zasobów gminy i województwa. W efekcie 5 rodzin wynajęło mieszkania na wolnym rynku. Ponadto migranci systematycznie mobilizowani byli do podejmowania aktywności zawodowej i wykorzystywania własnego potencjału w pokonywaniu trudności życiowych. Rezultatem inicjatyw motywujących było realizowanie przez cudzoziemców aktywności zawodowej pracy poprzez podejmowanie pracy na podstawie umowy o pracę, stażu zawodowego, a także prac dorywczych.

Wychodząc naprzeciw potrzebom społeczności cudzoziemców, pracownicy socjalni systematycznie poszukują i wdrażają nowe rozwiązania, takie jak prowadzenie mieszkań chronionych dla cudzoziemców. Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, iż w Polsce tylko dwa miasta tj. Lublin i Warszawa prowadzą mieszkania chronione dla cudzoziemców (szczegółowe informacje na powyższy temat znajdują się na str. 91)

2.Pomoc dla cudzoziemców udzielona na zasadach ogólnych

W okresie roku sprawozdawczego realizowano również zadania związane z udzielaniem pomocy cudzoziemcom na zasadach ogólnych na podstawie ustawy o pomocy społecznej. Pomoc kierowana była do cudzoziemców zamieszkujących na terenie Miasta Lublin i odnosiła się do osób legitymujących się ochroną uzupełniającą, pobytem tolerowanym, zgodą na zamieszkanie na czas oznaczony, zgodą na pobyt w RP obywatela Unii Europejskiej, kartą Polaka, migrantów uczestniczących w procedurze o nadanie statusu uchodźcy, jak również cudzoziemców o niuregulowanym pobycie na terytorium RP.

W 2013 roku praca socjalna świadczona na rzecz rodzin cudzoziemskich dotyczyła ich bieżącego funkcjonowania, a także spraw związanych z zapisami ustawy o cudzoziemcach.

Ponadto pracownicy MOPR Lublin kontaktowali się w sprawach cudzoziemców ze służbami medycznymi, strażą graniczną, La Stradą i placówkami dyplomatycznymi. Celem podejmowanych inicjatyw było usprawnienie procesu leczenia cudzoziemców, dokonywania opłat za usługi medyczne, dobrowolnych powrotów, legalizacji pobytu i pomocy ofiarom handlu ludźmi.

W roku 2013 pracownicy socjalni rozpoznali 52 środowiska cudzoziemskie. Dziesięć rodzin zostało objętych wyłącznie pracą socjalną, pozostałe 42 rodziny objęto również pomocą finansową i udzielono świadczeń o łącznej wartości 204 956 ,28 zł. Średnie roczne wydatki poniesione na rodzinę to kwota 4 554,58 zł

3. Współpraca i udzielanie wsparcia w kontaktach z innymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi.

Tutejszy Ośrodek podejmował wielokierunkowe działania zmierzające do usprawnienia i rozszerzenia oferty wsparcia dla migrantów, współpracując w tym zakresie z:

– **Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom przy Caritas Archidiecezji Lubelskiej.** Caritas świadczył pomoc socjalną dla cudzoziemców. Wydawał potrzebującym środki czystości, odzież, artykuły spożywcze.

– **Stowarzyszeniem Centrum Wolontariatu w Lublinie**

Wolontariusze poprzez akcje i kampanie społeczne zabiegali o akceptację społeczną dla cudzoziemców.

– **Lubelskim Ośrodkiem dla Cudzoziemców przy ulicy Wrońskiej 5e.**

Ośrodek dla Cudzoziemców informował tutejsze służby społeczne o decyzjach Szefa Urzędu d/s Cudzoziemców, w sprawie udzielenia jednej z form ochrony na terytorium RP.

– **Fundacją Instytut na rzecz Państwa Prawa ul. Chopina 14/70 w Lublinie**

Fundacja świadczyła na rzecz cudzoziemców bezpłatną pomoc prawną obejmującą: informowanie o uprawnieniach przysługujących obcokrajowcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wspieranie w procedurach dotyczących legalizacji pobytu. W ramach realizowanego przez Fundację projektu dotyczącego budowania Lubelskiej Regionalnej Sieci Wsparcia organizowano spotkania, szkolenia i instruktarze dla osób pracujących z cudzoziemcami.

– **Fundacją A-venir**

W ramach szkoleń podnoszących kompetencje pracowników Urzędu Miasta Lublin organizacja pozarządowa we współpracy z MOPR Lublin zaangażowała cudzoziemców w działania na rzecz podnoszenia świadomości społecznej nt. migracji i uchodźstwa.

– Stowarzyszeniem Homo-Faber.

Stowarzyszenie, w swej działalności koncentrowało się na wielokulturowości Miasta Lublin, w tym podejmowano działania mające na celu otwarcie społeczności lokalnej, która przyjmuje imigrantów i uchodźców.

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie podpisał umowę finansową na kontynuację realizacji projektu „Mieszkanie i praca – integracja cudzoziemców w Lublinie” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców. Termin realizacji projektu obejmuje 36 miesięcy tj. od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2014 roku (patrz str.102).

IX. GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

W 2013 r. w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie funkcjonowały dwie świetlice socjoterapeutyczne współfinansowane ze środków GPPiRPA, mające na celu Zadaniem świetlic socjoterapeutycznych, funkcjonujących w strukturach Ośrodka było udzielanie wszechstronnej, specjalistycznej pomocy i wsparcia dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z problemem alkoholowym oraz niewydolnych wychowawczo.

W ramach zadań realizowanych w świetlicach udzielane było m.in. wsparcie w zakresie niwelowania lub ograniczania różnego typu niepowodzeń szkolnych, pomoc w sytuacjach kryzysowych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, jak również rozwijanie indywidualnych uzdolnień, oddziaływanie psychoterapeutyczne, wdrażanie dzieci do przestrzegania norm społecznych, kształtowanie podstawowych nawyków współżycia społecznego oraz współpraca z rodzicami w sprawie postępów dziecka w procesie socjoterapii.

Świetlica socjoterapeutyczna stanowiła alternatywę spędzania czasu wolnego oraz była miejscem, gdzie dzieci mogły spotkać się z rówieśnikami, aktywnie spędzić czas wolny, rozwijać swoje zainteresowania i zdolności, jak również uczyć się samodyscypliny. Uczestnictwo dzieci w zajęciach świetlic socjoterapeutycznych przyczyniło się do poprawy ich ogólnego funkcjonowania psychospołecznego, uwrażliwienia na potrzeby innych, jak również uczy empatii i szacunku do innych osób.

W 2013 r. do Świetlicy Socjoterapeutycznej, funkcjonującej w strukturach Filii Nr 3 MOPR w Lublinie, mieszczącej się przy ul. Głębokiej 11 uczęszczało 16 dzieci ze zmienną frekwencją (zadanie adresowane do 15 dzieci). Koszt prowadzenia świetlicy w 2013 r. wyniósł 71 746, 13 zł (z czego 37 500 zł stanowiły środki pozyskane z GPPiRPA, środki własne stanowiły kwotę 34 246, 13 zł).

W zajęciach Świetlicy Socjoterapeutycznej, mieszczącej się przy Filii Nr 5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, ul. Piekarska 27, we wskazanym okresie uczestniczyło 15 dzieci w wieku od 6 do 15 lat. Koszt prowadzenia świetlicy w 2013 r. wyniósł 78 742, 63 zł (z czego 37 500 zł stanowiły środki pozyskane z GPPiRPA, środki własne stanowiły kwotę 41 242, 63 zł).

Łącznie na działania 2 świetlic socjoterapeutycznych funkcjonujących w strukturach Ośrodka przeznaczono kwotę 150 488, 76 zł (z czego 75 000 stanowiły środki pozyskane z GPPiRPA oraz 75 488, 76 zł stanowiły środki własne).

X. MIESZKANIA CHRONIONE

Mieszkania chronione stanowią formę pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W roku 2013 w dyspozycji MOPR pozostawało łącznie 28 mieszkań chronionych z 89 miejscami. Przeznaczone były w szczególności dla osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, cudzoziemców, usamodzielniających się wychowanków placówek oraz opuszczających rodziny zastępcze. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w okresie sprawozdawczym skorzystało 99 osób.

1. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, fizycznie, z zaburzeniami psychicznymi oraz w podeszłym wieku

Mieszkania chronione usytuowane w Domu Pomocy Społecznej z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej 22 im. Błogosławionego Jana Pawła II, przeznaczone są dla osób, które ze względu na chorobę, sytuację życiową, niepełnosprawność lub wiek potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. W szczególności są to osoby uczestniczące w procesie usamodzielnienia poprzez uczestnictwo w środowiskowych domach samopomocy, warsztatach terapii zajęciowej lub zakładzie aktywności zawodowej, dla których pobyt w mieszkaniu chronionym ma stanowić etap w procesie rehabilitacji społecznej lub zawodowej.

Szczegółowe zasady dot. zasad kierowania do mieszkań chronionych prowadzonych przez ww. Dom, zostały zawarte w Zarządzeniu nr 14/2011 Prezydenta Miasta Lublin, z dnia 17 stycznia 2011 r., w sprawie zasad kierowania do mieszkań chronionych prowadzonych przez Dom Pomocy Społecznej z siedzibą w Lublinie, przy ul. Ametystowej 22 im. Błogosławionego Jana Pawła II.

Ww. Dom dysponuje 18 mieszkaniami chronionymi dla 39 osób. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w roku 2013 skorzystały 42 osoby z różnym rodzajem niepełnosprawności.

2. Mieszkania chronione dla cudzoziemców

Miasto Lublin dysponuje również ofertą pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych, przeznaczoną dla cudzoziemców, którzy korzystają z ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie prowadzi 3 mieszkania chronione dla cudzoziemców, w których mogą zamieszkać 4 rodziny.

Funkcjonowanie mieszkań chronionych było możliwe dzięki środkom Miasta Lublin oraz Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców, pozyskanym w ramach projektu „Mieszkanie i praca - integracja cudzoziemców w Lublinie”.

Do dyspozycji cudzoziemców w mieszkaniach było 25 miejsc. W 2013 roku z pobytu w lokalach skorzystały 24 osoby z 5 rodzin. Pomoc w tej formie skierowano do rodzin wielodzietnych, niepełnych, niepełnosprawnych oraz bardzo młodych.

3. Mieszkania chronione dla osób usamodzielnianych

Nieodłącznym elementem systemu wsparcia usamodzielniających się wychowanków są mieszkania chronione, przeznaczone dla osób opuszczających pieczę zastępczą w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz 135 oraz z 2012 r. poz 1519 z późn. zm.), młodzieżowy ośrodek wychowawczy lub zakład dla nieletnich.

Mieszkania chronione są formą pomocy społecznej przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną - do czasu uzyskania przez nie innych możliwości zamieszkania. Mieszkania chronione są wyposażone w niezbędne meble, podstawowy sprzęt gospodarstwa domowego oraz w komputer (pomoc w nauce). Za każde mieszkanie chronione odpowiedzialny jest pracownik socjalny, który ma prawo wstępu do mieszkania chronionego o każdej porze. Do zadań pracownika socjalnego należy w szczególności: sprawowanie pieczy nad właściwym użytkowaniem mieszkania chronionego, kontrola przestrzegania praw i obowiązków mieszkańców, współpraca i wspieranie mieszkańców w rozwiązywaniu problemów, współpraca z opiekunami usamodzielnienia mieszkańców oraz kontrola realizacji przez mieszkańców indywidualnego programu usamodzielnienia. Osoba usamodzielniana zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. W uzasadnionych przypadkach Prezydent może ją zwolnić z ponoszenia opłat.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało 7 mieszkań chronionych o łącznej liczbie 25 miejsc, z których skorzystały 33 osoby usamodzielniające się.

Tabela 26. Osoby usamodzielniane, zamieszkujące w mieszkaniach chronionych, prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, w 2013 roku

Rodzaj Świadczenia (niepieniężnego) pobyt w mieszkaniu chronionym na terenie Lublina data uruchomienia i data zamknięcia mieszkania	Osoby usamodzielniane – mieszkańcy zamieszkujący w mieszkaniach chronionych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie			
	z rodzinnej pieczy zastępczej		z placówek	
	liczba mieszkańców korzystających w ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców na ostatni dzień okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców korzystających w ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców na ostatni dzień okresu sprawozdawczego
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	0	0	1	1
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	0	0	1	1

ul. Mireckiego (2 miejsca) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	5 (w tym 2 osoby przeniesiono na ul. Wyżynną)	2	1 (osoba przeniesiono na ul. Ogrodową)	0	
ul. Ogrodowa (6 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2005 r.	7	3	5 (osoba przeniesiono na ul. Staszica)	3	
ul. Rynek (6 miejsc) – Uruchomiono: 01.11.2005 r. <u>Zamknięto:</u> 30.06.2013 r.	0	0	5 (w tym 4 osoby przeniesiono na ul. Wyżynną)	0	
ul. Staszica (5 miejsc) Uruchomiono: 01.10.2010 r.	3 (osoby przeniesiono na ul. Mireckiego)	1	4	4	
ul. Wyżynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.07.2013 r.	1	1	4	2	
ul. Wyżynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2013 r.	2	2	3	3	
Łączna liczba osób, która skorzystała z pobytu w mieszkaniu chronionym					
Stan na dzień 31.12.2013r.		15	9	18	14
Ilość mieszkań	7				
Ilość miejsc	25				

XI. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA LUBLIN 2005 – 2013

W ramach realizacji zadań wpisujących się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2005 – 2013, rokrocznie podejmowanych jest szereg inicjatyw i działań zarówno przez instytucje samorządowe Miasta Lublin, jak i lubelskie organizacje pozarządowe. Wszystkie zmierzają do poprawy sytuacji społecznej i warunków życia mieszkańców naszego miasta.

W roku 2013 koszt działań wpisanych w 5 celów głównych Strategii wyniósł **223 165 466,07** zł. Poziom poniesionych kosztów spadł, w porównaniu z poprzednim rokiem budżetowym o **3 462 655,45** zł. Z budżetu państwa pochodziło **126 886 884,92** zł (56,9% ogółu wydatków), z budżetu gminy **74 332 813,03** zł (33,3% wydatków), zaś z innych źródeł (w tym m.in. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców i innych funduszy oraz środków własnych organizacji pozarządowych) pochodziło **21 945 808,12** zł (co stanowiło łącznie 9,8% ogółu wydatkowanych środków).

Działania realizowane w ramach wyznaczonych celów opierały się na programach, w tym: Programie Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Lublin w latach 2013 – 2015 (Uchwała Nr 734/XXIX/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 21 marca 2013 r.), Programie działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013 – 2015 (Uchwała Nr 763/XXX/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 25 kwietnia 2013 r.), Programie Wsparcia i Aktywizacji Seniorów na terenie Miasta Lublin w latach 2013 - 2015 (Uchwała Nr 685/XXVII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 17 stycznia 2013 r.), Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2013 rok (Uchwała Nr 629/XXV/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 16 listopada 2012 roku) i Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii (Uchwała Nr 955/XXXVIII/2010 Rady Miasta Lublin z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Lublin (z późn. zm.) oraz Programie współpracy miasta Lublin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2013 rok (Uchwała Nr 628/XXV/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 16 listopada 2012r.), Programie Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Rynku Pracy miasta Lublin na lata 2007 – 2013 (Uchwała Nr 1127/XLVI/2006 Rady Miasta Lublin z dnia 19 października 2006 r.), Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lublinie na lata 2011-2015 (Uchwała Nr 176/XIII/2011 Rady Miasta Lublin z dnia 8 września 2011 r.), a także Miejskim Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Lublin na lata 2012 – 2015 (Uchwała nr 603/XXIV/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 18 października 2012 roku), jak również na Programie działań na rzecz Dużych Rodzin – „Rodzina Trzy Plus” (Uchwała nr 429/XIX/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 29 marca 2012 r.).

Zadania były również realizowane w ramach projektów finansowanych lub współfinansowanych z funduszy pozabudżetowych.

Podobnie, jak w roku 2012, największe koszty w ramach Strategii poniesiono na realizację zadań wpisujących się w 1. Cel Główny Strategii – „Utworzenie zintegrowanego i dynamicznego systemu pomocy efektywnie wspierającego rodzinę”. Na realizację zadań w jego ramach wydatkowano **127 530 661,06 zł**, co stanowiło 57,1% całości poniesionych kosztów. Należy podkreślić, iż na wypłatę świadczeń socjalnych dla mieszkańców Miasta Lublin wydatkowano kwotę **73 152 121,57 zł**.

Drugim, pod względem wysokości poniesionych kosztów na realizację zadań w jego ramach, był 4. Cel Główny Strategii – „Organizacja kompleksowych działań na rzecz dzieci, osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym”. Wydatki na realizację zadań w ramach powyższego Celu zamknęły się w kwocie **37 176 974,82 zł**. Stanowiły one 16,7% ogółu poniesionych kosztów w ramach Strategii.

Trzecim pod względem wysokości środków finansowych poniesionych na jego realizację, jest 2. Cel Główny Strategii – „**Stworzenie warunków dla godnego funkcjonowania w społeczeństwie osób niepełnosprawnych i starszych**”. Wydatki na realizację zadań w ramach powyższego Celu zamknęły się w kwocie **36 276 519,11 zł**. Stanowiły one 16,3% ogółu poniesionych kosztów na realizację zadań w ramach Strategii.

Wydatki na 3. Cel Główny Strategii „**Organizacja działań wspomagających osoby zagrożone uzależnieniami oraz osoby uzależnione i ich rodziny**” wyniosły w roku 2013 - **14 052 159,30 zł** i stanowiły 6,3% ogółu poniesionych wydatków.

Należy jednak nadmienić, iż zakres i liczba działań wchodzących w ten obszar jest najmniej rozbudowana w całym dokumencie Strategii.

Na realizację zadań w ramach 5. Celu Głównego Strategii „Wspieranie rozwoju zawodowego osób uczestniczących w rozwiązywaniu problemów społecznych w ramach społeczeństwa informacyjnego” poniesiono koszty w wysokości **8 129 151,78 zł** – stanowiły one 3,6% ogółu wydatków.

Podsumowując analizę finansową realizacji zadań w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, należy podkreślić, iż podobnie, jak w latach ubiegłych, znaczna liczba zadań na rzecz potrzebujących mieszkańców miasta, realizowana była bez nakładów finansowych, bądź też w oparciu o pomoc finansową, lub rzeczową sponsorów.

W załączeniu przedłożony jest szczegółowy formularz realizacji poszczególnych zadań (Załącznik nr 1).

XII. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH ŚRODKAMI UNII EUROPEJSKIEJ

1. Projekt systemowy „Człowiek inwestycją w społeczeństwo” realizowany w ramach POKL

Realizowany projekt w 2013 roku stanowił szóstą edycję.

Planowana wartość projektu na rok 2013 wynosiła: 3 530 581 zł

- kwota dotacji 3 159 866 zł- 89,50%
- wkład własny 370 715 zł - 10,50%

Cel główny:

Zapewnienie klientom i klientkom Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, którzy są w wieku aktywności zawodowej, nie pracują i korzystają z pomocy społecznej, wsparcia w kierunku reintegracji ze społeczeństwem i rynkiem pracy poprzez równoczesny rozwój form aktywnej integracji i upowszechnianie pracy socjalnej.

Cele szczegółowe:

- wzrost kompetencji społecznych,
- podniesienie lub zdobycie nowych kwalifikacji,
- zwiększenie motywacji do dalszego działania,
- zwiększenie świadomości na temat możliwości poszukiwania i wykorzystania informacji o szkoleniach, kursach, ofertach pracy oraz poruszania się po rynku pracy,
- wzrost aktywności społecznej.

Łącznie różnorodnym wsparciem w ramach projektu objęto **642 osoby**.

Zastosowane zostały narzędzia aktywnej integracji skierowane do następujących grup:

- **149** osób objętych pracą w ramach kontraktu socjalnego i jego odmianami (z czego 125 osoby w ramach kontraktu socjalnego, 24 osoby w ramach indywidualnego programu usamodzielnienia), grupa ta stanowi 23% spośród wszystkich osób objętych projektem,
- **180** osób niepełnosprawnych otrzymało wsparcie w ramach programu wspierania działań na rzecz niepełnosprawnych, które stanowią 28% - ową grupę odbiorców projektu,
- w ramach 23 odrębnych programów /PAL/ realizowanych dla różnych grup odbiorców, wsparciem objęto **313** osób, które stanowiły najliczniejszą, bo aż 49% grupę uczestników projektu.

Program Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin

Jednym z narzędzi projektu systemowego jest realizacja programów aktywności lokalnej wpisujących się w przyjęty Uchwałą Nr 549 / XXVII / 2008 Rady Miasta Lublin z dnia 18 grudnia 2009r. „Program Aktywności Lokalnej Miasta Lublin na lata 2009 – 2013”. W 2013

roku zrealizowano dwadzieścia trzy programy aktywności lokalnej adresowane do konkretnych grup klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie:

1. „Twój egzamin – Twoja przyszłość” dla 16 osób, świadczeniobiorców Filii Nr 4;
2. „Twój czas, Twoja inicjatywa” dla 15 osób z orzeczoną niepełnosprawnością, świadczeniobiorców Filii Nr 4;
3. „Wiedza naszą siłą” dla 25 osób, świadczeniobiorców Filii Nr 1;
4. „Pokonaj swoje słabości” dla 15 świadczeniobiorców Filii Nr 3, Sekcji Pracy Socjalnej Nr 6 MOPR;
5. „Bądźmy zaradni” dla 15 świadczeniobiorców Filii Nr 3;
6. „Żyjmy lepiej” dla 20 świadczeniobiorców Filii Nr 3;
7. „Dobra rodzina” dla 41 świadczeniobiorców Filii Nr 1;
8. „W samorządności siła” dla 12 świadczeniobiorców Filii Nr 2;
9. „Aktywna kobieta” dla 37 świadczeniobiorców Filii Nr 2;
10. „Odpowiedzialny rodzic” dla 46 świadczeniobiorców Filii Nr 4;
11. „Szansa” dla 10 świadczeniobiorców Filii Nr 5, klientów Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Osób Bezdomnych;
12. „Czas na zmiany” dla 45 świadczeniobiorców Filii Nr 5;
13. „Dobra rodzina – szczęśliwe dzieci” dla 14 świadczeniobiorców Filii Nr 2;
14. „Restart” dla 14 świadczeniobiorców Filii Nr 2;
15. „Aktywni – kreatywni” dla 13 świadczeniobiorców Filii Nr 2;
16. „Jestem czysty, jestem wolny” dla 45 świadczeniobiorców Filii Nr 1;
17. „Zależni - Niezależni” dla 19 świadczeniobiorców Filii Nr 1;
18. „Można inaczej-można lepiej” dla 35 świadczeniobiorców Filii Nr 1;
19. „Usprawniamy codzienność” dla 7 świadczeniobiorców Filii Nr 3;
20. „Dobry rodzic” dla 37 świadczeniobiorców Filii Nr 3;
21. „Razem możemy więcej” dla 41 świadczeniobiorców Filii Nr 5;
22. „Potrafię, wiem, chcę” dla 30 świadczeniobiorców Filii Nr 5;
23. „Życiowy drogowskaz” dla 39 świadczeniobiorców Filii Nr 5.

W ramach Programów Aktywności Lokalnej pomocą objęto 591 osób (w tym 313 beneficjentów ostatecznych). Na realizację PAL wydatkowano środki w wysokości 722 280,69 zł.

Łączne wydatki z Europejskiego Funduszu Społecznego poniesione na realizację projektu w 2013 roku zamknęły się kwotą **2 963 771,36 zł.**

- kwota dotacji 2 597 979,90 zł – 87,66%
- wkład własny 365 791,46 zł – 12,34%

2. Projekty realizowane na rzecz cudzoziemców współfinansowane z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców

W okresie sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie podpisał umowę finansową na kontynuację realizacji projektu „Mieszkanie i praca – integracja cudzoziemców w Lublinie” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców. Termin realizacji projektu obejmuje 36 miesięcy tj. od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2014 roku.

Wnioskowana całkowita wartość projektu stanowi: 1 039 919,09 zł (w tym wkład własny w wys.: 259 979,77 zł). Na całkowitą wartość projektu składają się 3. odrębne, trwające 1 rok umowy finansowe.

W okresie sprawozdawczym realizowano drugą część projektu i podpisano drugą umowę finansową na kwotę: 278 021,77 zł., w tym wkład własny w wysokości: 69 505,44 zł., środki z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców stanowiła kwota: 208 516,33 zł. Rzeczywiste wydatki projektowe poniesione od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013r. stanowią kwotę: 255 057,94 zł. z tego środki z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców 191 293,45 zł, wkład własny 63 764,49 zł.

Beneficjentami projektu w 2013 roku były osoby legitymujące się statusem uchodźcy lub ochroną uzupełniającą. W roku 2013 działaniami projektu objęto **53** osoby.

Cele projektu: Szczegółowymi celami projektu jest zapewnienie pracy, mieszkania i możliwości kształcenia dla dorosłych cudzoziemców oraz możliwości rozwoju dla dzieci.

Działania realizowane w ramach projektu:

- prowadzenie czynności informacyjno-promocyjnych o projekcie poprzez spotkania indywidualne z cudzoziemcami, spotkania robocze z pracownikami służb społecznych, spotkania z przedstawicielami instytucji i organizacji zaangażowanych w projekt „Lublin dla wszystkich”, wizyty studyjne w Lublinie pracowników zagranicznych organizacji rządowych i pozarządowych.
- zorganizowanie staży zawodowych dla 7 cudzoziemców
- spotkania asystenta rodziny z przedstawicielami środowiska lokalnego oraz środowiskiem szkolnym.
- uczestnictwo cudzoziemców w szkoleniach lub kursach zawodowych, stosownie do możliwości i preferencji zawodowych.
- uczestnictwo dzieci cudzoziemców w zajęciach edukacyjnych i ogólnorozwojowych np. przedszkolnych, świetlicowych, kołach zainteresowań oraz wycieczkach lub innych formach zorganizowanego wypoczynku.

Udział dzieci cudzoziemców w zajęciach edukacyjnych miał na celu nabywanie lub rozwijanie znajomości języka polskiego, integrację społeczną, przygotowanie do pełnienia ról uczniowskich i ról wynikających z kontaktów rówieśniczych. Ponadto przyczyniał się do pobudzania świadomości rodziców nt. zasadności kształcenia dzieci, rozwijania ich zdolności

oraz budowania postaw pro-edukacyjnych. Jednocześnie przyczyniał się do zapewnienia opieki dzieciom na czas zajęć edukacyjnych dla osób dorosłych. Ogólnie z tej formy pomocy skorzystało 19 migrantów.

Zabezpieczenie pomocy psychologicznej dla cudzoziemców.

Działanie realizowano poprzez 37 godzin indywidualnych spotkań cudzoziemców z psychologiem.

Zorganizowanie wystaw fotograficznych nt. życia cudzoziemców

W ramach działania przygotowano 8 wystaw, których celem było przedstawienie losów i życia codziennego cudzoziemców w Polsce oraz krajach pochodzenia. Wystawy pozwalają przybliżyć Polakom problemy z jakimi borykają się migranci, zwiększą tolerancję na odmienną kulturę i obyczajową, jak również przyspieszają proces adaptacji do życia w społeczeństwie polskim. Nadmienić należy, iż poprzez udostępnienie prywatnych zdjęć, w organizację wystaw angażowali się cudzoziemcy przebywający w Lublinie.

Zorganizowanie wyjść kulturalnych dla cudzoziemców

W okresie sprawozdawczym lokatorzy mieszkań chronionych, rodziny osób uczestniczących w stażach zawodowych, jak również inni cudzoziemcy z grupy docelowej mieli możliwość korzystania z wyjść kulturalnych. Łącznie zorganizowano 17 wyjść kulturalnych. Migranci byli w Teatrze im. H.Ch. Andersena; Teatrze im. J. Osterwy, kinie; Parku linowym; Bawialni edukacyjnej na „Opowieści o ziarnku maku”; warsztatach ceramiki. Ponadto mieli możliwość uczestniczyć w imprezach masowych organizowanych na terenie miasta Lublin takich jak: Wakacjada, Festiwal Szuk-Mistrzów, Jarmark Jagielloński, Noc Sylwestrowa.

XIII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH I REHABILITACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1. Świadczenia socjalne i rehabilitacja osób niepełnosprawnych

Z dniem 1 maja 2004 roku wszedł w życie nowy system świadczeń rodzinnych mający na celu stworzenie jednolitego, przejrzystego i spójnego systemu pomocy rodzinie, ustalenie jednego organu wypłacającego oraz jednolitych kryteriów i zasad ich przyznawania.

W związku z koniecznością wdrożenia z dniem 1 maja 2004 roku nowego systemu świadczeń rodzinnych Prezydent Miasta Lublin upoważnił Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie do prowadzenia postępowania w sprawie świadczeń rodzinnych. Z uwagi na powyższe w strukturze Ośrodka powstał Pion Świadczeń Socjalnych.

Od dnia 1 września 2005r. Pion Świadczeń Socjalnych rozpoczął realizację zadań nałożonych ustawą z dnia 22 kwietnia 2005r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych i zaliczce alimentacyjnej, a następnie od dnia 1 października 2008r. zadania nałożone ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Nowe zadania realizowane w roku 2013 przez Pion wynikają z wprowadzonych zmian w zakresie ustalania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego oraz wprowadzonego nowego świadczenia opiekuńczego – specjalnego zasiłku opiekuńczego (ustawa z dnia 07.12.2012 r. Dz. U. z 2012r. poz 1548. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw). Zmiany weszły w życie z dniem 01.01.2013 r. Ustawa ogranicza krąg osób dotychczas pobierających świadczenie pielęgnacyjne. Osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne na podstawie dotychczasowych przepisów zachowały do niego prawo do 30 czerwca 2013 r. w związku ze zmianami w ustawie konieczna była weryfikacja uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego.

Pion realizuje także zadania określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r, Nr 127 poz. 721 ze zmianami). Działania na rzecz poprawy funkcjonowania osób z niepełnosprawnością, finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) oraz z budżetu Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu.

W obszarze działania pionu świadczeń socjalnych funkcjonują:

1) Dział obsługi, ewidencji i informacji mieszkańców

Zadaniem działu ds. obsługi, ewidencji i informacji mieszkańców, w ramach którego funkcjonują wieloosobowe stanowiska pracy ds. obsługi, ewidencji i informacji mieszkańców należy w szczególności: przyjmowanie, rejestrowanie, weryfikacja, ustalanie uprawnień, redystrybucja złożonej dokumentacji przez osoby ubiegające się o świadczenia socjalne, oraz wydawanie zaświadczeń i udzielanie informacji dotyczących ustalania, przyznawania i wypłaty świadczeń socjalnych.

2) Dział świadczeń socjalnych

Zadaniem Działu ds. świadczeń socjalnych, w ramach którego funkcjonują: sekcja realizacji świadczeń, sekcja postępowania egzekucyjnego, wieloosobowe stanowiska pracy ds. obsługi bazy danych jest w szczególności: ustalanie, przyznawanie i wypłata świadczeń socjalnych, postępowanie egzekucyjne wobec świadczeniobiorców, postępowaniem wobec dłużników alimentacyjnych.

3) Dział ds. osób niepełnosprawnych

Do zadań działu ds. osób niepełnosprawnych należy realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Dział ds. Osób Niepełnosprawnych MOPR koordynuje działania podejmowane przez jednostki miasta i organizacje pozarządowe na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez realizację powiatowego programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Lublina, a także wspiera osoby niepełnosprawne w ich codziennym funkcjonowaniu w ramach dofinansowań ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

4) Stanowisko ds. administracyjno – kancelaryjnych

Do zadań pracownika zatrudnionego na stanowisku ds. administracyjno – kancelaryjnych należy w szczególności obsługa sekretariatu, prowadzenie dokumentacji zgodnie z instrukcją kancelaryjną Ośrodka oraz spraw z zakresu korespondencji wychodzącej i przychodzącej.

5) Stanowisko ds. analiz i sprawozdawczości

Do zadań pracownika zatrudnionego na stanowisku ds. analiz i sprawozdawczości należy przygotowywanie zestawień, sprawozdań i analiz dotyczących zadań wykonywanych przez pion ds. świadczeń socjalnych.

2. Świadczenia realizowane przez pion świadczeń socjalnych

2.1. Świadczenia realizowane przez dział ds. świadczeń socjalnych oraz dział ds. obsługi, ewidencji i informacji mieszkańców.

I. Świadczenia rodzinne, w tym:

1) zasiłek rodzinny,

2) dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,

- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

3) świadczenia opiekuńcze:

- zasiłek pielęgnacyjny,
- świadczenie pielęgnacyjne,
- dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego,
- specjalny zasiłek opiekuńczy,

4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

II. Rządowy program wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne.

III. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

2.2. Zadania realizowane przez dział ds. osób niepełnosprawnych

- dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej,
- dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej,
- realizacja "Programu na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin",
- dofinansowanie usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika dla osoby niepełnosprawnej,
- realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd”.

3. Realizacja zadań pionu ds. świadczeń socjalnych

3.1. Realizacja zadań działu obsługi, ewidencji i informacji mieszkańców

W okresie I-XII 2013 r. pracownicy działu przyjmowali wnioski o zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne oraz wnioski o jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, a także wnioski o świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz wnioski o dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego i specjalny zasiłek opiekuńczy.

Ogółem przyjęto **19 595** wniosków o świadczenia, w tym:

- 10 482 wniosków o zasiłek rodzinny wraz z dodatkami,
- 3 548 wnioski o świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- 2 388 wniosków o jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka,
- 1 687 wnioski o zasiłek pielęgnacyjny,
- 811 wniosków o świadczenie pielęgnacyjne,
- 679 wniosków o specjalny zasiłek opiekuńczy.

Wszystkie wnioski zostały zarejestrowane w elektronicznym rejestrze wniosków, założono akta świadczeniobiorcom i ustalono uprawnienia na podstawie zgromadzonej dokumentacji.

W 2013 roku w sali obsługi interesantów funkcjonowało stanowisko recepcyjno - informacyjne oraz linia telefoniczna – informacja, czynna w godzinach przyjęć interesantów, gdzie dyżurujący pracownicy udzielali nie zbędnych informacji, wydawali druki wniosków o świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Opracowano informatory o dokumentach niezbędnych do przyznania świadczeń.

3.2. Realizacja zadań działu świadczeń socjalnych

Sekcja realizacji świadczeń

W okresie od 01.01.2013r. do 31.12.2013r. pracownicy sekcji realizacji świadczeń wydali:

- **7 855** decyzji przyznających świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- **18 782** decyzji przyznających, odmów, zmieniających i uchylających z zakresu świadczeń rodzinnych,

Dział w roku 2013 odnotował **96** decyzji ostatecznie wydanych przez samorządowe kolegium odwoławcze, z tego:

- **59** pozostawiające w mocy decyzję organu właściwego,
- **32** zmieniających decyzję organu właściwego,
- **5** uchylających decyzję organu właściwego i przekazujących sprawę do ponownego rozpatrzenia.

Sekcja postępowania egzekucyjnego

1) Świadczenia nienależnie pobrane.

W roku 2013 pracownicy sekcji postępowania egzekucyjnego w Pionie ds. świadczeń socjalnych w ramach swojej działalności odzyskali świadczenia nienależnie pobrane w łącznej wysokości 391 255,56 zł.

Wyegzekwowana kwota jest o 40 627,60 zł wyższa niż w roku 2012. Świadczenia realizowane w ramach ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych stanowiły 75,05% powyższej kwoty (z tego na zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego przypadło 35,92%, na świadczenia opiekuńcze 39,13%). Odzyskane zaliczki alimentacyjne stanowiły 1,25%, a świadczenia z funduszu alimentacyjnego 23,69%.

W ramach odzyskanych nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych zwrotowi do budżetu państwa podlegała kwota 206 255,98 zł, w ramach świadczeń z funduszu alimentacyjnego kwota 81 301,99 zł oraz kwota 4 904,12 zł w ramach zaliczki alimentacyjnej. Ogółem na dochód budżetu państwa przekazano 292 462,09 zł, a na dochód gminy 97 062,57 zł.

2) Postępowanie egzekucyjne wobec dłużników alimentacyjnych

W ramach prowadzonego postępowania wobec dłużnika alimentacyjnego pracownicy podejmowali następujące działania:

- wydano **5 044** informacji o przyznanych osobie uprawnionej świadczeniach z funduszu alimentacyjnego oraz informacje o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa,
- wystawiono **3 419** wezwań do przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz odebrania oświadczenia majątkowego,
- przeprowadzono **796** wywiadów alimentacyjnych z dłużnikami alimentacyjnymi oraz odbieraniem oświadczeń majątkowych,
- wydano **4 246** decyzji w sprawie zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- przygotowano **1 132** wniosków o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego,
- przygotowano **447** wniosków o podjęcie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego,
- przygotowano **70** informacji, komornikom sądowym prowadzącym postępowanie egzekucyjne, mających wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności zawarte w wywiadzie alimentacyjnym oraz oświadczeniu majątkowym dłużnika alimentacyjnego,
- przygotowano **389** zawiadomień o wszczęciu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań,
- przygotowano **206** decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych oraz 59 decyzji o umorzeniu postępowania jako bezprzedmiotowe,
- przygotowano **280** do właściwych miejscowo Prokuratur wniosków o ściganie dłużnika alimentacyjnego za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego,
- przygotowano 56 wniosków o zatrzymanie dłużnikom alimentacyjnym prawa jazdy do Prezydenta Miasta Lublin,
- przygotowano **2** wnioski o zwrot zatrzymanego prawa jazdy do Prezydenta Miasta Lublin,
- przygotowano **6 283** upomnienia oraz **7 100** tytuły wykonawczych w celu dochodzenia od dłużników alimentacyjnych należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Bieżąco aktualizowano wystawione i skierowane do egzekucji tytuły wykonawcze,
- rozpatrywano sprawy w trybie odwoławczym. W sytuacji kiedy organ nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonych decyzji zgodnie z terminami przewidzianymi przez

Kodeks postępowania administracyjnego wraz z całością akt, sprawy takie przekazywane były do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Lublinie celem rozpatrzenia w trybie nadzoru,

- przygotowano **305** zgłoszeń do Krajowego Rejestru Długów informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych w przypadku powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy oraz w dwutygodniowych odstępach dokonywano aktualizacji danych.

Ponadto w 2013 roku rozliczono wpłaty dokonywane tytułem spłaty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wypłaconej zaliczki alimentacyjnej oraz wpłaty przekazywane przez gminy wierzycieli na kwotę **2 905 578,59 zł**.

3.3. Realizacja zadań działu ds. osób niepełnosprawnych

W Dziale realizowane są zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych bezpośrednio skierowane do osób niepełnosprawnych oraz skierowane do nich za pośrednictwem organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

W ramach zadań bezpośrednich dofinansowywane są:

1. wyroby medyczne, będące przedmiotami ortopedycznymi i środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny,
2. turnusy rehabilitacyjne,
3. bariery techniczne, w komunikowaniu się i architektoniczne,
4. usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika,
5. obszary w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd”.

Tabela 27. Liczba wniosków ogółem złożonych na poszczególne zadania ze środków PERON oraz liczba wniosków rozpatrzonych pozytywnie w 2013 roku.

Lp.	Nazwa zadania	Ilość wniosków	Rozpatrzone pozytywnie
1.	Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych	2 220	309
2.	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	123	84
3.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym	3 399	3 210
4.	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się dla osób niepełnosprawnych	641	159
5.	Tłumacz języka migowego i tłumacz - przewodnik	6	6
6.	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym	100	27
RAZEM		6 489	3 795

4. Analiza wypłaconych świadczeń i przyznanych form wsparcia w 2013 roku

4.1. Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny

W ramach ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w roku 2013 Ośrodek objął pomocą **17 722** rodziny. W stosunku do roku ubiegłego jest to o **1 253** rodziny mniej. Warto nadmienić, iż spadek liczby rodzin dla której wypłacane są świadczenia rodzinne obserwowany jest już od roku 2007.

W 2012 roku jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka wypłacono **3 230** rodzinom, natomiast w roku 2013 już tylko **2 329** rodzinom. Jest to aż 28% spadek, gdy w latach ubiegłych wahania nie przekraczały 9%. W ramach ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów wypłacono świadczenia z funduszu alimentacyjnego **3 884** rodzinom. W 2012 r. tą formą pomocy objętych było **3 959** rodzin, spadek wyniósł **2%**.

Jedynie świadczenie w formie zasiłku pielęgnacyjnego stale przejawia tendencję rosnącą (o 1,1%). Wyższy wskaźnik wzrostu (1,76%) odnotowano w przypadku świadczenia pielęgnacyjnego. Należy jednak w tym przypadku nadmienić, iż w drugim półroczu w związku ze zmianą przepisów, nastąpił bardzo wyraźny spadek liczby rodzin uprawnionych do jego pobierania. Z **1 447** rodzin uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego w okresie pierwszego półroczu w drugim półroczu uprawnionych pozostawało już tylko **977** rodzin.

Tabela 28. Liczba rodzin pobierająca świadczenie na przestrzeni lat 2012-2013

Lp	Wyszczególnienie	Liczba rodzin rok 2012	Liczba rodzin rok 2013	% spadek/wzrost 2013 do 2012
1.	Zasiłki rodzinne	9 824	9 324	-5,09%
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	8 126	7 679	-5,50%
2.1.	urodzenia dziecka	1 054	990	-6,07%
2.2.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	875	705	-19,43%
2.3.	samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	0	0	0,00%
2.4.	samotnego wychowywania dziecka	955	894	-6,39%
2.5.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 088	1 050	-3,49%
2.5.1.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	281	263	-6,41%
2.5.2.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	873	854	-2,18%
2.6.	rozpoczęcia roku szkolnego	6 503	6 207	-4,55%
2.7.	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania:	83	77	-7,23%
2.7.1.	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	47	40	-14,89%

2.7.2.	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	40	38	-5,00%
2.8.	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 550	1 454	-6,19%
3.	Zasiłki rodzinne z dodatkami (w. 1 + w. 2)	9 824	9 324	-5,09%
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	7 255	7 335	1,10%
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	1 478	1 504	1,76%
6.	Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego*		715	
7.	Specjalny zasiłek opiekuńczy**		237	
8.	Świadczenia opiekuńcze (w. 4 + w. 5 + w. 6 + w. 7)	8 162	8 254	1,13%
9.	Razem (w. 3 + w. 8)	16 629	16 258	-2,23%
10.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	3 230	2 329	-27,89%
11.	Razem świadczenia rodzinne i dodatki oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (w. 9 + w. 10)	18 975	17 722	-6,60%
12.	Zaliczka alimentacyjna	2	0	-
13.	Fundusz alimentacyjny	3 959	3 884	-1,89%
14.	RAZEM (w.11 +w.12 +w.13)	21 219	19 407	-8,54%
15.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	1 172	1 292	10,24%
16.	RAZEM (w.14 +w. 15)	21 219	19 407	-8,54%
17.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	838	948	13,13%

W roku 2013 wydatki Ośrodka, z tytułu wypłat na świadczenia wzrosły o 235 835 zł w stosunku do roku 2012.

Tabela 29. Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń rodzinnych funduszu alimentacyjnego na przestrzeni lat 2012 – 2013

Lp.	Rodzaj świadczenia	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2012 (w zł)	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2013 (w zł)	Różnica rok do roku
1.	Zasiłki rodzinne	15 107 395	16 331 055	1 223 660
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	9 646 905	8 930 268	-716 637
3.	Świadczenia opiekuńcze	20 217 927	20 699 257	481 330
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	3 277 000	2 364 000	-913 000
5.	Zaliczka alimentacyjna	1 693	0	-1 693
6.	Fundusz alimentacyjny	21 473 991	21 496 359	22 368
7.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	1 550 858	1 689 007	138 149
8.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	388 319	389 976	1 657
9.	WYDATKI OGÓŁEM:	71 664 087	71 899 922	235 835

Zmniejszająca się liczba rodzin korzystających z pomocy w formie zasiłków rodzinnych spowodowała spadek o ponad **700 000 zł** wydatków na dodatki do zasiłków rodzinnych,

których kwoty nie uległy zmianie. Wzrost wydatków na same zasiłki rodzinne o **1 223 660 zł** wystąpił z uwagi na podwyższenie kwot poszczególnych zasiłków rodzinnych, a nie ze względu na większą liczbę osób uprawnionych. Nie odnotowano w 2013 roku znaczących zmian w wydatkach na świadczenia z funduszu alimentacyjnego. W przypadku świadczeń opiekuńczych tendencja wzrostowa pozostała, jednak nie z powodu zwiększenia liczby uprawnionych, a w związku z wprowadzeniem od stycznia 2013 r. dodatku do świadczenia pielęgnacyjnego w kwocie 100 zł miesięcznie, wypłacanego w okresie od stycznia do czerwca 2013 r., a następnie podniesienia wysokości świadczenia pielęgnacyjnego o 100 zł począwszy od miesiąca lipca 2013 r. Znaczny wzrost liczby osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego występujący w poprzednich latach został zahamowany w wyniku zmiany w zasadach przyznawania tego świadczenia oraz wprowadzenia dla części osób wcześniej pobierających to świadczenie, nowego świadczenia, warunkowanego między innymi kryterium dochodowym i koniecznością faktycznej rezygnacji z zatrudnienia (a nie jak dotychczas niepodejmowaniem zatrudnienia).

Wzrost wydatków poniesionych na opłacenie składek emerytalno – rentowych analogicznie jak w przypadku wydatków na świadczenia opiekuńcze nie wynikał ze wzrostu liczby osób uprawnionych a ze zwiększenia podstawy do naliczeń wysokości składki.

Tabela 30. Wysokość wypłat, liczba wypłaconych świadczeń oraz średnia wysokość świadczenia, w rozbiciu na poszczególne zasiłki i dodatki wypłacone w 2013 roku

Lp	Wyszczególnienie	Wartość świadczeń	Liczba świadczeń	Średnia wysokość 1 świadczenia w zł.
1.	Zasiłki rodzinne z tego:	16 331 055,00	167 079	97,74
1.1.	do ukończenia 5 roku życia	3 977 551,00	51 671	76,98
1.2.	powyżej 5 r ż, do ukończenia 18 r ż	10 779 945,00	101 715	105,98
1.3.	powyżej 18 r ż do ukończenia 21 r ż	1 511 412,00	13 152	114,92
1.4.	powyżej 21 r ż do ukończenia 24 r ż	62 147,00	541	114,87
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego z tytułu:	8 930 267,50	62 105	143,79
2.1.	urodzenia dziecka	1 003 000,00	1 003	1 000,00
2.2.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	2 262 057,50	5 776	391,64
2.3.	samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	0,00	0	0,00
2.4.	samotnego wychowywania dziecka	2 013 090,00	11 505	174,97
2.5.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, z tego:	890 140,00	11 724	75,92
2.5.1.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	143 340,00	2 389	60,00
2.5.2.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	746 800,00	9 335	80,00
2.6.	rozpoczęcia roku szkolnego	991 000,00	9 910	100,00

2.7.	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania:	38 100,00	526	72,43
2.7.1.	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	26 550,00	295	90,00
2.7.2.	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	11 550,00	231	50,00
2.8.	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 732 880,00	21 661	80,00
3.	Zasiłki rodzinne z dodatkami (w. 1 + w. 2)	25 261 322,50	229 184	110,22
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	12 773 052,00	83 484	153,00
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	6 845 189,16	12 399	552,08
6.	Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	396 400,00	3 964	100,00
7.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	684 615,80	1 332	513,98
8.	Świadczenia opiekuńcze (w. 4 + w. 5 + w. 6 + w. 7)	20 699 256,96	101 179	204,58
9.	Razem (w. 3 + w. 8)	45 960 579,46	330 363	139,12
10.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	2 364 000,00	2 364	1 000,00
11.	Razem świadczenia rodzinne i dodatki oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (w. 9 + w. 10)	48 324 579,46	332 727	145,24
12.	Zaliczka alimentacyjna	0,00	0	0,00
13.	Fundusz alimentacyjny	21 496 358,84	50 518	425,52
14.	RAZEM (w.11 +w.12 +w.13)	69 820 938,30	383 245	182,18
15.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	1 689 007,27	11 287	149,64
16.	RAZEM (w.14 +w. 15)	71 509 945,57	394 532	181,25
17.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	389 976,00	7 939	49,12

Pion ds. świadczeń socjalnych w roku 2013 tytułem wypłat dla świadczeniobiorców poniósł wydatki w łącznej kwocie **71 899 922 zł**. Zgodnie z dokonanym podziałem, największe wydatki Ośrodek poniósł na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Z tego tytułu wypłacono **21 496 359 zł** co stanowi niemal **30%** ogólnej kwoty zobowiązań. Wyższe niż w roku ubiegłym wydatki odnotowano na wypłaty świadczeń opiekuńczych, które wzrosły o **481 330 zł**, ich udział w ogólnej kwocie wydatków osiągnął poziom **28,79%**. Należy zaznaczyć, że znaczną część wydatków w tej kategorii świadczeń, generuje zasiłek pielęgnacyjny, wśród ogółu wydatków poniesionych na świadczenia opiekuńcze – wydatki na zasiłek pielęgnacyjny stanowią **62%**.

Wydatki na zasiłki rodzinne, będące wcześniej podstawą wypłat realizowanych przez Ośrodek, ujmując wielkość wydatków w 2013 podobnie jak w 2012 oraz 2011 roku znalazły się na trzeciej pozycji, gdy w 2010 r. zajmowały jeszcze drugą pozycję. Wypłaty z tytułu zasiłku rodzinnego z uwagi na podwyższenie kwot poszczególnych zasiłków rodzinnych w 2013 r. w stosunku do roku 2012 wzrosły o **1 223 660 zł** (w 2012 r. zmalały o **458 209 zł** w stosunku do roku 2011). Odmienne do wartości wypłaconych zasiłków rodzinnych

sytuacja wygląda w przypadku dodatków do tych zasiłków, ich kwoty pozostały bez zmian stąd, z uwagi na zmniejszenie się liczby rodzin uprawnionych do zasiłków o **716 637 zł** zmalały wydatki na dodatki do zasiłku rodzinnego. W sumie na zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych Ośrodek wydał o **507 023 zł** więcej niż w roku 2012.

Comiesięcznie opłacane były składki na ubezpieczenie społeczne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne podopiecznych. W okresie roku 2013 Ośrodek objął ubezpieczeniem społecznym **1292** rodziny, a **948** rodzin ubezpieczeniem zdrowotnym.

Dodatki do zasiłku rodzinnego warunkowane są przyznaniem zasiłku. Ciągły spadek wydatków na dodatki do zasiłków rodzinnych spowodowany jest zmniejszającą się z roku na rok liczbą osób uprawnionych do zasiłku rodzinnego, co w głównej mierze spowodowane jest utrzymywaniem na prawie niezmienionym poziomie wysokości kryterium dochodowego od 2005 r. Wysokość kryterium podwyższono dopiero od m-ca listopada 2012 r. do kwoty 539 zł miesięcznie na osobę w rodzinie i 623 w przypadku, gdy członkiem rodziny jest osoba niepełnosprawna. Nie spowodowało to jednak zahamowania spadku ilości osób uprawnionych a jedynie minimalnie zmniejszyło jego rozmiar.

Łącznie wypłaty na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami w roku 2013 wyniosły **25 261 323 zł**. Kwota ta stanowiła w 2013 roku **34,54%** udziału w całości wydatków. Oznacza to, iż w stosunku do roku ubiegłego udział procentowy wzrósł o **0,59** punktu procentowego, tj. dla roku 2013 wskaźnik ten wyniósł **35,13%**.

Wśród dodatków do zasiłku rodzinnego w roku 2013 podobnie jak w latach ubiegłych, najwyższe wydatki poniesiono na dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego oraz dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka. Stosunkowo wysokie wydatki generował dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej. Wśród dodatków do zasiłku rodzinnego jest to trzecie świadczenie pod względem wysokości dokonanych wypłat.

Wysokie wydatki ponoszone są na wypłaty zasiłków pielęgnacyjnych. Ich udział w dokonywanych wypłatach wzrastał od roku 2005. Wydatki z tego tytułu w 2013 roku wyniosły 12 773 052 zł, a ich procentowy udział w całości wydatków wyniósł 17,77%. Tym samym zasiłek pielęgnacyjny stanowi trzecie co do wysokości ponoszonych wydatków świadczenie i zajmuje znaczące miejsce w strukturze wypłacanych świadczeń.

Stosunkowo wysokie wydatki dokonywane są na jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, jednak w roku 2013 odnotowano aż 28% spadek wydatków z tego tytułu w stosunku do roku ubiegłego, jednym z powodów spadku jest wprowadzone od dnia 01.01.2013 r. kryterium dochodowe.

W stosunku do roku ubiegłego dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania odnotowały następujące procentowe udziały w dokonanych wydatkach i wyniosły kolejno: 1,24% (w stosunku do 1,28% w roku 2012r), 1,38% (w stos. do 1,44% w roku 2012) oraz 0,05% (w stos. do 0,06% w roku 2012).

Ośrodek wypłacał w roku 2013 łącznie **20** różnych świadczeń dla podopiecznych (łącznie ze składką społeczną dla podopiecznych).

Jak wynika z powyższych danych finansowa płynność Pionu w największej mierze zależna była od trzech świadczeń: świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasiłku rodzinnego oraz zasiłku pielęgnacyjnego.

Wypłaty dotyczące świadczeń z funduszu alimentacyjnego wyniosły **21 496 359 zł** stanowi to **29,90%** udział w dokonanych wydatkach. Zasiłki rodzinne plasują się na drugim miejscu, wydatki osiągnęły wartość **16 331 055 zł**. Trzecie miejsce przypada na zasiłki pielęgnacyjne, na które wydatkowano **12 773 052 zł**. Stanowi to **17,77%** udział w dokonanych wydatkach, a ich wartość wzrasta z roku na rok. Na wyżej wymienione świadczenia wydatkowano łącznie **50 600 466 zł** co stanowi **70,38%** udział w dokonanych wydatkach.

W roku 2013 Ośrodek na koszty utrzymania w ramach dotacji celowej z budżetu państwa dysponował kwotą **2 142 417 zł**.

4.2. Pomoc rządowa dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne

W 2011 roku Rada Ministrów przyjęła po raz pierwszy uchwałę Nr 182/2011 ustanawiającą Rządowy program wspierania osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne. Przez kolejne lata program przy różnicowanych kryteriach przyznania jest kontynuowany.

W miesiącach listopad – grudzień 2011 pomocą tą zostały objęte wszystkie osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, natomiast w 2012 roku Program został zawężony do pomocy niektórym osobom, tj., gdy rodzic bądź opiekun prawny jest uprawniony do świadczenia pielęgnacyjnego na dziecko własne lub przysposobione. W 2013 roku pomoc finansowa przysługiwała osobom pobierającym świadczenie pielęgnacyjne i równocześnie spełniającym nowe kryteria warunkujące przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego po 1 stycznia 2013 r.

W miesiącach kwiecień – grudzień 2013 r. kwota w/w świadczenia wynosiła 200 zł miesięcznie. Z dniem 01.01.2013 r. zmieniono zasady przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, osoby uprawnione na podstawie przepisów dotychczasowych zachowywały prawo do przyznanych świadczeń jedynie do m-ca czerwca 2013 r. Stąd od 01.07.2013 r. widoczny jest zdecydowany spadek liczby osób uprawnionych do świadczeń związanych z opieką nad osobą niepełnosprawną. Widoczny jest również spadek wysokości kwot wydatkowanych na te świadczenia. Nie jest on tak duży jak w przypadku liczby rodzin, bowiem od 01.07.2013 r. podwyższono kwotę świadczenia pielęgnacyjnego o 100,00 zł miesięcznie dla osoby uprawnionej oraz od m-ca kwietnia 2013 roku wprowadzono pomoc finansową w kwocie 200,00 zł miesięcznie (w 2012 roku obowiązywało 100,00 zł). Od lipca 2013 r. zmianą przepisów wprowadzono nowy rodzaj świadczenia, a mianowicie specjalny zasiłek opiekuńczy, z którego korzystało 235 osób. Dla porównania przed zmianą przepisów

osób uprawnionych do opieki nad dorosłym członkiem rodziny było ok. 700. Stąd wynika, że ponad 66% opiekunów innych osób niż dzieci, utraciło uprawnienia do świadczenia z tytułu opieki nad osobą niepełnosprawną.

4.3 Świadczenia i formy wsparcia realizowane przez dział ds. osób niepełnosprawnych

Dział ds. osób niepełnosprawnych realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej. Środki przeznaczone na realizację zadań w 2013 roku stanowiły 73,74 % środków z 2012 roku.

Zadaniami, finansowanymi ze środków PFRON, skierowanymi do osób niepełnosprawnych za pośrednictwem jednostek prawnych są natomiast:

1. warsztaty terapii zajęciowej,
2. sport, kultura, rekreacja i turystyka,
3. zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny,
4. zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym.

Tabela 31. Środki finansowe oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w 2013 roku.

Lp.	Zadanie	Limit środków PFRON 2012	Limit środków PFRON 2013	Kwota wydatkowanych środków	Wykorzystanie środków PFRON w 2013 roku
1	Dofinansowanie kosztów utrzymania i działalności WTZ	3 994 920 zł	3 994 920 zł	3 994 920 zł	100,00%
2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	1 460 000 zł	420 000 zł	419 914 zł	99,97%
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	520 400 zł	271 241 zł	270 856 zł	99,85%
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	1 764 590 zł	1 305 532 zł	1 305 488 zł	99,99%
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz usługi tłumacza języka migowego	852 880 zł	418 712 zł	389 157 zł	92,94%
6	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym	200 000 zł	63 060 zł	63 043 zł	99,97 %

7	Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	524 274 zł	1 308 904 zł	1 286 150 zł	98,26 %
	Razem:	9 317 064 zł	7 782 369 zł	7 729 528 zł	97,83%

Na terenie miasta Lublin funkcjonuje 9 warsztatów terapii zajęciowej. Uczestniczy w nich 270 osób niepełnosprawnych, korzystających z rehabilitacji społecznej i zawodowej. Na ten cel ze środków PFRON przeznaczona została kwota w wysokości 3 994 920zł. Poza 90% udziałem środków PFRON w finansowaniu, warsztaty współfinansowane są ze środków miasta, a także ze środków własnych jednostek prowadzących warsztaty. W 2013 roku z budżetu jednostki samorządu powiatowego wydatkowano kwotę 441 903,32 zł. W celu prawidłowego finansowania tego zadania dwa podmioty spoza sektora finansów publicznych prowadzących warsztaty partycypowały w kosztach funkcjonowania WTZ. na podstawie art. 10b, ust 2 lit. a i ust. 2 lit. b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 roku, Nr 127, poz. 721 ze zmianami) (tj. środki pochodzące z samorządu powiatowego powinny wynosić co najmniej 10 % tych kosztów z zastrzeżeniem, iż udział ten może być zmniejszony pod warunkiem znalezienia innych źródeł finansowania) dwa z warsztatów terapii zajęciowej miały trzy różne źródła finansowania.

O dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych ubiegały się w roku ubiegłym 2 220 osób. Dofinansowanie uzyskało 309 osób na kwotę 495 548 zł, a ostatecznie wypłacono 419 914 zł. Dofinansowaniem objęte zostały w szczególności dzieci oraz dorośli z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności, które nie uzyskały dofinansowania w 2012 r.

W 2013 roku były rozpatrywane wnioski na dofinansowanie zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki. Spośród złożonych wniosków do zawarcia umów wytypowanych zostało, przez powołaną do tego komisję, 84 projektów. Zawarte zostały 84 umowy na kwotę 283 041 zł. Ostatecznie dofinansowanie na realizację zadań z zakresu sportu, turystyki oraz spotkań kulturalnych i rekreacyjnych dla 6 424 osób niepełnosprawnych wyniosło 270 856 zł.

Na dofinansowanie do wyrobów medycznych będących przedmiotami ortopedycznymi i środków pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego w 2013 roku przyznano dofinansowanie 3 210 osobom na kwotę 1 305 488 zł, w tym przyznane zostały dofinansowania dla wniosków z 2012 r., które nie mogły zostać rozpatrzone w ramach przyznanego w 2012 r. limitu środków.

W ramach likwidacji barier w komunikowaniu się, technicznych i architektonicznych wpłynęło w 2013 r. do działu 641 wniosków na łączną kwotę 2 489 453 zł, z czego pozytywnie rozpatrzono i zawarto 159 umów o wartości 431 339 zł, natomiast faktycznie wydatkowano kwotę 389 157 zł. W ramach usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika złożonych zostało 6 wniosków na kwotę 37 838 zł. Zawarto 6 umów na łączną kwotę dofinansowania 33 150 zł, wypłacono natomiast kwotę 26 450 zł

W ramach zadań zleczanych organizacjom pozarządowym złożonych zostało 11 wniosków na kwotę 209 350 zł. Zawarto łącznie 3 umowy na kwotę dofinansowania 63 060 zł, wypłacono kwotę 63 043 zł.

Dział ds. osób niepełnosprawnych realizował również „Program działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2008-2013”

Środki na realizację Programu pochodzą z budżetu Miasta Lublin. W celu realizacji zadań publicznych i przyznania w 2013 roku dotacji dla organizacji pożytku publicznego ogłoszony został otwarty konkurs ofert na realizację następujących zadań publicznych:

1. Organizacja akcji i realizacja programów upowszechniających wiedzę o przyczynach i skutkach niepełnosprawności oraz sposobach jej zapobiegania - 30 000 zł.
2. Świadczenie poradnictwa dla osób niepełnosprawnych - 8 000 zł.
3. Prowadzenie zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej - 55 000 zł.
4. Organizacja kursów i szkoleń przygotowujących do pracy z osobami niepełnosprawnymi - 32 000 zł.
5. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych – 138 000 zł. - w tym, podzadanie:
  - 5.1. Rehabilitacja społeczna – świadczenie usług asystenta osoby niepełnosprawnej - pilotaż – 56 000 zł.
6. Integracja osób niepełnosprawnych z mieszkańcami Lublina – 11 567 zł.
7. Programy promujące osiągnięcia osób niepełnosprawnych – 34 000 zł.
8. Umożliwienie zdobycia niezbędnego doświadczenia zawodowego osobom niepełnosprawnym – 40 000 zł.

W wyniku konkursu zawarte zostały 24 umowy. Łączna wysokość środków na realizację zadań publicznych przez organizacje pożytku publicznego wynosiła 348 567 zł. Środki jakie zgodnie z zawartymi umowami zostały faktycznie przekazane wyniosły 346 469 zł. Organizacje do końca roku wydatkowały kwotę 345 876,83 zł (po dokonaniu zwrotu w wysokości 592,17 zł przez jednego ze Zleceniobiorców).

Odbiorcami ośmiu zadań przewidzianych do realizacji przez organizacje pozarządowe było łącznie 172 954 osób.

Udzielone kwoty dotacji oraz ich wykorzystanie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Wykorzystanie środków pochodzących z budżetu miasta, przeznaczonych na realizację „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w roku 2013”

Lp	Zadanie	Liczba uczestników	Plan	Wykonanie w 2013 roku (w złotych)
1.	Organizacja akcji i realizacja programów upowszechniających wiedzę o przyczynach i skutkach powstawania niepełnosprawności oraz sposobach jej zapobiegania	145 000	30 000	30 000

2.	Świadczenie poradnictwa dla osób niepełnosprawnych	553	8 000	8 000
3.	Prowadzenie edukacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	76	54 979	54 979
4.	Organizacja kursów i szkoleń przygotowujących do pracy z osobami niepełnosprawnymi	86	32 000	32 000
5.	Rehabilitacja osób niepełnosprawnych	180	138 000	138 000
6.	Integracja osób niepełnosprawnych z mieszkańcami Lublina	695	9 490	9 490
7.	Realizacja programów promujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych	26 339	34 000	33 407,83
8.	Umożliwienie zdobycia nie zbędnego doświadczenia osobom niepełnosprawnym	25	40 000	40 000
9.	Udział Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu w finansowaniu warsztatów terapii zajęciowej	270	441 904	441 904
RAZEM		173 224	788 373	787 780,83

Program wyrównywania różnic między regionami II

Zgodnie z umową nr WRR/000165/03/D z dnia 15.10.2013 roku o dofinansowanie projektów w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II” w obszarze B, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyznał Gminie Lublin , środki w łącznej wysokości 467 900 zł, w tym na likwidację barier w poruszaniu się w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz w Szkole Podstawowej Nr 28 oraz Gimnazjum Nr 11 przy ul. Radości 13 w Lublinie.

W związku z przyznanymi środkami PFRON w wysokości 17 900 zł, w budynku Pionu Świadczeń Socjalnych MOPR przy ul. Zemborzyckiej 88 – 92 zostały dokonane prace mające na celu likwidację barier w poruszaniu się. Uchylne drzwi wejściowe zostały zamienione na drzwi rozsuwane, a drzwi wiodące do sali obsługi zostały wymienione na skrzydło z automatem przymykowym. Na potrzeby realizacji ww. projektu zostały oprócz środków PFRON (17 900 zł) zabezpieczone środki własne MOPR w wysokości 26 884 zł. Ostatecznie kwota realizacji projektu i całkowity koszt prac wyniósł **44 700 zł**.

XIV. NADZÓR I KONTROLE

Struktura organizacyjna:

Stanowiska ds. kontroli funkcjonują w ramach sekcji organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, zgodnie z Zarządzeniem Wewnętrznym z dnia 19 listopada 2012 r. Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w sprawie ustalenia organizacji oraz zakresu działania działu finansowo- księgowego, sekcji: organizacyjnej, administracyjnej, radców prawnych, informatyków, oraz samodzielnego stanowiska pracy ds. audytu wewnętrznego Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, którą kieruje bezpośrednio Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Charakterystyka kontroli przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym:

Przedmiotem przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym postępowań kontrolnych była prawidłowość realizacji zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej oraz działań na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach przyznanych dotacji, podmiotom nie zaliczonym do sektora finansów publicznych, działalność warsztatów terapii zajęciowej w rozumieniu § 22 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 roku w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz.U. z 2004r., nr 63, poz. 587), działalność statutowa komórek organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, jak również działalność statutowa jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nadzorowanych przez Prezydenta Miasta Lublin przy pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Tematyka kontroli dotycząca podmiotów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, którym przyznano dotacje na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz z zakresu działań na rzecz osób niepełnosprawnych obejmowała zagadnienia dotyczące:

- stanu realizacji umów cywilnoprawnych, określających rodzaj i sposób realizacji zadań zleconych,
- efektywności, rzetelności i jakości realizowanych zadań,
- prawidłowości wykorzystania dotacji na realizację zadań,
- prawidłowości prowadzenia dokumentacji dotyczącej realizacji zadań.

Zadania kontrolne zrealizowane w 2013r.:

L.p.	Podmiot kontrolowany	Termin kontroli	Charakter kontroli	Przedmiot	Zalecenia
1.	Fundusz Obrony Życia Archidiecezji Lubelskiej	I kwartał 2013 r.	planowa	Prowadzenie ośrodka wsparcia dla samotnych matek i kobiet w ciąży	wydano
2.	Prawosławna Diecezja Lubelsko-	III/IV kwartał 2013 r.	planowa	Prowadzenie domu pomocy społecznej	wydano

	Chełmska			dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych	
3.	Fundacja SOS Ziemi Lubelskiej (3 umowy)	IV kwartał 2013 r.	planowa	Prowadzenie schroniska noclegownią, ośrodek wsparcia dla matek z nieletnimi dziećmi, specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	wydano
4.	Stowarzyszenie Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 1 w Lublinie	IV kwartał 2013 r.	planowa	Prowadzenie środowiskowego domu samopomocy	nie wydano

Zaplanowano 9 postępowań kontrolnych w podmiotach, zrealizowano 4 (skontrolowano łącznie 5 ośrodków wsparcia i 1 dom pomocy społecznej).

Tematyka kontroli działalności warsztatów terapii zajęciowej obejmowała w szczególności:

- efektywność rehabilitacji pod kątem okresu przebywania uczestników w WTZ, wieku uczestników długotrwale korzystających z rehabilitacji w placówce (w szczególności kilkanaście lat) oraz pod kątem wskazań wynikających z ocen kompleksowych, jak też podejmowania pracy przez uczestników warsztatu,
- absencję uczestników – okres nieobecności, powody nieobecności i sposób ich usprawiedliwiania,
- dokumentację działalności rady programowej – w zakresie ustaleń bieżących, ocen efektów rehabilitacji, realizacji indywidualnych programów rehabilitacji, ocen kompleksowych,
- dokumentację współpracy z rodzinami lub opiekunami uczestników, zgodność prowadzonej w tym zakresie pracy z założeniami indywidualnych programów rehabilitacji oraz zgodność z wymogami rozporządzenia i ustawy w tym zakresie,
- organizację pracy i zajęć w warsztacie terapii zajęciowej w związku z postanowieniami rozporządzenia w sprawie warsztatów terapii zajęciowej, regulaminu organizacyjnego warsztatu oraz umowy (w tym, czy działają wszystkie pracownice, czy pracują w pełnym wymiarze czasu pracy i realizują swoje zadania, czy odbywają się zaplanowane zajęcia z rehabilitacji ruchowej, z pedagogiem, psychologiem i czy dokumentacja oddaje w wystarczający sposób częstotliwość i zakres zajęć),

- dokumentację działalności merytorycznej WTZ – poza dokumentacją pracy instruktorów terapii zajęciowej.
- realizację zaleceń pokontrolnych.

Ponadto, kontroli podlegały: prawidłowość w zakresie zatrudniania kadry, ważność orzeczeń uczestników i zawartych w nich wskazań, dokumentacja finansowo-księgową (dokumenty źródłowe) oraz inne, ujawnione podczas kontroli nieprawidłowości.

L.p	Podmiot kontrolowany	Termin kontroli	Charakter kontroli	Przedmiot	Zalecenie
1.	Stowarzyszenie „Źródło” Osób Niepełnosprawnych Umysłowo ich Rodzin i Przyjaciół	IV kwartał 2013 r.	Planowa	Prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej przy ul. Radzyńskiej 3	wydano
2.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Lublinie	I kwartał 2013 r.	Planowa	Prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej	wydano
3.	Stowarzyszenie „Źródło” Osób Niepełnosprawnych Umysłowo ich Rodzin i Przyjaciół	IV kwartał 2013 r.	Planowa	Prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej przy ul. Gospodarczej 32	wydano
4.	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy	II/III kwartał 2013r.	Planowa	Prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej	wydano
5.	Spółdzielnia Niewidomych im. Modesta Sękowskiego	I/II kwartał 2013 r.	Planowa	Prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej	wydano
6.	Lubelskie Towarzystwo Dobroczynności	II kwartał 2013 r.	Planowa	Prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej	wydano
7.	Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo	IV kwartał 2013 r./ I kwartał 2014 r.	planowa	Prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej	nie wydano
8.	Charytatywne Stowarzyszenie niesienia Pomocy Chorym „Misericordia”	IV kwartał 2013r. /I kwartał 2014 r.	Planowa	Prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej	nie wydano
9.	Fundacja Teatrotterapia Lubelska	IV kwartał 2013r. /I kwartał 2014 r.	Planowa	Prowadzenie warsztatu terapii zajęciowej	nie wydano

Tematyka kontroli komórek organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie obejmowała realizację zadań statutowych.

Zadania zrealizowane w 2013 r:

L.p	Komórka kontrolowana	Termin kontroli	Charakter kontroli	Przedmiot	Zalecenia
1.	Filia Nr 2 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie	IV kwartał 2013 r. / I kwartał 2014 r.	Planowa	Diagnozowanie środowisk, konstruowanie planu pomocy i pracy socjalnej w odpowiedzi na występujące problemy oraz efektywność prowadzonych działań w odniesieniu do środowisk wieloprotymowych ze szczególnym uwzględnieniem środowisk dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.	postępowanie kontrolne w toku
2.	Dział ds.Osób Niepełnosprawnych w pionie świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie	II kwartał 2013 r.	Doraźna	Realizacja zadań statutowych	nie wydano

Zaplanowano 3 postępowania kontrolne w komórkach organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, zrealizowano 2, w tym jedno postępowanie doraźne.

Tematyka kontroli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej nadzorowanych przez Prezydenta Miasta Lublin przy pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie obejmowała prawidłowość realizacji zadań statutowych .

Zadania zrealizowane w 2013 r.:

L.p	Jednostka kontrolowana	Termin kontroli	Charakter kontroli	Przedmiot	zalecenia
1.	Dom Pomocy Społecznej „Betania” w Lublinie	II kwartał 2013 r.	Oddelegowanie pracownika MOPR do kontroli z Wydziałem Audytu i Kontroli UM Lublin	Prawidłowość realizacji zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców	wydano

Stwierdzone podczas czynności kontrolnych naruszenia miały charakter zarówno nieprawidłowości – w przypadku naruszenia powszechnie obowiązujących przepisów prawa jak i regulacji umownych oraz uchybień – w odniesieniu do naruszeń regulacji wewnętrznych obowiązujących w kontrolowanych podmiotach.

Efektom przeprowadzonych kontroli było skierowanie przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - łącznie 16 wystąpień pokontrolnych, w których sformułowano

wnioski zmierzające do likwidacji nieprawidłowości celem usprawnienia działalności i osiągnięcia lepszych efektów w realizacji zleconych zadań. W wyniku zaleceń, podmioty i komórki kontrolowane, zobowiązały się do wprowadzenia działań naprawczych.

Ponadto pracownicy zatrudnieni na stanowiskach ds. kontroli przeprowadzili w okresie od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r. - 20 postępowań wyjaśniających w sprawie skarg jakie wpłynęły do Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

XV. GŁÓWNE ZADANIA DO REALIZACJI W 2014 ROKU

1) Realizacja miejskich programów osłonowych, w tym w szczególności:

- „Programu Wsparcia i Aktywizacji Seniorów na terenie Miasta Lublin w latach 2013 – 2015, stanowiącego Załącznik do Uchwały Nr 685/XXVII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 17 stycznia 2013 roku,
- „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2008-2013”, stanowiącego Załącznik do Uchwały Nr 275/XVII/2008 Rady Miasta Lublin z dnia 21 lutego 2008 roku,
- „Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Lublin w latach 2013 – 2015, stanowiącego Załącznik do Uchwały Nr xxx/xxx/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 21 marca 2013 roku.

2) Realizacja Programu Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin w oparciu o programy poszczególnych Filii Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, w tym w szczególności:

Filia Nr 1

- Realizacja Programu Aktywności Lokalnej „Krok do przodu”, którego celem będzie nabycie umiejętności psychospołecznych umożliwiających powrót na rynek pracy. Program będzie adresowany do 15 matek nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych z uwagi na sprawowanie opieki nad dziećmi.

Filia Nr 2

- Realizacja Programu Aktywności Lokalnej „W rodzinie siła”, który będzie skierowany do 16 rodzin z dominującym problemem bezradności opiekuńczo-wychowawczej;
- Realizacja Programu Aktywności Lokalnej „Wsparcie dla rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem”, który skierowany zostanie do 14 rodzin.

Filia Nr 3:

- Realizacja Programu Aktywności Lokalnej „Nowy wymiar życia” dla 15 osób z rodzin w których dominującym problemem jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Filia Nr 4:

- Realizacja Programu Aktywności Lokalnej „Twój czas, Twoja inicjatywa” (II edycja) dla 28 osób bezrobotnych z orzeczoną niepełnosprawnością;
- Realizacja Programu Aktywności Lokalnej „Na skrzydłach aktywności”, który będzie skierowany do 14 długotrwale bezrobotnych matek.

Filia Nr 5:

- Realizacja Programu Aktywności Lokalnej „Życiowy drogowskaz II”, który będzie skierowany do 15 kobiet doświadczających patologicznych sytuacji w rodzinie;
  - Realizacja Programu Aktywności Lokalnej „Gotowi na start”, który będzie skierowany do 25 beneficjentów - młodzieży pochodzącej z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem młodzieży z rodzin zastępczych.
- 3) Wdrażanie metody organizowania społeczności lokalnej.
  - 4) Rozwijanie komunikacji elektronicznej pomiędzy instytucjami oraz komórkami organizacyjnymi Ośrodka, w celu usprawnienia przepływu informacji.
  - 5) Realizacja projektu systemowego „Człowiek inwestycją w społeczeństwo”.

Spis tabel:

Tabela 1. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin	7
Tabela 2. Struktura wykształcenia pracowników MOPR w 2013 roku	8
Tabela 3. Dochody MOPR uzyskane w 2013 roku, według źródeł pozyskania (w zł)	9
Tabela 4. Wydatki MOPR w 2013 roku, z podziałem na zakres finansowania zadania	10
Tabela 5. Wydatki zrealizowane przez MOPR w 2013 roku z podziałem na formy wsparcia	12
Tabela 6. Decyzje administracyjne wydane przez MOPR w 2013 roku	14
Tabela 7. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą MOPR na przestrzeni lat 2008 – 2013	22
Tabela 8. Dominujące powody przyznania pomocy przez MOPR – dynamika zmian w stosunku do roku 2012... 25	25
Tabela 9. Wartość świadczeń przyznanych w ramach zadań własnych i zleconych gminie w 2013 roku	26
Tabela 10. Świadczeniobiorcy pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przyznanej przez MOPR w 2013 roku	28
Tabela 11. Kontrakty socjalne zawarte w 2013 roku (w tym kontrakty współfinansowane w ramach projektu UE) z wyszczególnieniem kontraktów zakończonych pozytywnie	29
Tabela 12. Liczba osób korzystających z pomocy DOWB na przestrzeni lat 2009-2013	34
Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z usług Specjalistycznej Poradni dla Rodzin na przestrzeni lat 2009 – 2013	42
Tabela 14. Liczba osób korzystających z usług Specjalistycznej Poradni dla Rodzin na przestrzeni lat 2012 - 2013	43
Tabela 15. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2013 roku z podziałem na typ	61
Tabela 16. Dzieci z innych powiatów w lubelskich rodzinach zastępczych w 2013r.	68
Tabela 17. Lubelskie dzieci pod opieką zastępczą świadczoną na terenie innych powiatów w 2013 roku (w zł)... 69	69
Tabela 18. Wydatki (w zł) na dzieci pochodzące z Lublina w lubelskich rodzinach zastępczych oraz dzieci pochodzących z Lublina, w rodzinnej pieczy zastępczej organizowanej na terenie innych powiatów.	70
Tabela 19. Placówki opiekuńczo – wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2013 roku.	75
Tabela 20. Dzieci z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Miasta	76
Tabela 21. Dzieci pochodzące z Lublina przebywające w placówkach opiekuńczo –wychowawczych poza Lublinem w 2013 roku	79
Tabela 22. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2013 r.	80
Tabela 23. Koszt realizacji zadań w ramach projektu systemowego „Człowiek inwestycją..... 82 w społeczeństwo”	82
Tabela 24. Liczba osób korzystających z pomocy w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia	85
w Mieście Lublin, w 2013 roku	85
Tabela 25. Liczba miejsc i mieszkańców w domach pomocy społecznej na terenie	88
Miasta Lublin w 2013 roku	88
Tabela 26. Osoby usamodzielniane, zamieszkujące w mieszkaniach chronionych, prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, w 2013 roku	96
Tabela 27. Liczba wniosków ogółem złożonych na poszczególne zadania ze środków PERON	109
oraz liczba wniosków rozpatrzonych pozytywnie w 2013 roku.	109
Tabela 28. Liczba rodzin pobierająca świadczenie na przestrzeni lat 2012-2013	110
Tabela 29. Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń rodzinnych funduszu alimentacyjnego	111
na przestrzeni lat 2012 – 2013	111
Tabela 30. Wysokość wypłat, liczba wypłaconych świadczeń oraz średnia wysokość świadczenia, w rozbiciu na poszczególne zasiłki i dodatki wypłacone w 2013 roku	112
Tabela 31. Środki finansowe oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w 2013 roku	116
Tabela 32. Wykorzystanie środków pochodzących z budżetu miasta, przeznaczonych na realizację „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w roku 2013”	118

Spis wykresów:

Wykres 1. Wydatki MOPR w 2013 roku, ze względu na przeznaczenie środków	11
Wykres 2. Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania na przestrzeni lat 2008-2013.	16
Wykres 3. Liczba osób objętych pomocą w postaci świadczeń pieniężnych z podziałem na rodzaj w 2013 r.....	17
Wykres 4. Liczba osób objętych pomocą w postaci świadczenia niepieniężnego w 2013 roku, z podziałem na rodzaj.....	19
Wykres 5. Struktura rodzin korzystających z pomocy środowiskowej, świadczonej przez pracowników MOPR na terenie miasta Lublin w 2013 roku	23
Wykres 6. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2013 roku.....	24
Wykres 7. Kształtowanie się liczby osób objętych wsparciem w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na przestrzeni lat 2006 – 2013	27
Wykres 8. Rodziny zastępcze funkcjonując na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich umieszczone w 2013 roku. ...	67
Wykres 9. Wydatki na świadczenia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin w 2013 roku	68

Spis map:

Mapa 1. System pomocy środowiskowej w 2013 roku na terenie miasta Lublin	21
Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2013 r.....	59
Mapa 3. Rozmieszczenie przestrzenne placówek opiekuńczo wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2013 roku	74
Mapa 4. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie Miasta Lublin	84